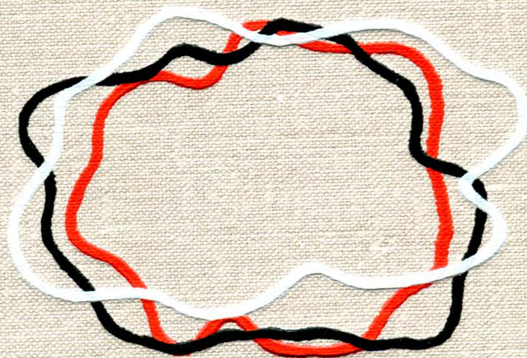
ЛІНГВІСТЫЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ І ГРУПОЎКА БЕЛАРУСКІХ ГАВОРАК

МІНСК · 1969

АКАДЭМІЯ НАВУК БССР
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА імя ЯКУБА КОЛАСА

ЛІНГВІСТЫЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ І ГРУПОЎКА БЕЛАРУСКІХ ГАВОРАК

Пад рэдакцыяй члена-карэспандэнта Акадэміі навук СССР Р.І. АВАНЕСАВА, акадэміка Акадэміі навук БССР К.К. АТРАХОВІЧА (КРАПІВЫ) і доктара філалагічных навук Ю.Ф. МАЦКЕВІЧ

Выдавецтва „Навука і тэхніка“
Мінск 1969

АЎТАРСКІ КАЛЕКТЫЎ

Р.І. АВАНЕСАЎ, член-карэспандэнт АН СССР
А.У. АРАШОНКАВА, кандыдат філалагічных навук
М.В. БІРЫЛА, кандыдат філалагічных навук
Н.Т. ВАЙТОВІЧ, доктар філалагічных навук
А.П. ГРУЦО, кандыдат філалагічных навук
І.П. КАВАЛЬЧУК, малодшы навуковы супрацоўнік
А.А. КРЫВІЦКІ, кандыдат філалагічных навук
Ю.Ф. МАЦКЕВІЧ, доктар філалагічных навук
Я.М. РАМАНОВІЧ, кандыдат філалагічных навук
А.І. ЧАБЯРУК, малодшы навуковы супрацоўнік

У падрыхтоўцы манаграфіі да выдання вялікі ўдзел прымаў кандыдат філалагічных навук М.Р. СУДНІК

РАЗМЕРКАВАННЕ АЎТАРСКАЙ РАБОТЫ

Кнігу карт ізаглос і кнігу інтэрпрэтацыі ізаглос падрыхтавалі:

Р.І. АВАНЕСАЎ – карты №№ 71-80; інтэрпрэт. стар. 3-18; 179-206
А.У. АРАШОНКАВА – карты №№ 9-11, 14, 22-28, 30-34, 69, 70; інтэрпрэт. стар. 28-34, 36, 71-78, 82-89, 177-178, 246-252
М.В. БІРЫЛА – карты №№ 15,16; інтэрпрэт. стар. 37-38, 41-44, 230-246
Н.Т. ВАЙТОВІЧ – карта № 45; інтэрпрэт. стар. 112-114, 130, 207-223
А.П. ГРУЦО – карты №№ 1-8, 12, 13, 60; інтэрпрэт. стар. 19-28, 34-35, 149-151, 252-259
І.П. КАВАЛЬЧУК – карты №№ 53, 56-58; інтэрпрэт. стар. 133-134, 139-145, 273-277
А.А. КРЫВІЦКІ – карты №№ 35-44, 46-51, 65-68; інтэрпрэт. стар. 89-112, 114-129, 163-176, 277-309
Ю.Ф. МАЦКЕВІЧ – карты №№ 15, 16 (сумесна з М.В. БІРЫЛАМ), 17-19, 63; інтэрпрэт. стар. 38-41, 44-62, 155-160, 259-270
Я.М. РАМАНОВІЧ – карты №№ 21, 29, 59, 61, 62, 64; інтэрпрэт. стар. 63-71, 79-82, 146-149, 151-155, 160-163, 270-277
А.І. ЧАБЯРУК – карты №№ 20, 52, 54, 55; інтэрпрэт. стар. 62-63, 131-133, 134-139, 223-230

У першапачатковай апрацоўцы часткі карт ізаглос прымалі ўдзел кандыдат філалагічных навук А.Р. МУРАШКА і малодшы навуковы супрацоўнік В.М.ШЭЛЕГ

Рэдактары-картографы: Г.І. Гулюк, Л.П. Колабава, М.С. Руткоўская

ЗМЕСТ

ТЫПАЛОГІЯ ІЗАГЛОС

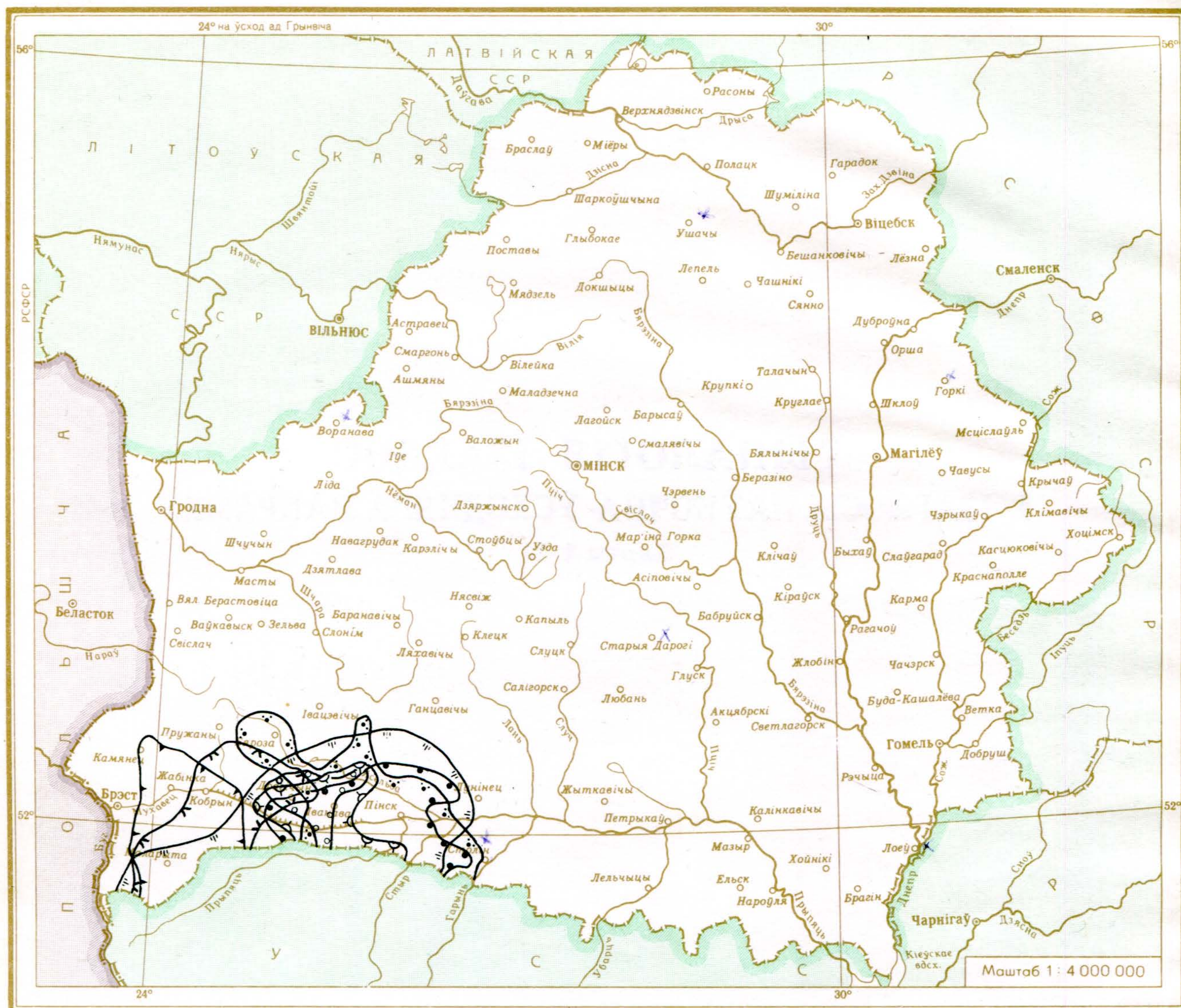
ДЫЯЛЕКТНЫ ПАДЗЕЛ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

ТЫПАЛОГІЯ ІЗАГЛОС

I. ІЗАГЛОСЫ ПАЎНОЧНА-ЎСХОДНЯГА НАПРАМКУ

Карты 1–21

ДАМАЧЭЎСКА - ЦЕЛЯХАНСКА - СТОЛІНСКІ ПУЧОК

Наяўнасць ці адсутнасць пратэтычных [в],[γ],[h] перад пачатковымі націскнымі [о], [у] (ДАБМ, карта 47): [г]*óз'ера* : [в]*óз'ера, óз'ера*

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот (ДАБМ, карта 84): *цялé : цялЯ́, цялЁ, цялЁнак, ц'ал ёнка, цялЮк, тылéта*

Форма роднага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з цвёрдай асновай (ДАБМ, карта 101): *ха́тэй, хатэ́й : хат, ха́таў*

Назвы столі (ДАБМ, карта 228): *пова́л : столь, патало́к, пако́т, по́лак* і інш.

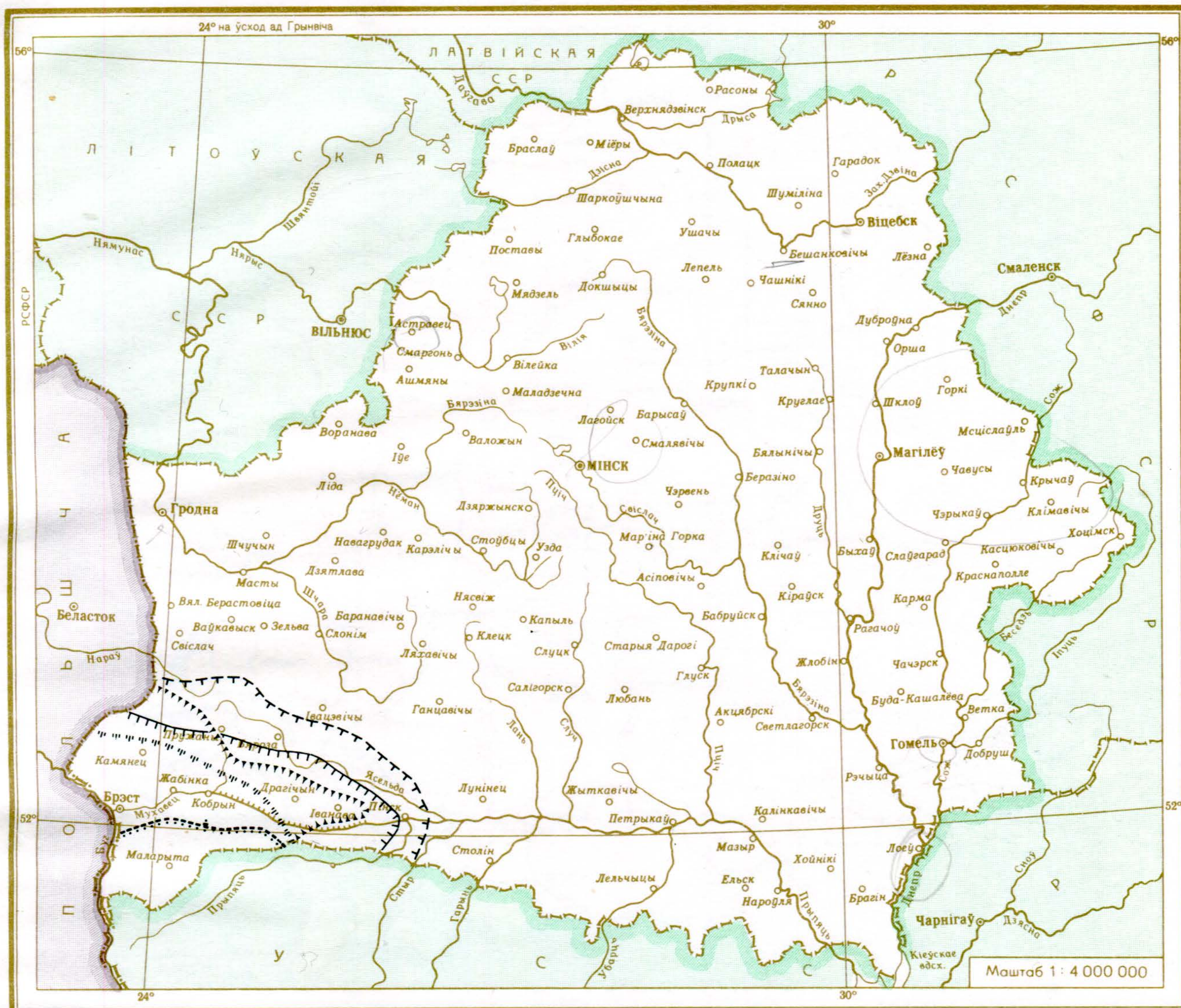
Назвы франтона (ДАБМ, карта 230): *фацыя́т : шчыт, зако́т, лоб, застрэ́шак* і інш.

Назвы абложнай зямлі (ДАБМ, карта 275): *злог : абло́га, я́лавіна, дзірва́н, памёт* і інш.

Назвы непакладанага быка (ДАБМ, карта 290): *буя́н : бык, буга́й, ста́днік*

КАМЯНЕЦКА - БЯРОЗАЎСКА - ПІНСКІ ПУЧОК

Карта №2

Назвы ўсходаў азімых (ДАБМ, карта 268): *сыўба́ : рунь, скарада́, усхо́ды*

Форма роднага склону адзіночнага ліку мужчынскага і ніякага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой* (ДАБМ, карта 139): *маёго : майго́, майга́, маяго́*

Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой* (ДАБМ, карта 140): *у мае́е : у мае́й, у маёй, у мае́*

Агульныя назвы зжатага поля і назвы зжатага поля, на якім расло жыта (ДАБМ, карты 269, 271): *стырня́ : по́жня, жні́унік, ржы́шча* і інш.

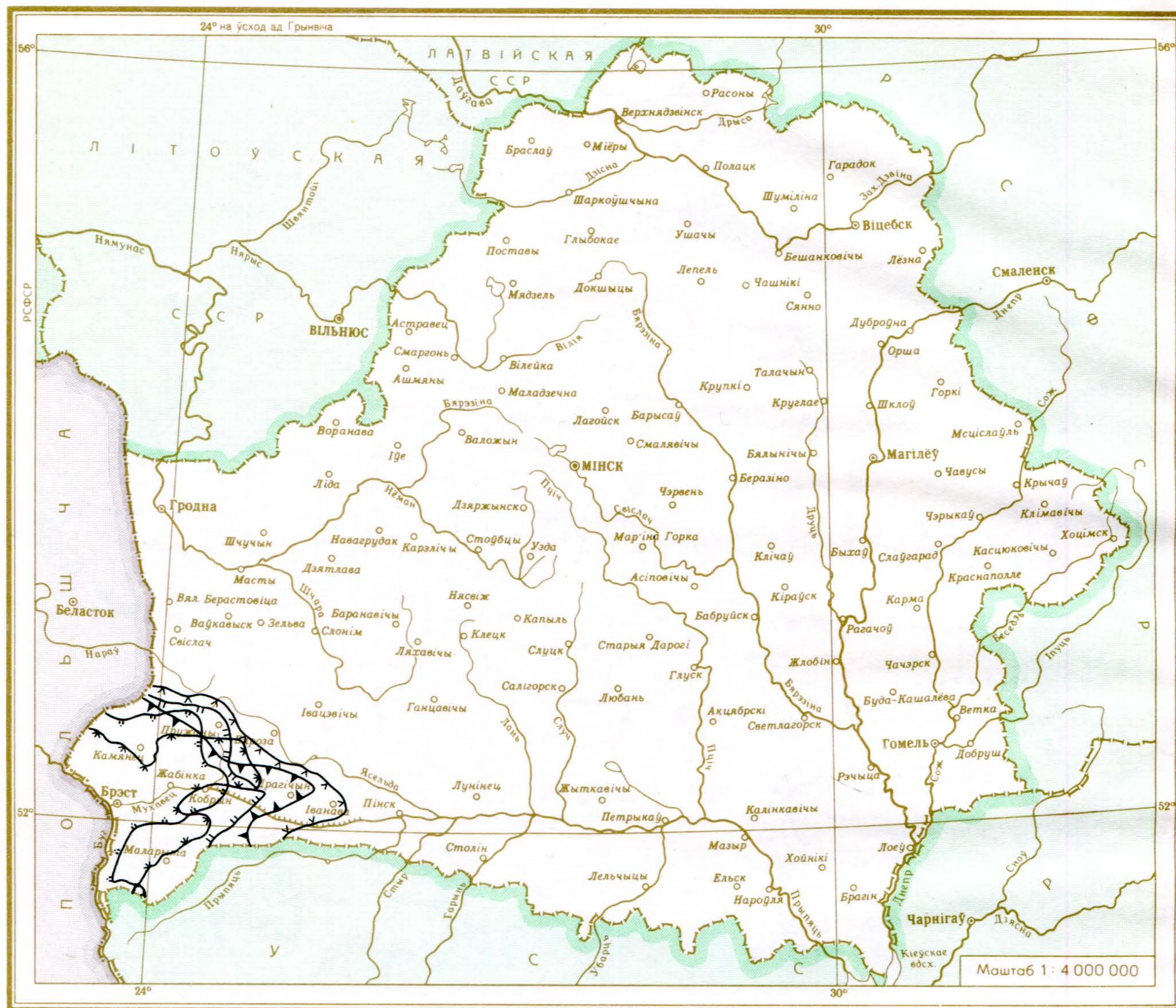
Назвы часткі цэпа–біча (ДАБМ, карта 258): *бія́к : біч, бі́чык, бічу́к, біцу́к, бічо́ўка. абічо́ўка*

Словы са значэннем ’латаць’ (ДАБМ, карта 323): *лата́ць, лата́ты : ла́тацьб, ла́піць, крапі́ць*

Месца націску і націскны галосны ў канчатку 2-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 152): *н'ас'е́ц'е, несе́те : н'ас'иц'о́, н'ес'ац'е́, н'ас'о́ц'е*

КАМЯНЕЦКА - АНТОПАЛЬСКА - ДЗІВІНСКІ ПУЧОК

Карта №3

Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля* (*цялё*) (ДАБМ, карта 88): *аб тэля́таві* : *аб цяля́ці, аб цялю́, аб цялёнку*

Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай асновай (ДАБМ, карта 78): *на пнёві* : *на пні, на пню, на пне*

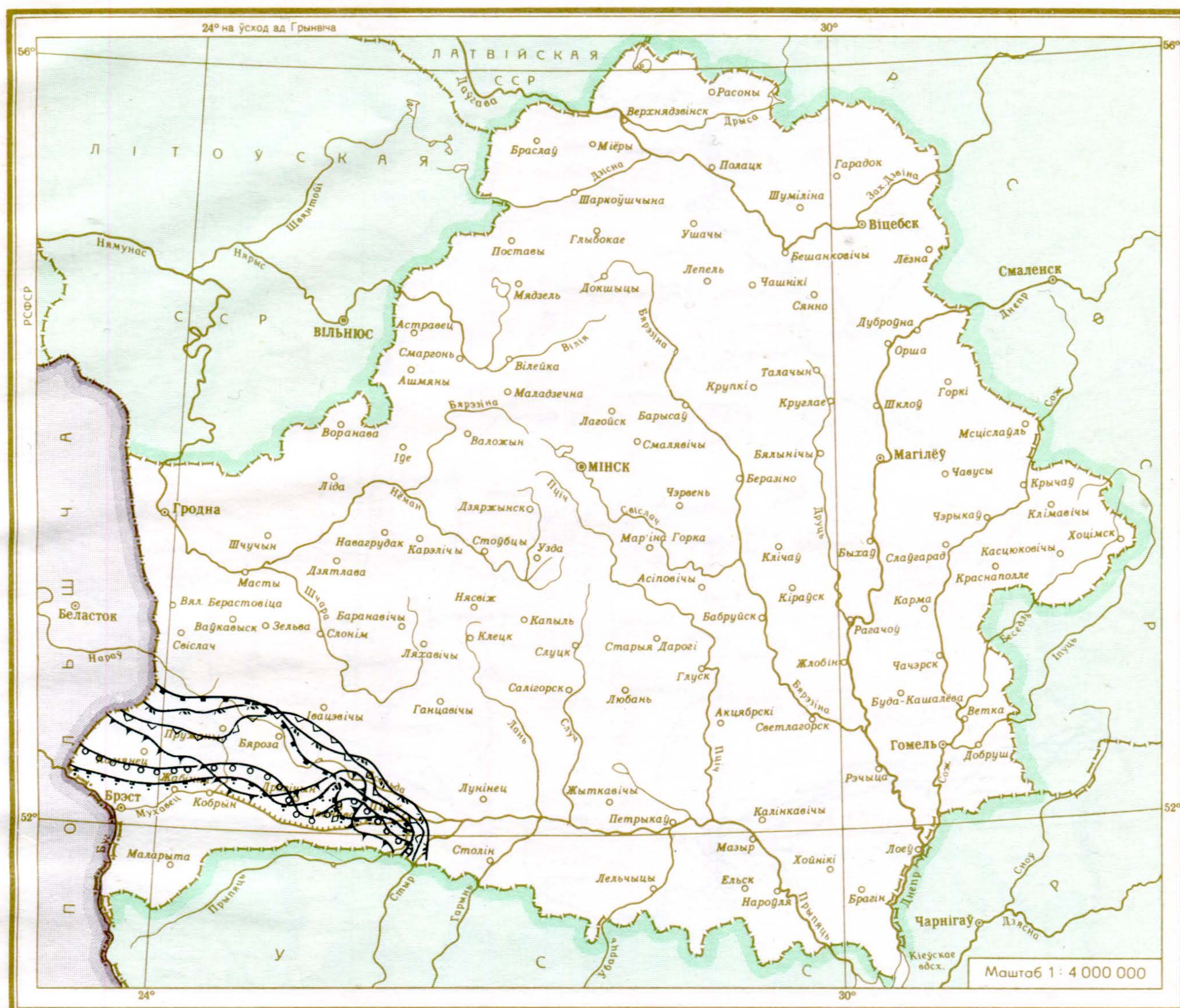
Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з зацвярдзелай асновай (ДАБМ, карта 77): *на канцо́ві* : *на канцу́, на канцэ́*

Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў *кажух, катух* (ДАБМ, карта 75): *у кажухо́вы, у кажу́хавы* : *у кажуху́, у кажу́ху, у кажусе́, у кажу́се*

Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на [г] (ДАБМ, карта 74): *на лугóві, на лу́гаві* : *на лу́зе, на лузе́, на лу́ге, на луге́*

КАМЯНЕЦКА - ПРУЖАНСКА - ПІНСКІ ПУЧОК

Карта № 4

Ненаціскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на „а" з мяккай асновай і яго вымаўленне (ДАБМ, карта 72): *віш[н'ийу], віш[н'ьйу]* : *віш[н'айу], віш[н'ай], віш[н'ий], віш[н'ьй]*

Дзеясловы з суфіксам **-ва-** без папярэдняга галоснага або з тым ці іншым папярэднім галосным [**-ва-,-ыва-, -ъва-,-ава-, -ува-,-ова-**] (ДАБМ, карта 25): *раска́з[ува]ць, раска́з[ова]ць* : *раска́з[ва]ць, раска́з[ыва]ць* і інш.

Галосны на месцы „е" ў паслянаціскным закрытым канцавым складзе ў аснове слова (ДАБМ, карта 16): *во́[сы]нь* : *во́[с'и]нь, во́[с'ъ]нь, во́[с'е]нь*

Месца націску ў слове *рошчына* (ДАБМ, карта 194): *рашчы́на* : *ро́шчына*

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў са старым коранем **дѣт-** (ДАБМ, карта 85): *дыты́на* : *дзіця́, дзі́ця, (дзе́ця), дзіцё, дзіцянё, дзіцёнак*

Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на [к] (ДАБМ, карта 73): *на быко́ві, на быке́ві* : *на быку́, на быке́*

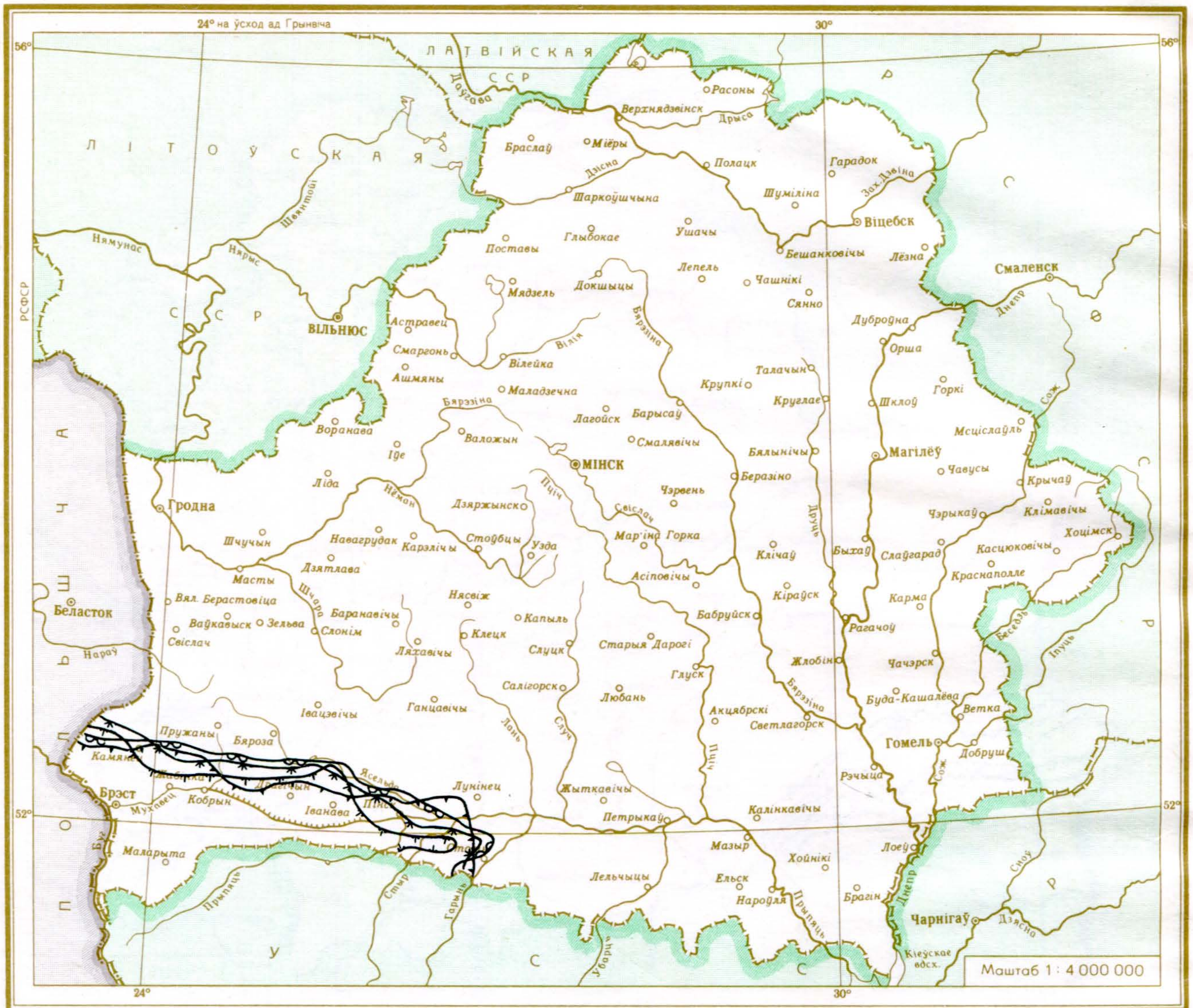
Вымаўленне слова *быў* (ДАБМ, карта 40): *був* : *быў, буў, б'иў*

Ненаціскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з цвёрдай асновай (ДАБМ, карта 79): *аб сы́наві* : *аб сы́ну, аб сы́не*

Форма роднага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля (цялё)* (ДАБМ, карта 86): *тэля́та, тэле́та* : *цяля́ці, цялёнка, цялюка́*

КАМЯНЕЦКА - ПІНСКА - СТОЛІНСКІ ПУЧОК

Карта №5

Галосны на месцы „е“ ў другім складзе перад націскам у прыстаўцы **пера-** (ДАБМ, карта 10): *[пы]рамыць* : *[п'и]рамыць, [п'е]рамыць, [п'а]рамыць, [па]рамыць*

Галосны на месцы „е“ ў трэцім складзе перад націскам (ДАБМ, карта 11): *[вы]рацянó* : *[в'и]рацянó, [в'ъ]рацянó, [в'е]рацянó, [в'а]рацянó, [ва]рацянó*

Галосны на месцы „е“ (з „е“ і „ě“) у паслянаціскным неканцавым адкрытым складзе (ДАБМ, карта 15): *вó[зы]ра* : *вó[з'и]ра, вó[з'ъ]ра, вó[з'е]ра, вó[з'а]ра*

Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 135): *тэ́е* : *той, тóе, таé, таéй* і інш.

Форма творнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 137): *за тэ́ю* : *за той, за туй, за тóю, за таéй* і інш.

Галосны на месцы тэматычнага „е“ ў ненаціскным канчатку 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў І спражэння (ДАБМ, карта 151): *мéл'имо (мéлымо)* : *м'éл'ам, м'éл'ем, (мéл'емо), м'éл'им, м'éл'ом, (мéл'омо)*

Вымаўленне слова *авёс* (ДАБМ, карта 29): *овéс* : *авóс, авйóс, ав'йóс* і інш.

Неадрозніванне і адрозніванне цвёрдасці- мяккасці [р] (ДАБМ, карта 42): *гó[р]ад, г[р]ом, ку[р'ú]ць, [р'é]заць, ку[р'ý], за[р'á], сухá[р']* : *гó[р]ад, г[р]ом, ку[ры́]ць, [р]э́заць, ку[р]ý, за[р]á, сухá[р]*

Пашырэнне слоў *студня, калодзезь (калодеж, калодзец)* (ДАБМ, карта 241): *калóдзяз* : *калóдзезь, калóдзеж, калóдзец*

Форма вышэйшай ступені прыметніка *тонкі* (ДАБМ, карта 131): *тонч, тоньч, тóнчы, тóньчы* : *тонш, тоньш, тóншы, тóньшы, танчэ́й, танчэ́йшы, танéй, танéйшы*

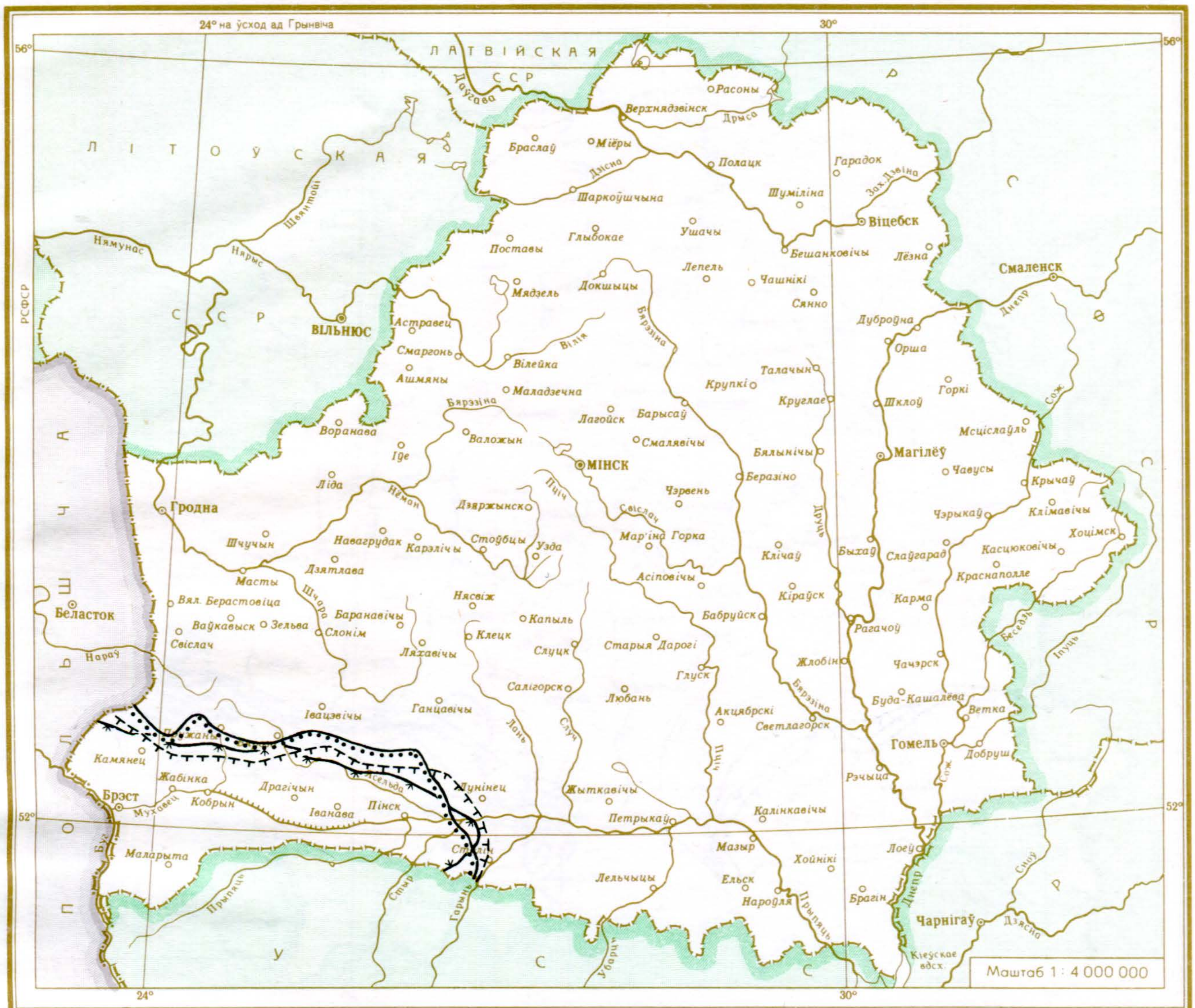
Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку прыметнікаў (ДАБМ, карта 127): *маладыі, маладыі* : *маладыя (е), маладэ́я*

Націскны і ненаціскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду (ДАБМ, карты 117, 118): *аб маладóму, у жóўтому* : *аб маладым, аб маладóм, у жóўтым (-ом, -ам, -ум)*

Утварэнне назоўнікаў з коранем **бров-** (ДАБМ, карта 108): *мая брóва* : *мая брывá, маё брывó, маё брóва, мая бравіна* і інш.

КАМЯНЕЦКА - ЦЕЛЯХАНСКА - СТОЛІНСКІ ПУЧОК

Карта №6

Галосны на месцы этымалагічнага „ě“ ў націскным складзе (ДАБМ, карта 34): *[л'и]с : [л'е]с, [л'ê]с, [л'ие]с*

Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [д], [т], (мяккіх [дз'], [ц'] або [д'], [т'] ці цвёрдых [д], [т]) у пазіцыі перад націскным галосным, які адпавядае этымалагічнаму „ě“ (ДАБМ, карта 57): *[де]д, [д'е]д, [д'ê]д, [д'ие]д, [д'и]д, [тé]ста, [т'é]ста, [т'ê]ста, [т'ие]ста, [т'и]ста : [дз'е]д, [дз'ê]д, [дз'ие]д, [дз'и]д, [ц'é]ста, [ц'ê]ста, [ц'ие]ста, [ц'и]ста*

Форма 2-й асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў І спражэння (ДАБМ, карта 170): *ид'ите [идúте] : идз'иц'а, идз'ит', (идз'éц'е), (идз'ê̂ц'е), идз'éц' (идз'éт')*

Форма назоўнага склону множнага ліку азначальнага займенніка *увесь* (ДАБМ, карта 141): *ус'и, вс'и, всы : ус'é, вс'е, всê, ус'ê, ус'ие, вс'ê*

Зычныя на месцы мяккага губнога „м“ у пазіцыі перад „а“ (ДАБМ, карта 51): *[мн']áса : [м']áса, [мй]áса*

Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [з], [с] у пазіцыі перад „е“, „и“ (ДАБМ, карта 55): *[зе]лёны, [сé]мя, [зы]мá, [сыла] : [з'е]лёны, [с'é]мя, [з'и]мá, [си́]ла*

Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [д], [т], (мяккіх [дз'], [ц'] або [д'], [т'] ці цвёрдых [д], [т]) у пазіцыі перад „е“, „и“ (ДАБМ, карта 56): *и[ды́], [ты́]ха, [де]нь, [те]нь : и[дз'и́], [ц'и́]ха, [дз'е]нь, [ц'е]нь, [ид']и́, [т'и́]ха, [д'е]нь, [т'е]нь*

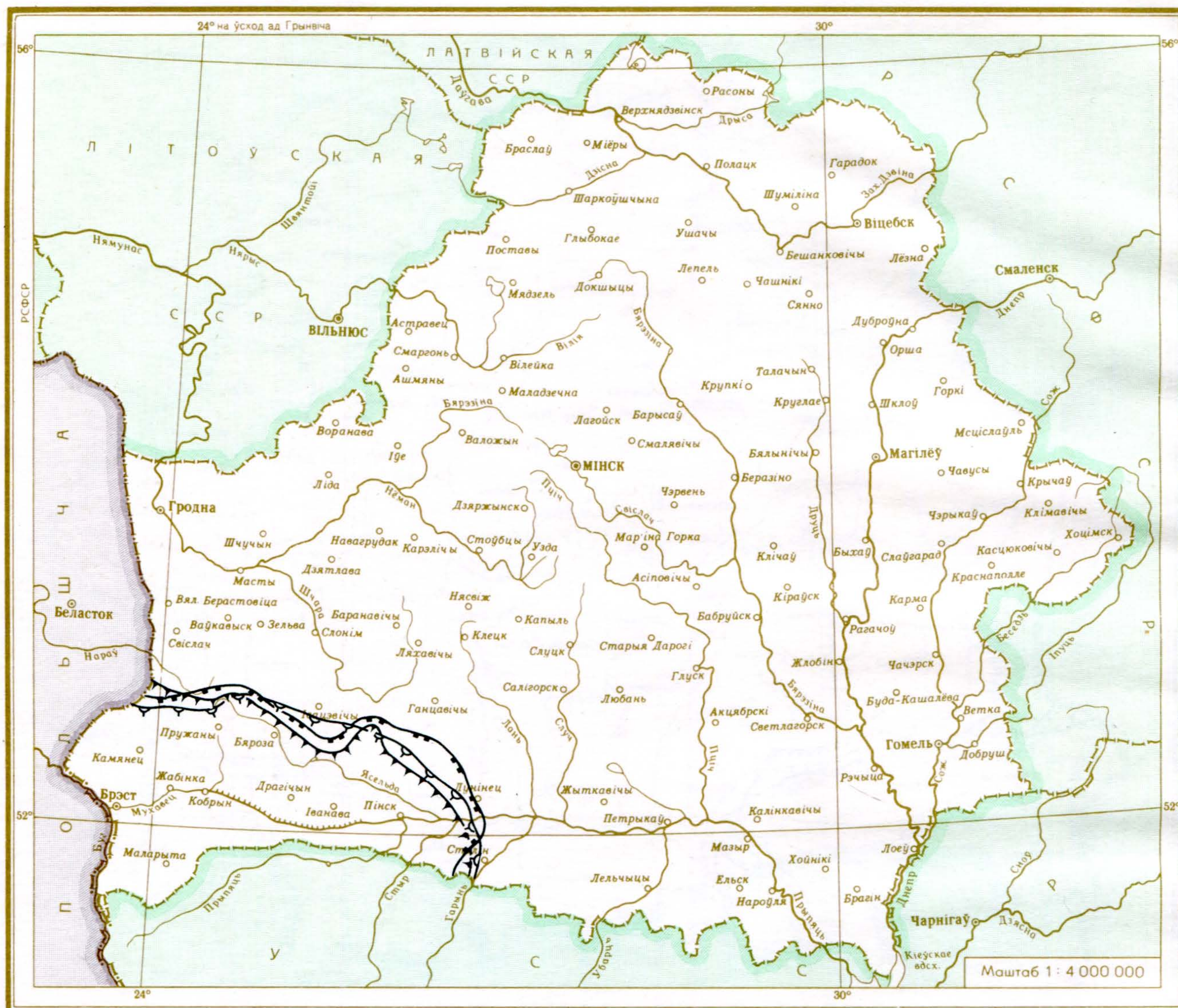
Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых губных [б], [п], [м], [в] у пазіцыі перад „и“ (ДАБМ, карта 52): *[б]ыць, [п]ыць, [м]ыска : [б']іць, [п']іць, [м']íска*

Форма меснага склону адзіночнага ліку жаночага роду з асновай на „к“ (ДАБМ, карта 66): *на рацы́ : на рацэ́, на ракé*

Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля (цялё)* (ДАБМ, карта 87): *цяля́там : цялём, цялéм, цéлям, цяля́цем, цялёнкам*

Націскны канчатак роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 119): *маладóі дзéўкі : маладэ́й дзéўкі, маладэ́е дзéўкі, малады́й дзéўкі, малады́е дзéўкі*

Ненаціскны канчатак роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 120): *нóвы́ хáты : нóвай хáты, нóвэй хáты*

Зычны асновы і націскны галосны ў 1-й асобе множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў І спражэння (ДАБМ, карта 150): *идéм (идéмо) : идз'óм, идз'éм (ид'éмо), идóм (идôм)*

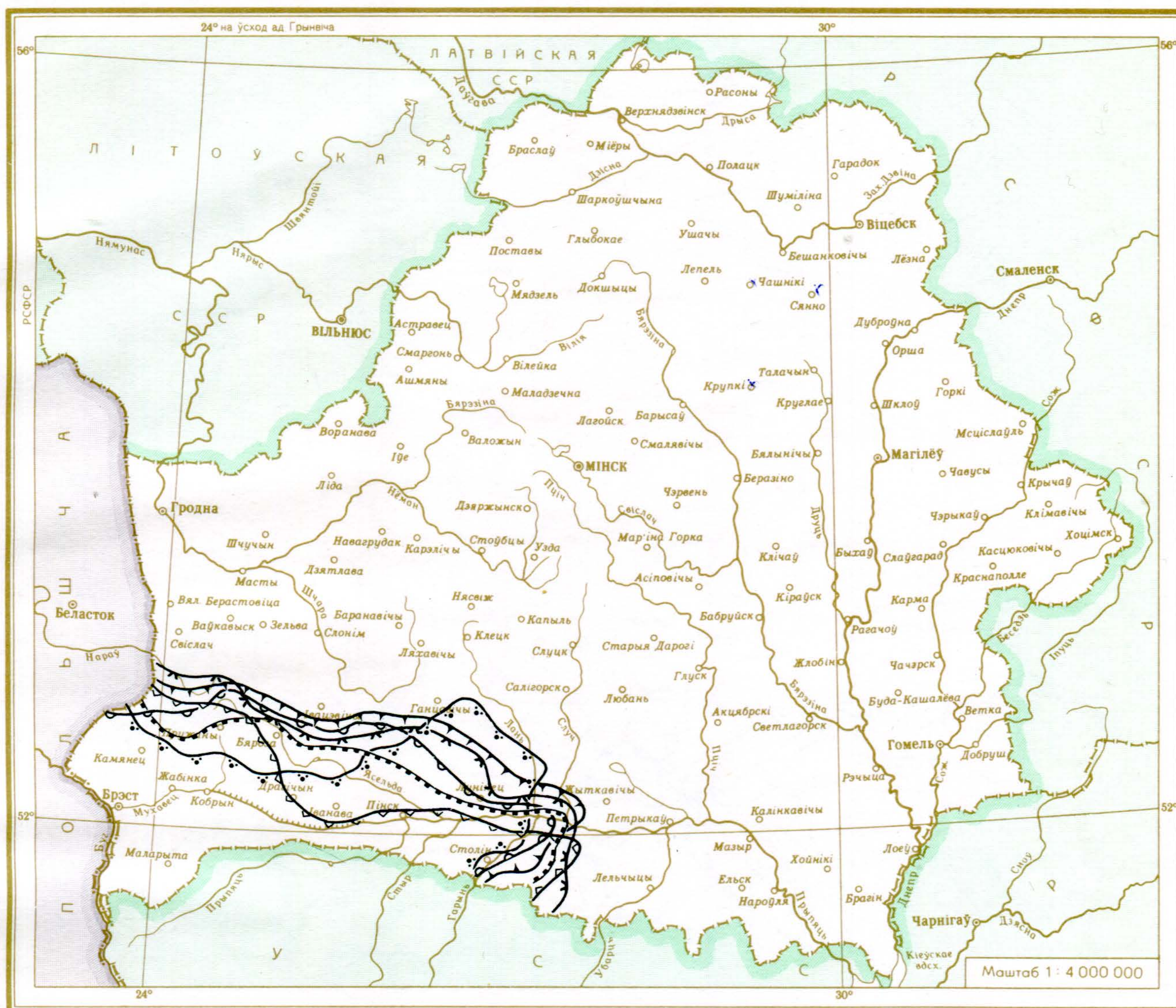
Дзеясловы, якія абазначаюць працэс баранавання (ДАБМ, карта 266): *валачы́ц' : бараніць, скарадзíць, пахáць, прыбівáць*

Цвёрды і мяккі зычны і ненаціскны галосны ў канчатку 3-й асобы множнага ліку дзеясловаў І спражэння (ДАБМ, карта 156): *мéл'ут', мéл'ут, м'éл'ат', м'éл'ет', мéл'ат : м'éл'уц', м'éл'уц, м'éл'ац'*

Назвы праніка (прылады, якой пераць бялізну) (ДАБМ, карта 252): *прач : пра́нік, апра́ннік, пра́ннік, пра́йнік, пра́льнік.*

Пашырэнне пытальных часціц *ці, чы* (ДАБМ, карта 226): *чы : ці*

ПРУЖАНСКА - ЛУНІНЕЦКА - ДАВЫД - ГАРАДОЦКІ ПУЧОК

Галосны на месцы „е“, „ě“, „'а“ ў першым складзе перад націскам у гаворках з поўным ці частковым адрозніваннем галосных няверхняга пад'ёму (ДАБМ, карты 5–7): *[вы]сна́, [в'и]сна́ [ве]сна́, [в'е]сна́, [бы]да́, [б'и]да́, [бе]да́, [б'е]да́, [пе]та́, [п'е]та́, [пие]та́, [пы]та́, [п'и]та́, [п'а]та́,* і інш.: поўнае ці частковае адрозніванне галосных няверхняга пад'ёму на месцы „е“, „ě“, „'а“ і супадзенне іх пасля мяккіх зычных у адным гуку

Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых губных [б], [п], [м], [в] у пазіцыі перад „е“ (ДАБМ, карта 53):
гра[бé], на [пé]чы, [мé]сці, [вé]чар : гра[б'é], на [п'é]чы, [м'é]сці, [в'é]чар

Назвы будынка, у якім складаюць снапы, салому (ДАБМ, карта 235):
клу́ня, клю́ня : гумно́, гунно́

Канчатак меснага склону адзіночнага ліку назоўніка *двор* (ДАБМ, карта 76):
на дварí : на дварэ́, на дво́ры, на двару́

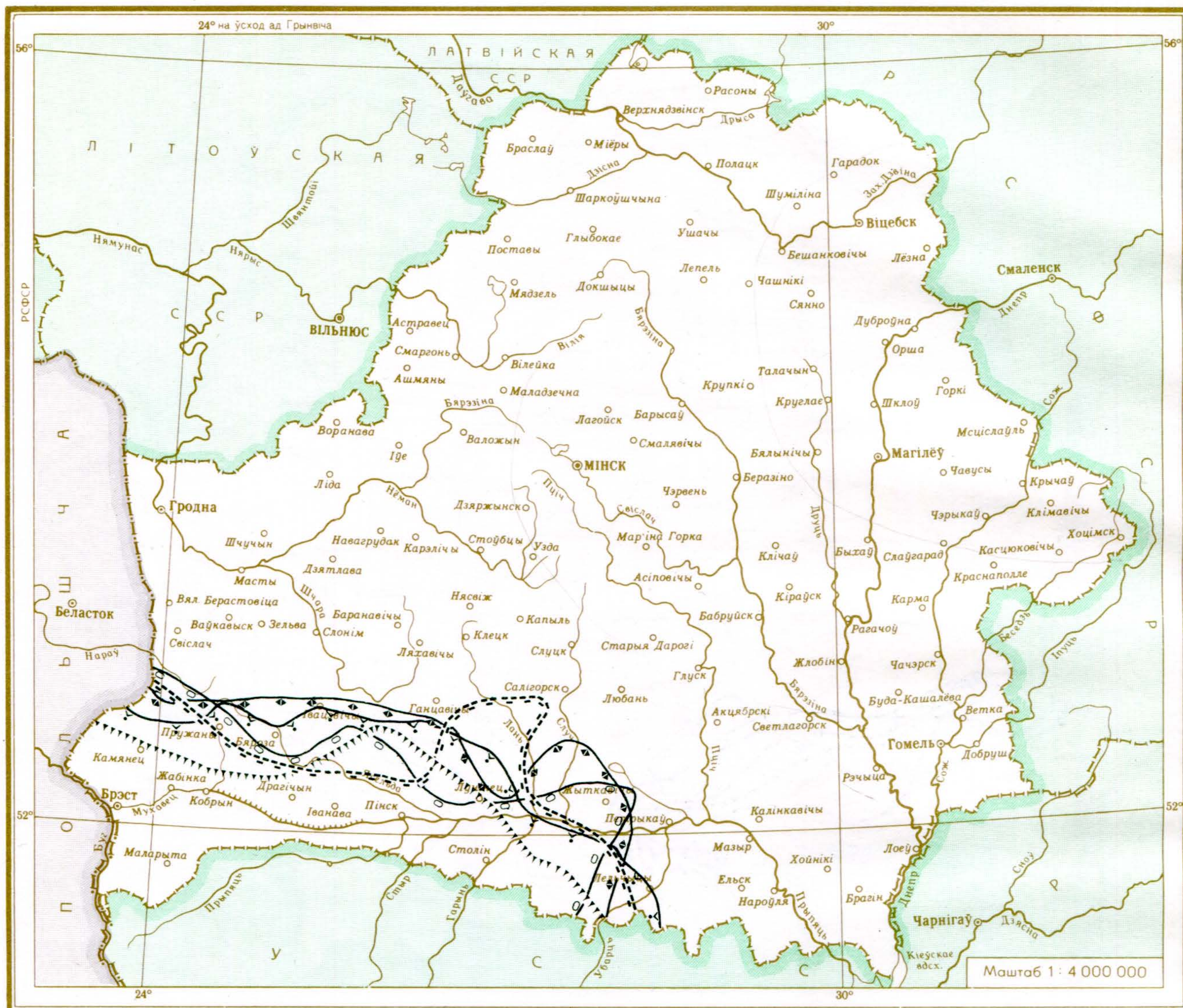
Назвы сцяблоў і лісця гароху (ДАБМ, карта 278):
гарахвя́нне : гарахвя́нік, гаро́хвіны, гаро́шыны і інш.

Назвы пакладанага кабана (ДАБМ, карта 292):
вяпру́к : паршу́к, япру́к, вапéр, по́тсвінак, бо́раў

Форма інфінітыва дзеяслова *пасвіць* (ДАБМ, карта 177):
па́с'ц'и, па́сты, пас'ц'и́, пасты́ : па́с'в'иц', па́свыты, па́с'ц'иц', пас'ц', паст, па́с'ц'ив'иц' і інш.

ПРУЖАНСКА - ЛУНІНЕЦКА - ТУРАЎСКІ ПУЧОК

Карта №9

Вымаўленне займенніка *вы* (ДАБМ, карта 38): *в'и, в'йт'е, в'йте* : *вы, ву*

Вымаўленне слова *што* (ДАБМ, карта 63): *шчо, шо* : *што*

Назвы пабудовы са сценамі для гаспадарчых прылад (ДАБМ, карта 238): *шόпа, шόпка* : *павéць, шур* і інш

Назвы зруба ў студні (ДАБМ, карта 245): *скрыня* : *зруб, струб, зрубóк..., тын* і інш.

Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *гусь* (ДАБМ, карта 184): *гусячы* : *гусíны*

Галосны на месцы „о" ў першым і другім пераднаціскных складах і ў паслянаціскным адкрытым неканцавым і закрытым канцавым складах у аснове слова (ДАБМ, карты 1, 2, 8, 9, 12, 13): *в[о]дá, г[о]ловá, м[о]лады́, г[о]лубóў, гóр[о]да, гóр[о]д* : *в[а]дá, г[а]лавá, м[а]лады́, гóр[а]да, гóр[а]д*

Пашырэнне форм з [ʼо] ў ненаціскных канчатках ускосных склонаў адзіночнага ліку прыметнікаў з асновай на мяккі зычны (ДАБМ, карта 116): *сʼи́нʼоγо, сʼи́нʼому* : *сʼи́нʼаγа, сʼи́нʼаму* ...

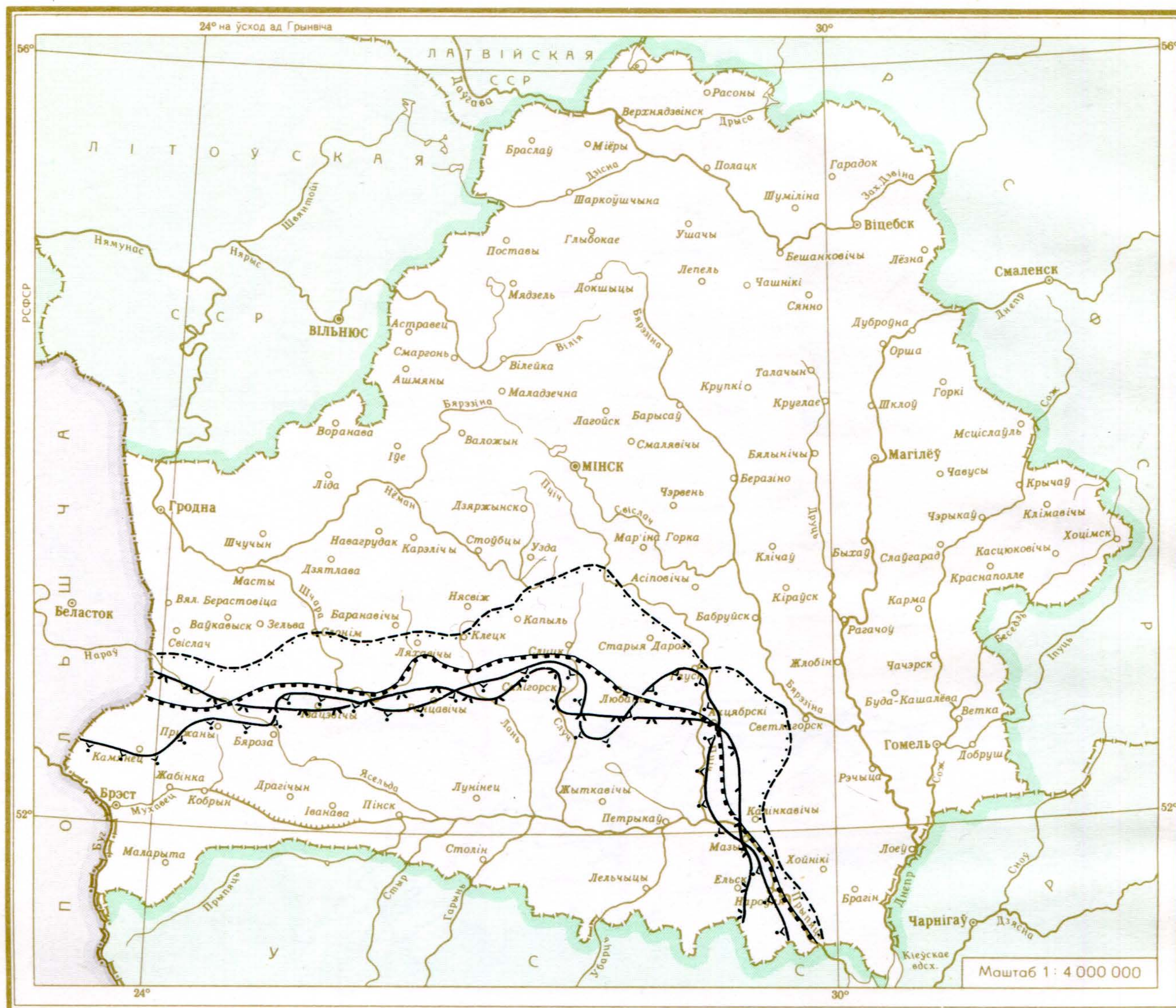
Зычны асновы дзеясловаў II спражэння на губны ў парадыгме цяперашняга часу (ДАБМ, карта 160): *лóўлʼу, лóўлʼатʼ* : *лаўлʼу́, лóвʼац*

Ненаціскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду (ДАБМ, карта 115): *нóвэ* : *нóвае, нóваё* і інш.

Указальна-асабовы займеннік 3-й асобы з пратэтычным [j] або [в] (ДАБМ, карта 133): *вон, вонá*...: *йон, йанá* ...

Форма назоўнага склону множнага ліку назоўніка *балота* (ДАБМ, карта 98): *балатá, балота* : *балóты*

Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *свіння* (ДАБМ, карта 183): *свіня́чы* : *свіны́, свіні́ны* і інш.

Галосны на месцы „е“ ў канцавым адкрытым складзе ў форме назоўна-вінавальнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў ніякага роду з мяккай асновай (ДАБМ, карта 17): *кам'е́нн'е : кам'е́нн'а, кам'е́нн'о*

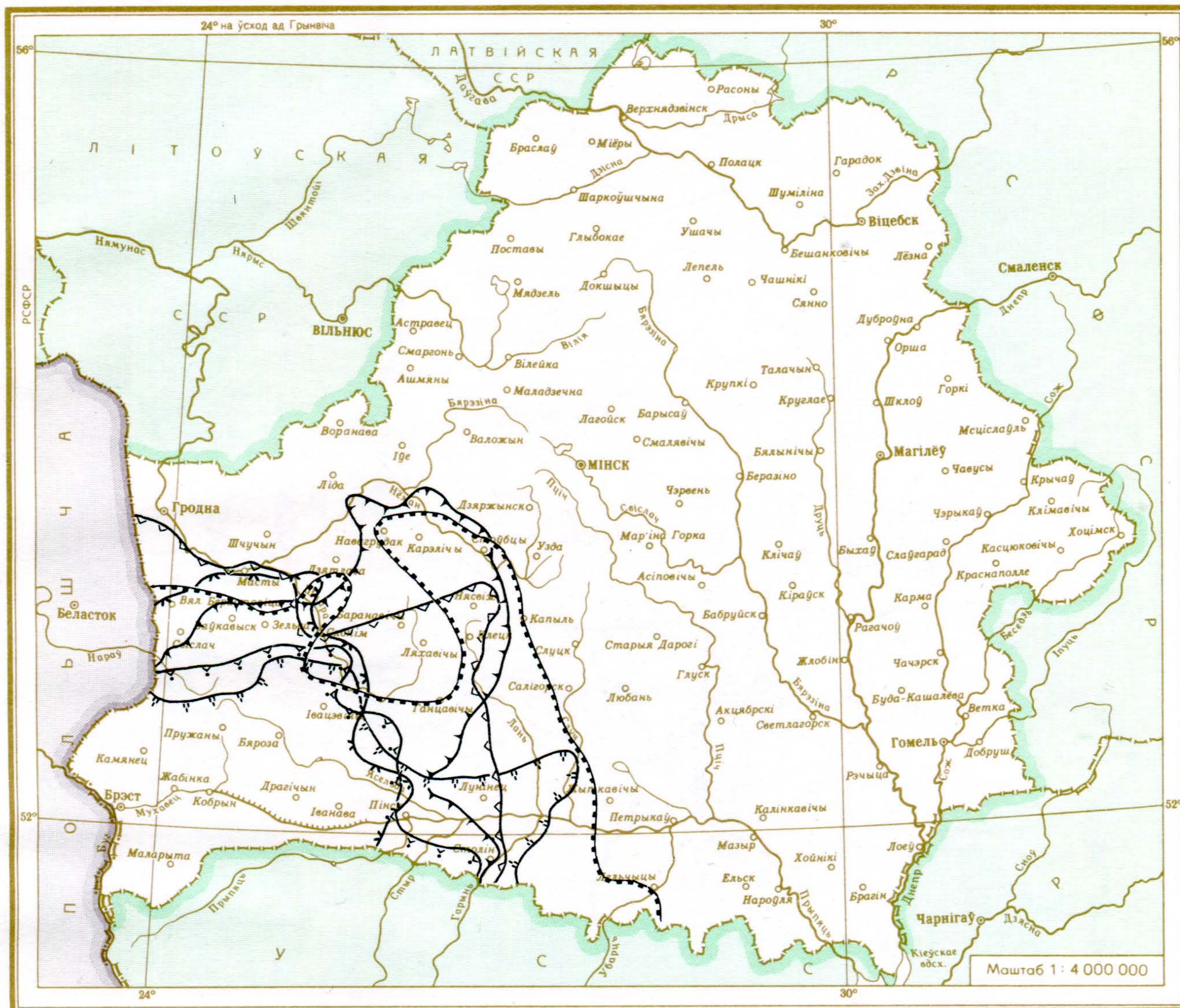
Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўніка *старшыня* (ДАБМ, карта 92): *старшыно́й : старшыне́й, старшыно́м, старшынё́м*

Утварэнне будучага складанага часу (ДАБМ, карта 166): *рабі́цьмеш ... : бу́ду рабі́ць, бу́дзеш рабі́ць* і г. д.

Пашырэнне канструкцый тыпу *былі тае зімы, жалі гэтае пары* (ДАБМ, карта 219): адзначана ўжыванне словазлучэнняў *былі́ тае́ зімы́* і інш. : ужыванне такіх спалучэнняў не адзначаецца

ВАЎКАВЫСКА - БАРАНАВІЦКА - ЛУНІНЕЦКІ ПУЧОК

Карта №12

Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на галосны (ДАБМ, карта 173): *садз'и́ц'и (сады́ты) : садз'и́ц' (садз'и́т'), сад'и́т' (сад'и́т), садз'и́ц*

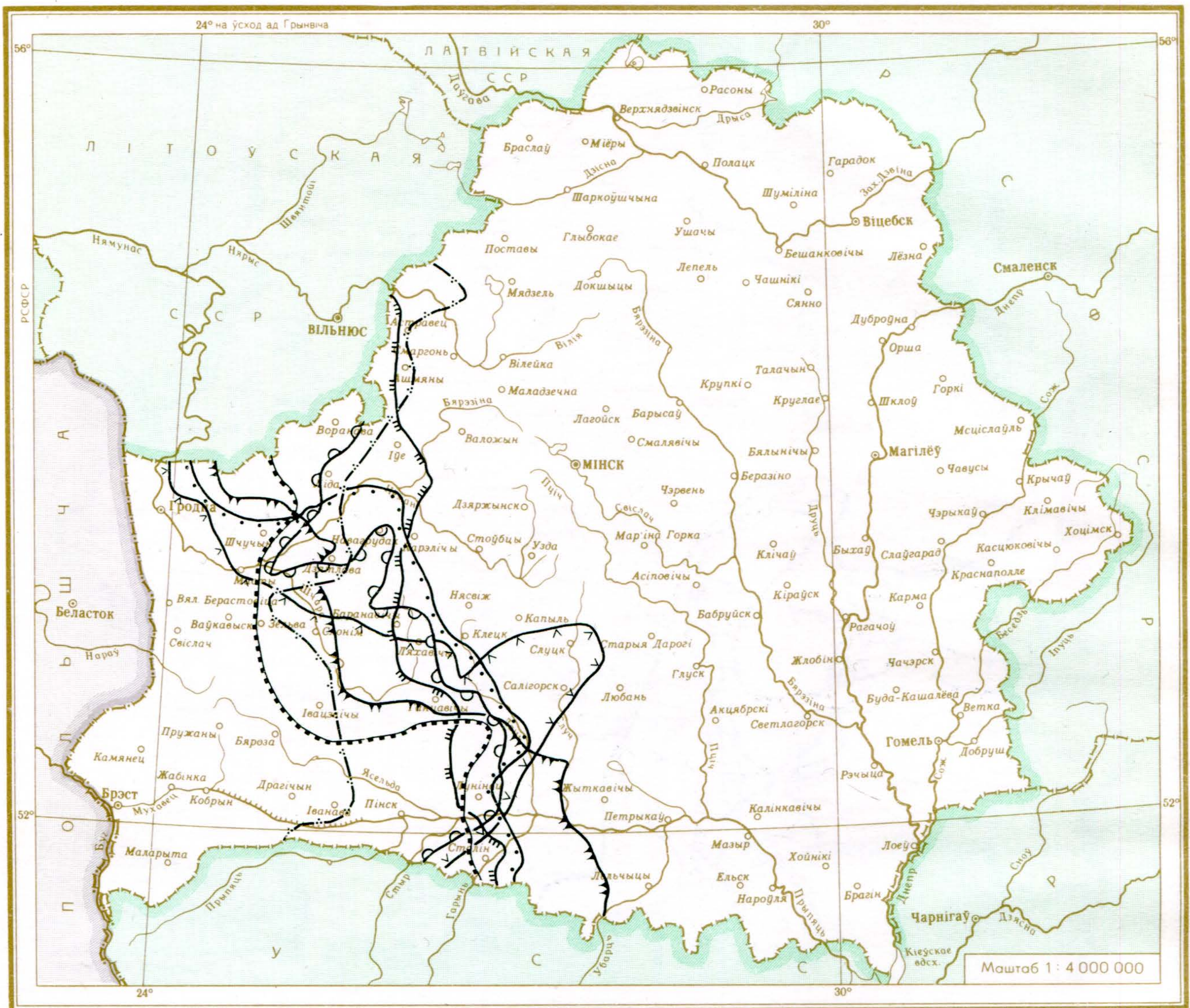
Назвы сцяблоў і лісця агуркоў (ДАБМ, карта 279): *гуркаве́нне : агуро́чнік, гурко́ўнік*

Назвы сцяблоў і лісця бульбы (ДАБМ, карта 281): *картафле́нне : бульбо́ўнік, курдо́пнік, наці́на* і інш.

Пашырэнне слоў *каршун, шуляк, ястраб* (ДАБМ, карта 310): *шуля́к : каршу́н, ко́ршак, карша́к, каршу́к*

Назвы ручкі касы (ДАБМ, карта 260): *ку́лька : рукая́тка, рукавя́тка, пупо́к, па́лец* і інш.

Назвы кальца, якім замацоўваецца каса на касільне (ДАБМ, карта 261): *напа́рстак : ба́нька, рэ́хва, гры́вянка*

Вымаўленне слова *памерла* (ДАБМ, карта 32): *пам'арла́, ум'арла́* : *пам'о́рла, пам'е́рла* і інш.
Вымаўленне слова *вуліца* (ДАБМ, карта 48): *γу́л'іца, γу́л'іц'а, γу́лыца, γу́лыц'а* : *ву́л'іца, ву́лыц'а* і інш.
Месца націску ў слове *весела* (ДАБМ, карта 201): *весяло́* : *ве́села, вясёла*
Назвы вочапа ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 244): *ключ, клю́чка, клю́ка* : *во́чап, по́чап, крук, кручо́к* і інш.
Назвы сцяблоў і лісця гарбузоў (ДАБМ, карта 280): *гарбузе́нне, гарбузаве́ня* : *гарбу́знік, гарбузе́ннік, гарбузо́ўнік, наці́на, ко́сы* і інш.

Месца націску ў слове *холадна* (ДАБМ, карта 202): *халадно́* : *хо́ладна, хало́дна*
Назвы вагі ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 243): *ко́варат, ко́вадыр, ко́варацень, калаваро́т, кало́вер* : *вага́, ва́га, ваг, страла́, журав́ель, жо́раў, жура́ў, асве́р, свер* і інш.

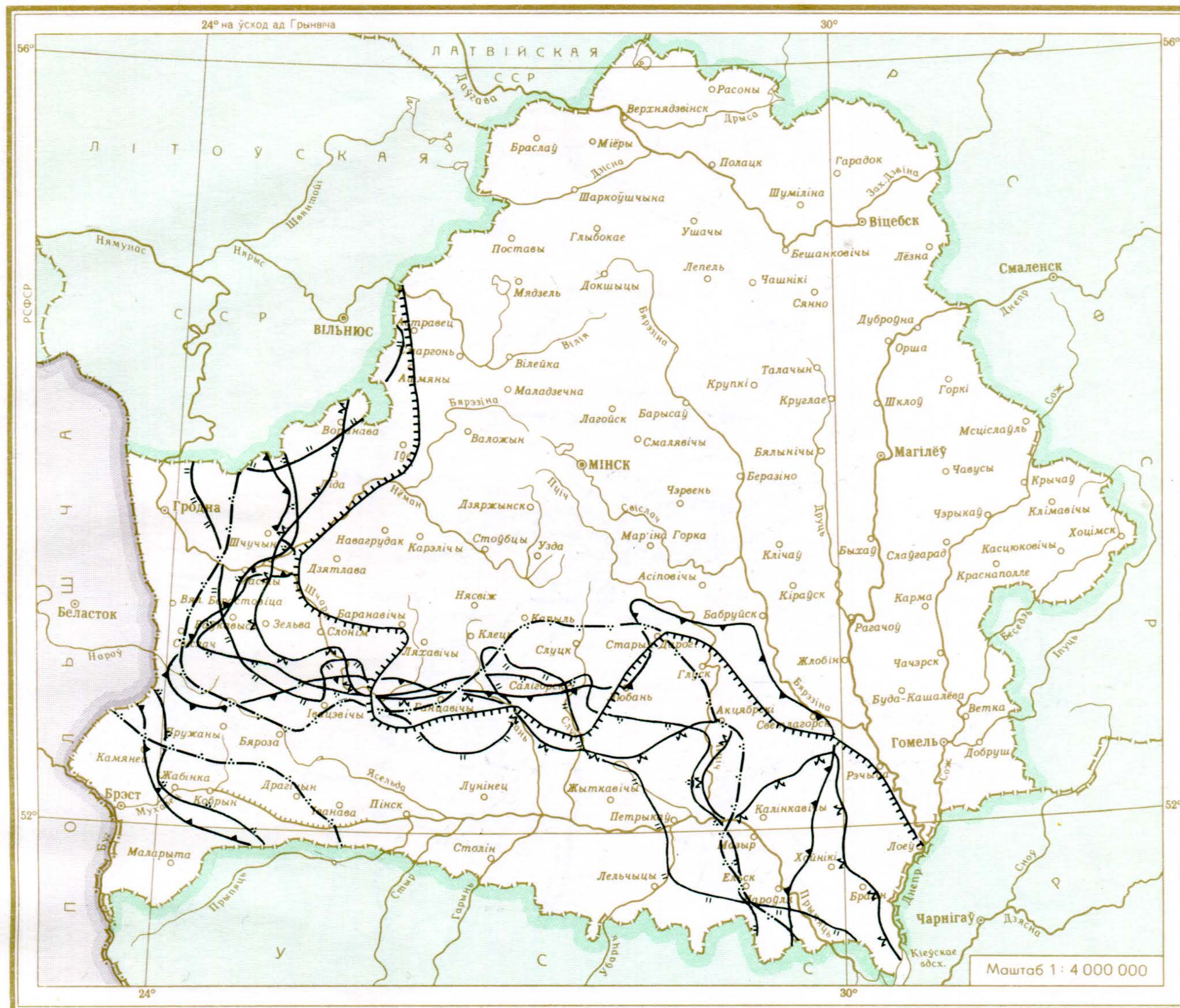
Назвы зжатага поля, на якім рос ячмень (ДАБМ, карта 272): *ячме́ніска, я́чніска* : *я́чнішча, я́чанне, ячме́нішча, ячме́нне*
Назвы зжатага поля, на якім рос авёс (ДАБМ, карта 273): *аўся́ніска, о́ўсіска, во́ўсіска, аўсі́ска* : *аўся́нішча, о́ўсішча, во́ўсішча, аўсі́шча, аўся́нне*

Назвы прывязкі, якой прымацоўваецца біч да цапільна (ДАБМ, карта 259): *ву́жык, у́жык, вуж, уж, ужо́ўка, вужо́ўка, гужо́ўка, ужо́к* : *гу́жык, гуж, гужо́к* і інш.

Дзеясловы, якія абазначаюць працэс ворыва (ДАБМ, карта 265): *гару́ць, го́руць* : *ару́ць, вару́ць, ара́юць, о́руць, во́руць*

Назвы верхніх мужчынскіх штаноў (ДАБМ, карта 326): *нагаві́цы, ганаві́цы* : *штаны́, по́ртні, брю́кі, ма́йткі*

Падзыўныя словы для гусей (ДАБМ, карта 307): *гусь-гусь* : *цэ-цэ-цэ, цэ́га-цэ́га, зю-зю-зю, зю́лю-зю́лю*

Наяўнасць ці адсутнасць пратэтычных [в], [γ], [h] перад пачатковымі націскнымі галоснымі [о], [у] (ДАБМ, карта 47): *о́з'ера, у́ха : [в]о́з'ера, [в]у́ха, [г]о́з'ера, [г]у́хо*

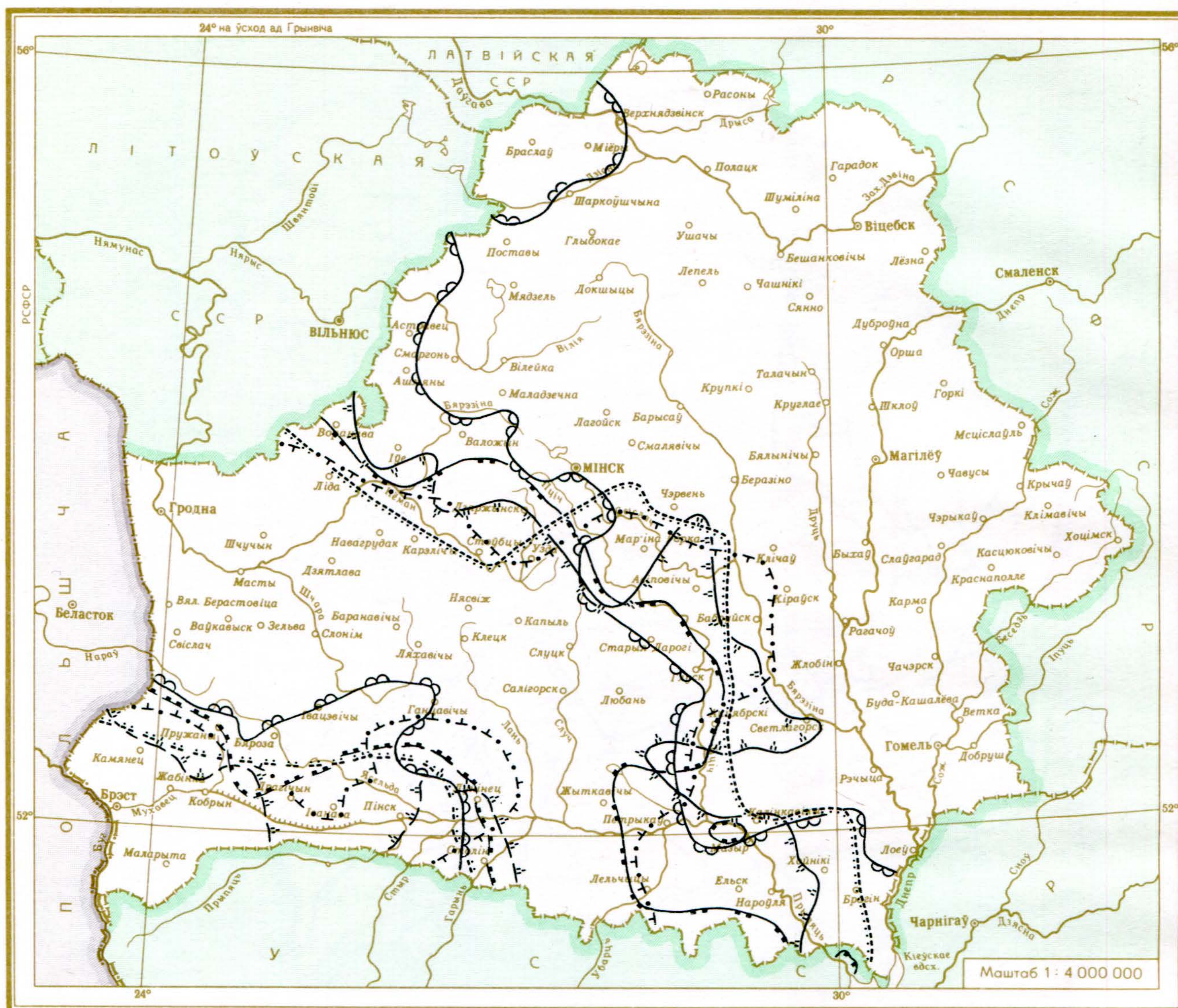
Цвёрдасць і мяккасць [с] зваротнай часціцы ў розных дзеяслоўных формах (ДАБМ, карта 165): *баю́са, садзі́ліса : баю́ся, садзі́лiся*

Форма роднага склону адзіночнага ліку мужчынскага і ніякага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой* (ДАБМ, карта 139): *маго́, тваго́, сваго́ : майго́, твайго́, свайго́, маёго, тваёго, сваёго*

Назвы зжатага поля, на якім расло жыта (ДАБМ, карта 271): *по́жня : жы́тнішча, жы́тніско, ржы́шча, ржэ́ўнік* і інш.

Агульная назва зжатага поля (ДАБМ, карта 269): *по́жня* : назвы, утвораныя ад кораня **рж-** *(ржы́шча, ржэ́ўнік), сцёран, стырня́*

Пашырэнне канструкцый тыпу *еха́у на кані́, на возе* і *еха́ў канём, возам* (ДАБМ, карта 222): *е́хаў на кані́, на во́зе : е́хаў канём, во́зам*

Зычны на месцы старога спалучэння „нј“ (ДАБМ, карта 64): *насе́[н'й]е, во́се[н'й]ю, насе́[н'й]е, во́се[н'й]ю* і інш. : *насе́[н'н']е, во́се[н'н']ю* і інш.

Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай і зацвярдзелай асновай (ДАБМ, карта 96): *кавале́, нажэ́ : кавалі́, нажы́*

Канчаткі роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карты 119–120):

маладо́е дзе́ўкі, но́вае ха́ты : маладо́й (-э́й, -ы́й) дзе́ўкі, но́вай (-ый) ха́ты і інш.

маладо́е дзе́ўкі, но́вае ха́ты : молодо́і, но́ваі і інш.

Націскны галосны ў канчатку 1-й асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў І спражэння (ДАБМ, карта 167):

жн'ем(-е̂м) : жн'ом(-о̂м) і інш.

жн'ем(-е̂м) : жн'и́мо(а) і інш.

Форма 2-й асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў (ДАБМ, карты 170–172):

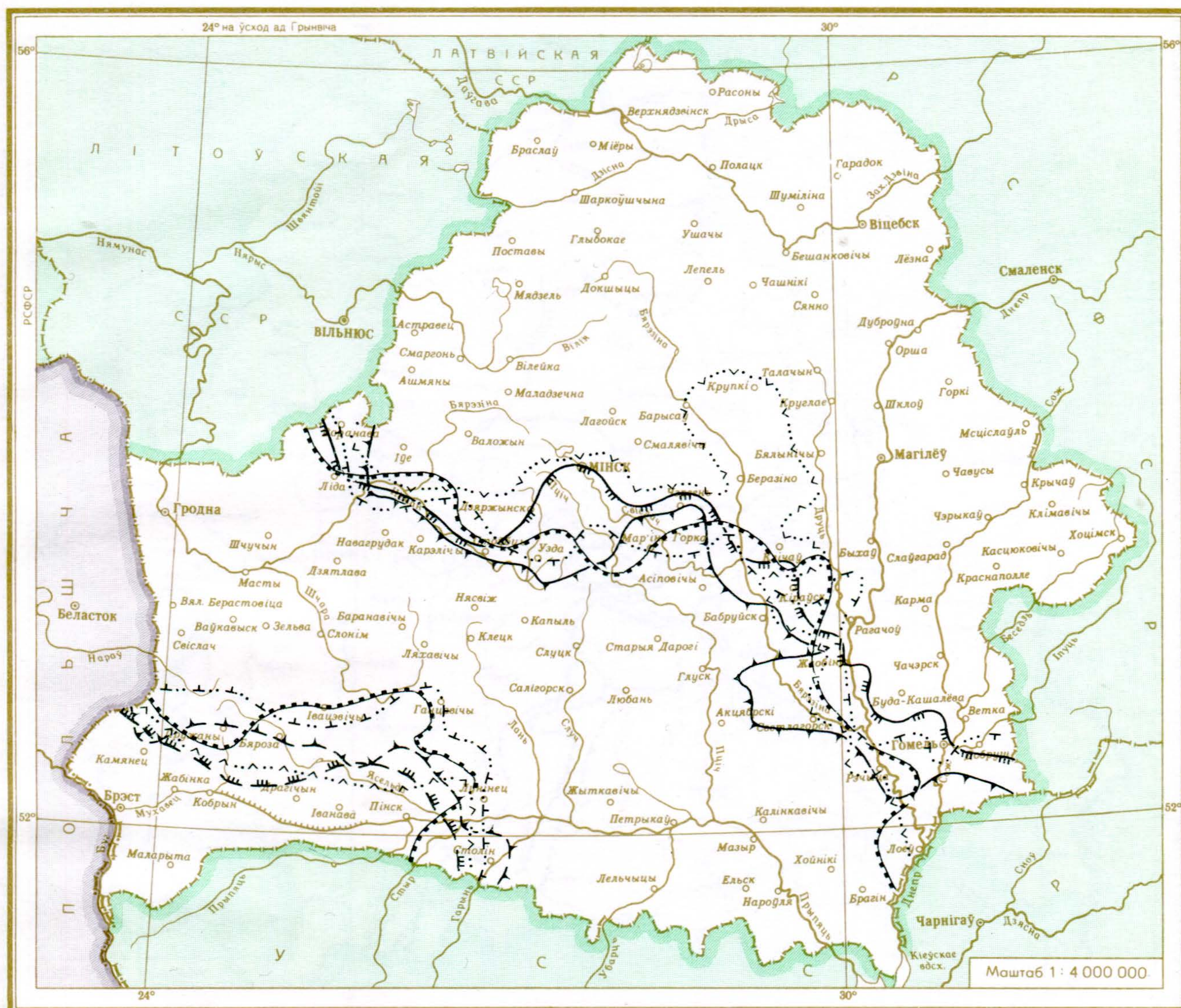
иг'е́ц'е(иг'е̂ц'е), п'е́ц'е (п'е̂ц'е), γл'аг'е́ц'е (γл'аг'е̂ц'е) і інш. : *иг'и́ц'а, п'и́ц'а, γл'аг'и́ц'а* і інш.

иг'е́ц'е(иг'е̂ц'е), п'е́ц'е (п'е̂ц'е), γл'аг'е́ц'е (γл'аг'е̂ц'е) і інш. : *ид'и́те (идите), п'и́йте, һл'ад'и́те, (һл'ади́те)* і інш.

Заўвага. На паўднёвай ускраіне выдзеленага арэала на **-ец'е** пашырана скарочаная форма тыпу *иг'ец'*.

ЛІДСКА - БАБРУЙСКА - РЭЧЫЦКІ ПУЧОК

Карта №16

Галосныя на месцы „ě", „е" і „о" ў націскных закрытых, а на месцы „ě" і ў адкрытых складах (ДАБМ, карты 34–35):

[л'ê]с, [л'ие]с, [б'ê]лы, [б'ие]лы, д[ô]м, д[уо]м, к[ô]нь, к[уо]нь і інш. : *[л'е]с, [б'ê]лы, д[о]м*

[л'ê]с, [л'ие]с, [б'ê]лы, [б'ие]лы, д[ô]м, д[уо]м, к[ô]нь, к[уо]нь і інш. · *[л'и]с. [б'и]лы, [д'и]м, [ды]м, [к'и]нь, [кы]нь* і інш.

Заўвага. На картах ДАБМ 34, 35 не адзначаны [ê], [ô] к поўдню і захаду ад р. Шчары, аднак апошнія абследаванні гаворак гэтай тэрыторыі сведчаць аб наяўнасці тут закрытых галосных.

Тыпы скланення назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот (ДАБМ, карты 84, 86–88):

Н. *цяля́*, Р.М. *цяля́ці, аб цяля́ці*, Т. *цялём (цяля́м, це́лэм)* : Н. *цялё, цялёнак*, Р. *цяля́ці (цяля́), цялёнка*, М. *аб цяля́ці (цялю́), аб цялёнку* і інш.

Н. *цяля́*, Р.М. *цяля́ці, аб цяля́ці*, Т. *цялём (цяля́м, це́лем)* : Н. *тэля́ (тэлé)*, Р. *тэля́та (тэлéта)*, Т. *тэля́там (цяля́цем)*, М. *аб тэля́таві*

Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду (ДАБМ, карта 117):

аб маладо́м : *аб малады́м*

аб маладо́м : *аб маладо́му*

Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 135):

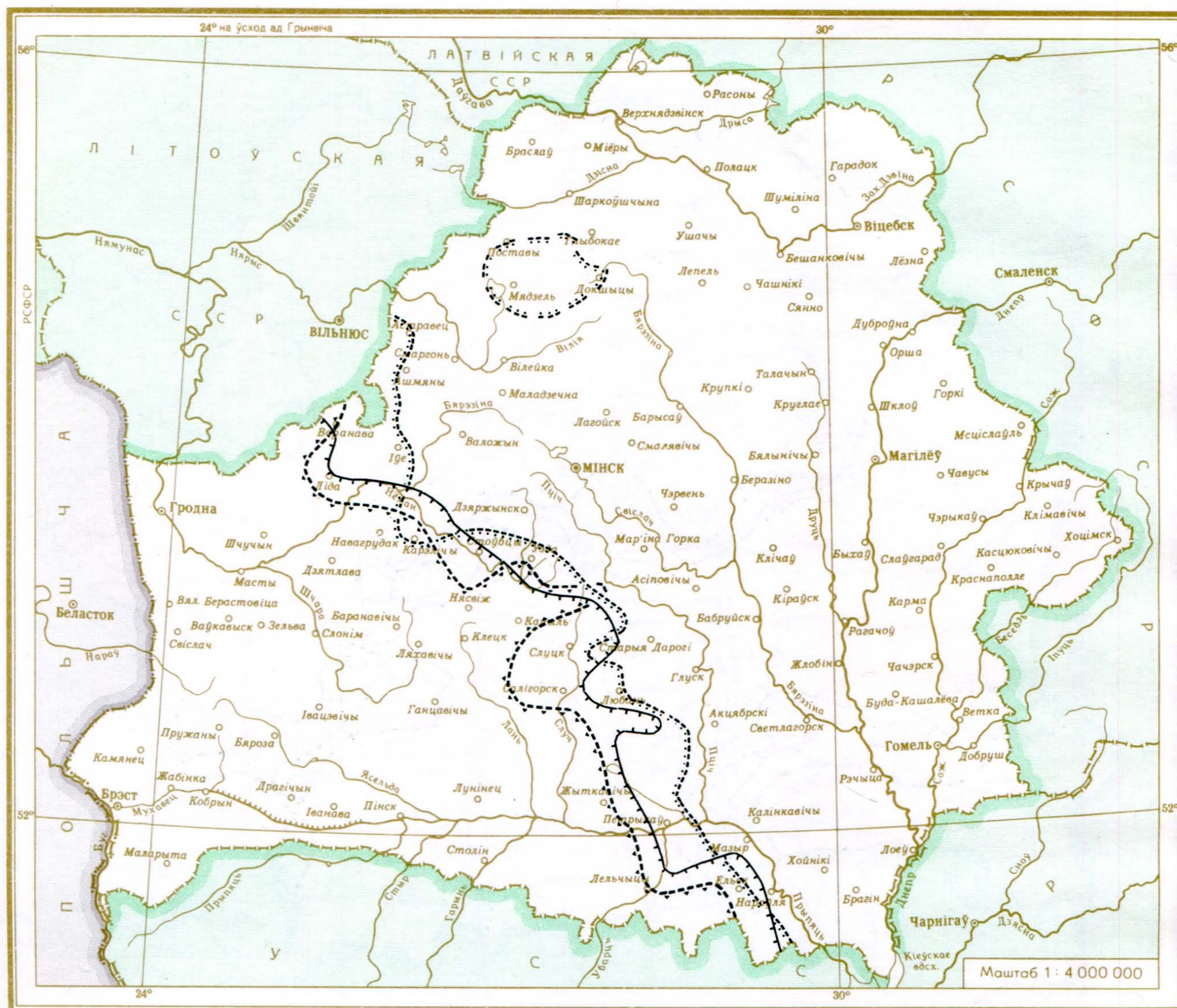
тае́ (то́е). тае́й і інш. : *той, тэй* і інш.

тае́ (то́е), тае́й і інш. : *тэ́і (тэ́е)* і інш.

Заўвага. На карце 135 ДАБМ формы *тэ́і і тэ́е* абазначаны адным знакам (зялёным трохвугольнікам)

Аднаскладовыя і двухскладовыя склонавыя канчаткі займеннікаў *наш, ваш* (ДАБМ, карта 142): *на́шая ха́та, на́шае дзіця́, на́шую ха́ту, на́шыя ха́ты* : *на́ша ха́та, на́ша дзіця́, на́шу ха́ту, на́шы ха́ты*.

Заўвага. Пучок ізаглос акрэслівае толькі больш кампактны арэал пашырэння моўных з'яў. Спарадычныя формы паўночна-ўсходняй часткі тэрыторыі на данай карце не ўлічваліся.

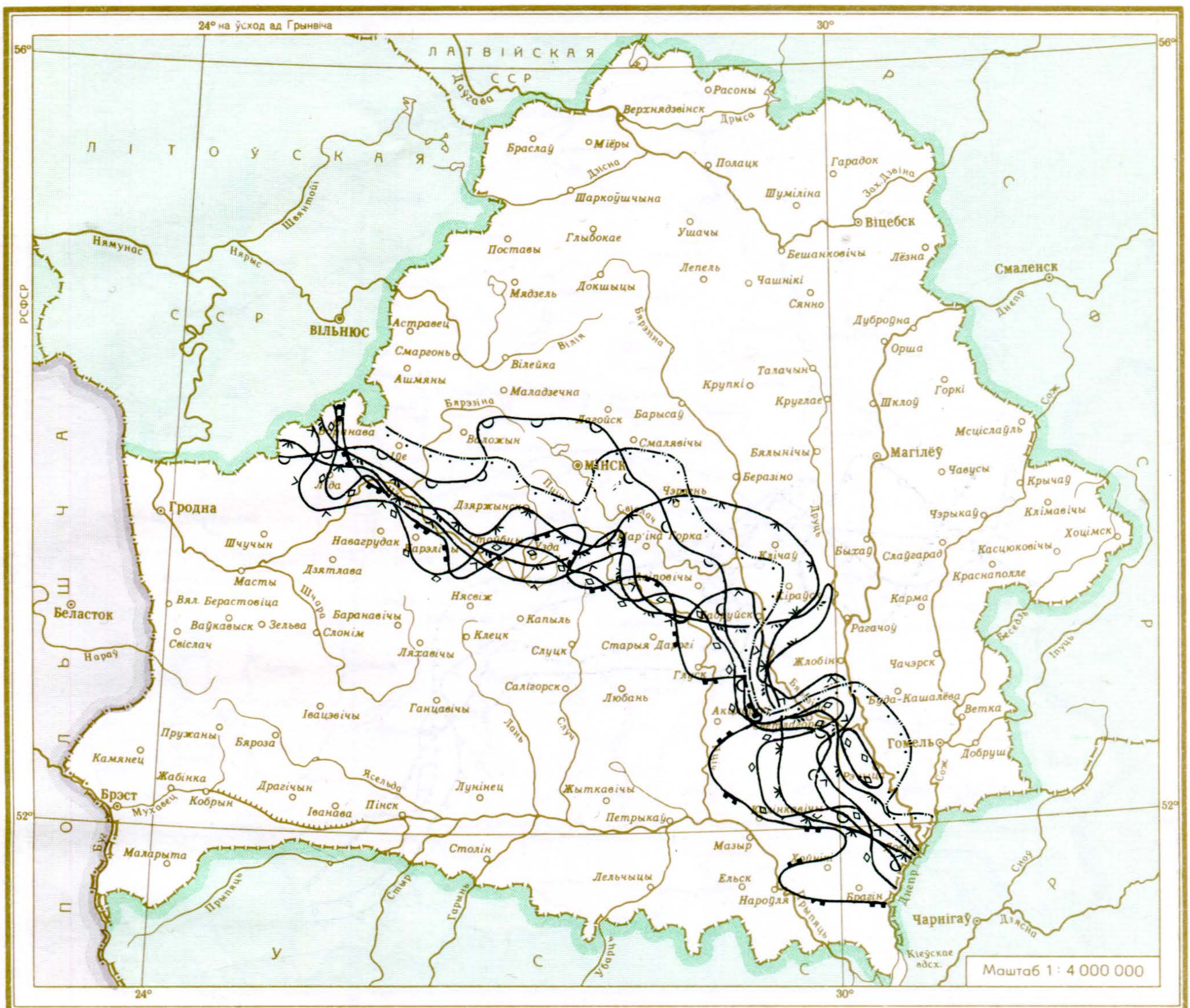
Форма 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў II спражэння (ДАБМ, карта 154): *с'аг'имó, γл'аг'имó* і інш.: *с'аг'ѝм, γл'аг'ѝм*

Форма 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў нетэматычнага спражэння (ДАБМ, карта 161): *йамó, дамó : йаг'ѝм, йаг'óм, йадóм, даг'им, даг'óм, дадóм*

Назвы покуці (ДАБМ, карта 335)

пóкуць, пóкут, пóкуцье і інш. : *кут*

нáкуць, нáкут : *кут*

Ненаціскны канчатак назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў ніякага роду (ДАБМ, карта 97): *сёла, гнёзда, во́кна : сёлы, гнёзды, во́кны*

Заўвага. Ізаглоса акрэслівае толькі больш кампактны арэал пашырэння формы на **-а** Спарадычныя выпадкі такой формы, адзначаныя на паўночна-ўсходняй частцы тэрыторыі, на данай карце не ўлічваліся.

Ненаціскныя канчаткі назоўнага і вінавальнага склонаў адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карты 113,124):

но́ва : но́вая (ха́та)

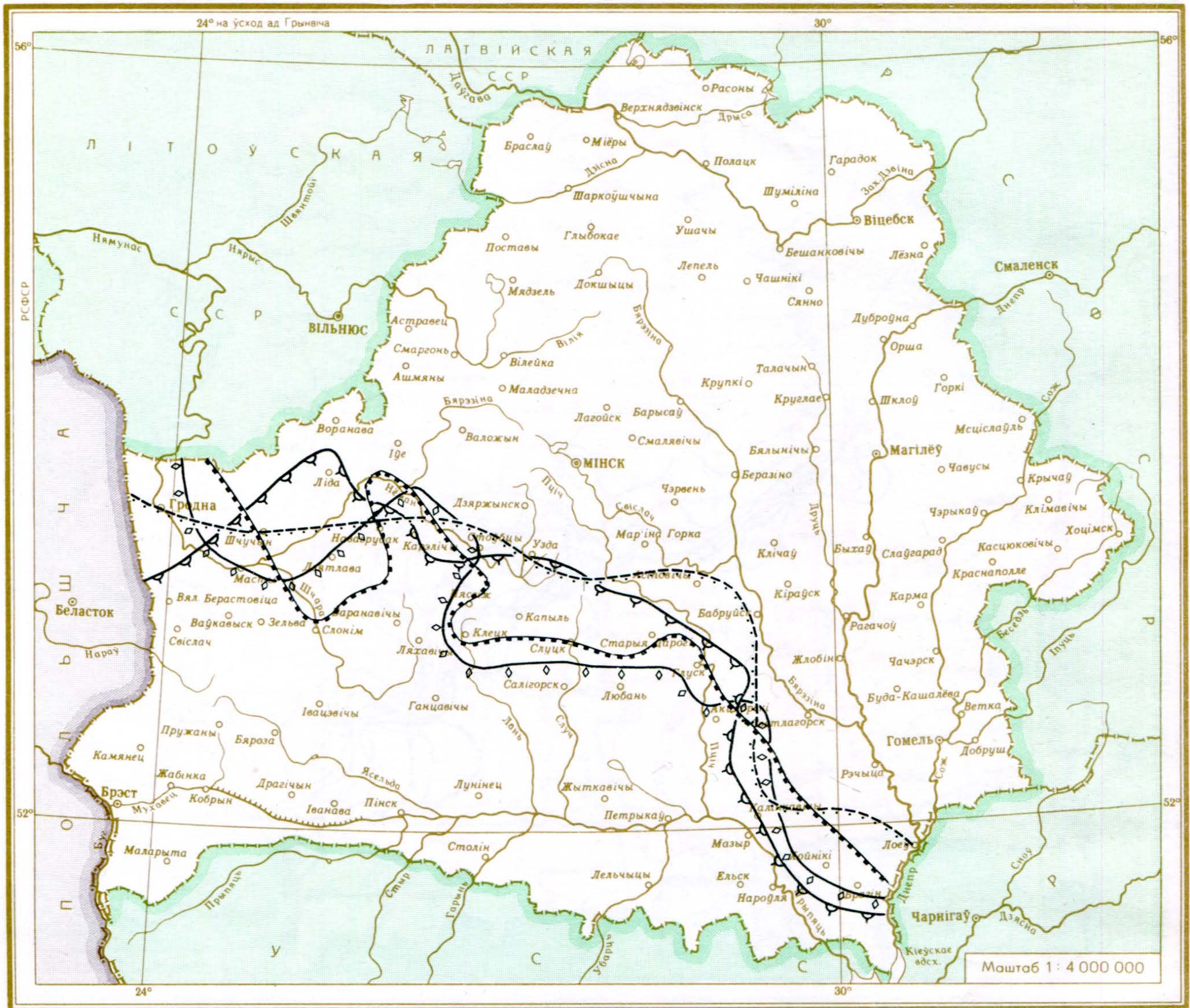
но́ву : но́вую (ха́ту)

Адрозніванне асабовых канчаткаў па спражэнню ў парадыгме цяперашняга часу (ДАБМ, карты 148–149, 153, 156–157): *ідзе́, ка́жа, хо́дзіць; ідýць, ка́жуць, хо́дзяць : ідзе́(ць), ка́жа(-ыць), хо́дзя(-іць); ідýць, ка́жаць (-уць), хо́дзяць(-уць)*

Форма 1-й асобы множнага ліку загаднага ладу (ДАБМ, карта 169): *иг'е́мо, сп'и́мо, ста́н'мо(-ма)* і інш. : *иг'е́м (-ом), с'п'им* і інш.

Месца націску ў вінавальным склоне адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на **-а** (ДАБМ, карта 195): *но́гу, ру́ку, во́ду : нагу́, руку́, ваду́*

Форма назоўнікаў жаночага і ніякага роду ў спалучэнні з лічэбнікамі *два, дзве, тры, чатыры* (ДАБМ, карты 206–207): *дзве (тры, чаты́ры) ха́це. два, дзве (тры, чаты́ры) вакне́ (вакна́) : дзве (тры, чаты́ры) ха́ты, два (тры, чаты́ры) вакны́*

Формы назоўнага і роднага склонаў адзіночнага ліку назоўнікаў *бацька*, *дзядзька* (ДАБМ, карта 91): Н. *ба́цько(а)*, Р. *без ба́цька* : Н. *ба́цька (о)*, Р. *без ба́цькі*

Клічная форма назоўнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 94): *ма́мо, Ма́не̄, Ва́ле̄* : *ма́ма, Ма́ня, Ва́ля*

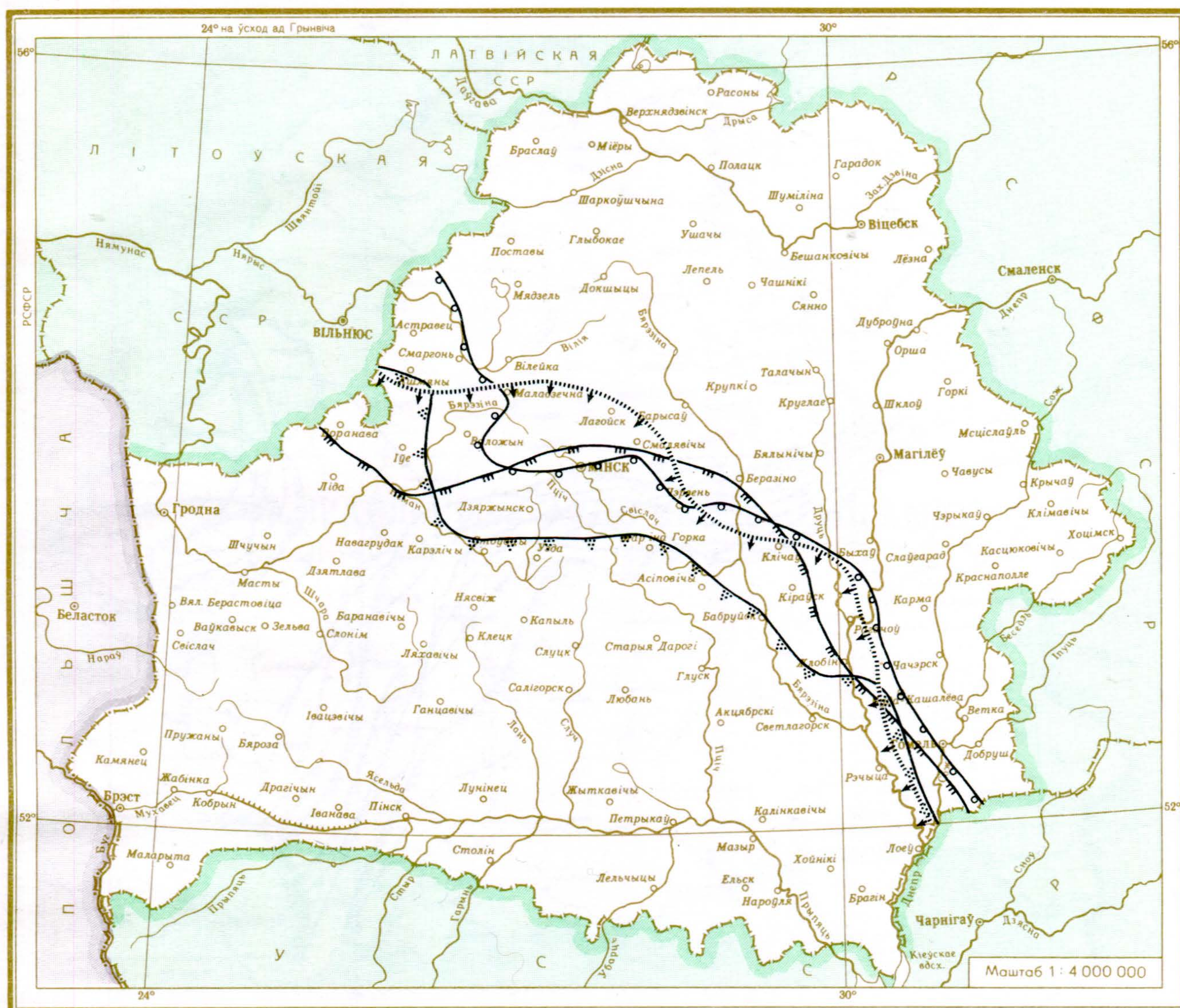
Месца націску ў форме меснага склону множнага ліку назоўнікаў *людзі, грудзі, сані* і інш. (ДАБМ, карта 106): *аб лю́дзях, у гру́дзях, у са́нях* і інш. : *аб людзя́х (-ё̄х), у грудзя́х (-ё̄х), у саня́х (-ё̄х)*.

Ненаціскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду (ДАБМ, карта 115): *но́ва (-о, -е) вядро́* : *но́вае (-е̄, -я) вядро́*

Заўвага. Апошнія дзве ізаглосы акрэсліваюць арэалы рассеянага пашырэння моўных з'яў.

АШМЯНСКА - ЛОЕЎСКІ ПУЧОК

Карта №20

Форма вінавальнага склону множнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду, якія абазначаюць жывёл (ДАБМ, карта 210): *пагнаў валы* : *пагнаў валоў*

Назвы бульбы (ДАБМ, карта 277): *картофля* : *бульба*

Назвы мянташкі (ДАБМ, карта 264): утварэнні ад кораня **мент-** : іншыя лексічныя варыянты

Ужыванне роднага або вінавальнага склону неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду ў спалучэннях тыпу *знайшоў грыба – знайшоў грыб* (ДАБМ, карта 211): *знайшоў грыба* : *знайшоў грыб*

Двухскладовая флексія творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў **а-** асноў і некаторых назоўнікаў былых асноў на **-і** (ДАБМ, карты 69–72 і складзеныя дадаткова): *зямл'óйу, хáтайу, гус'óйу, пуц'óйу : зямл'óй, хáтай, гус'óй, гýс'с'у, пуц'óй, пуц'óм*

Двухскладовая флексія творнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карты 125,126): *маладóйу, нóвайу : маладóй, нóвай*

Форма творнага склону адзіночнага ліку ўказальна-асабовага займенніка жаночага роду 3-й асобы (ДАБМ, карта 132): *йóйу : йой*

Форма творнага склону адзіночнага ліку жаночага роду прыналежных займеннікаў (карта складзена дадаткова): *майóйу, твайóйу, свайóйу : майóй, твайóй, свайóй*

Форма творнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка (ДАБМ, карта 137): *тóйу (тайéйу, тéйу) : той (тей)*

Двухскладовая флексія роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карты 119,120): *маладóе (-óі, -эе, -ые), нóвае (-аі) : маладóй (-эй, -ый), нóвай (-ый, -эй)*

Ненаціскны канчатак давальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 122): *к нóвуй : к нóвай*

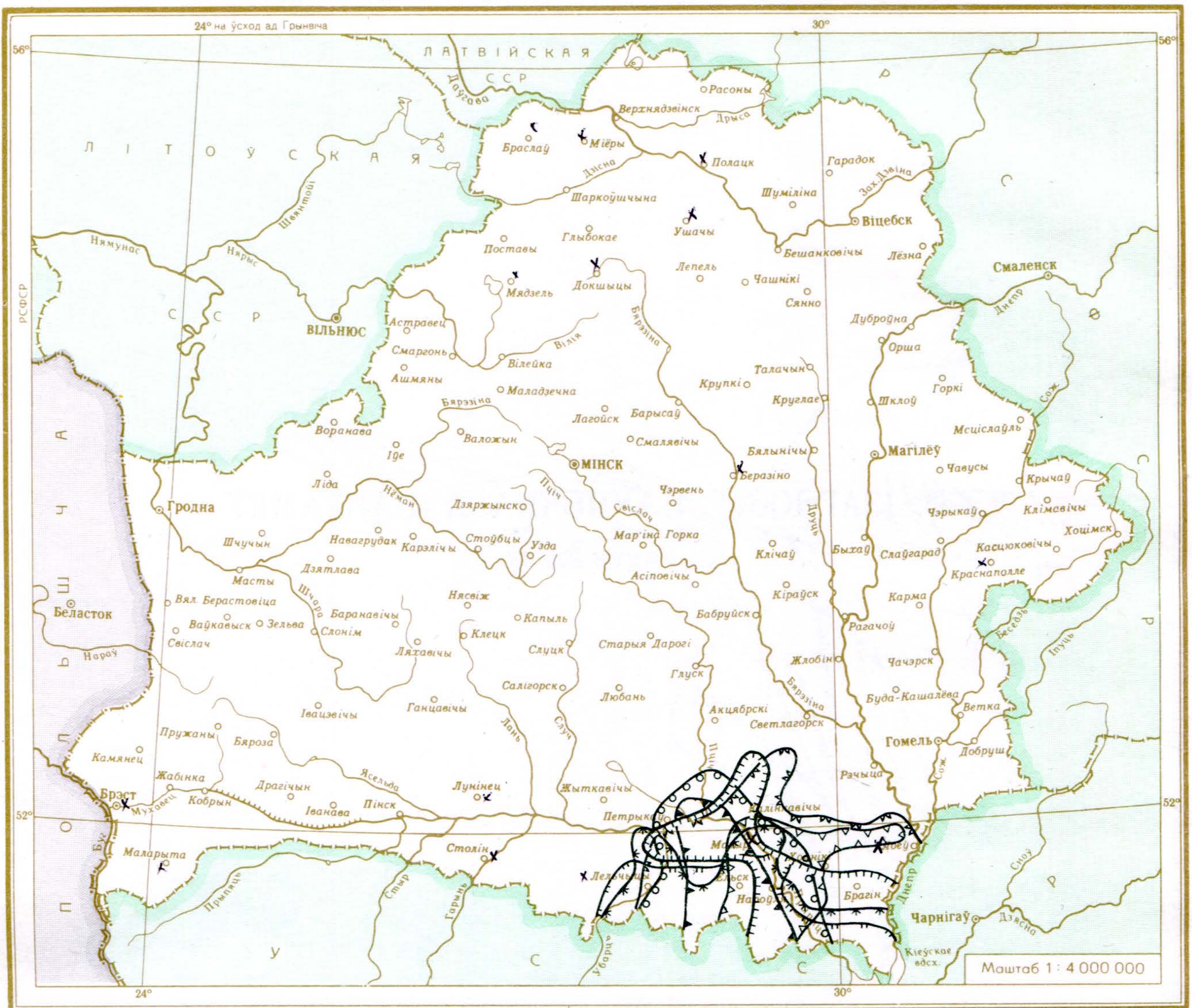
Форма меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду (ДАБМ, карта 118): *у жóўтум : у жóўтым*

II. ІЗАГЛОСЫ ПАЎНОЧНАГА НАПРАМКУ

Карты 22–29

ЛЕЛЬЧЫЦКА - МАЗЫРСКА - БРАГІНСКІ ПУЧОК

Карта №22

Дзеясловы, якія абазначаюць працэс баранавання (ДАБМ, карта 266): *валачы́ць* : *баранава́ць, скарадзі́ць* і інш.

Словы са значэннем 'латаць' (ДАБМ, карта 323): *крапі́ць* : *ла́таць, ла́піць*

Падзыўныя словы для кароў (ДАБМ, карта 304): па клічцы : *псе́йка-псе́йка, цёсь-цёсь, бы́цю-бы́цю* і інш.

Падзыўныя словы для курэй (ДАБМ, карта 306): *цю-цю-цю* : *ціп-ціп-ціп, пыль-пыль-пыль* і інш.

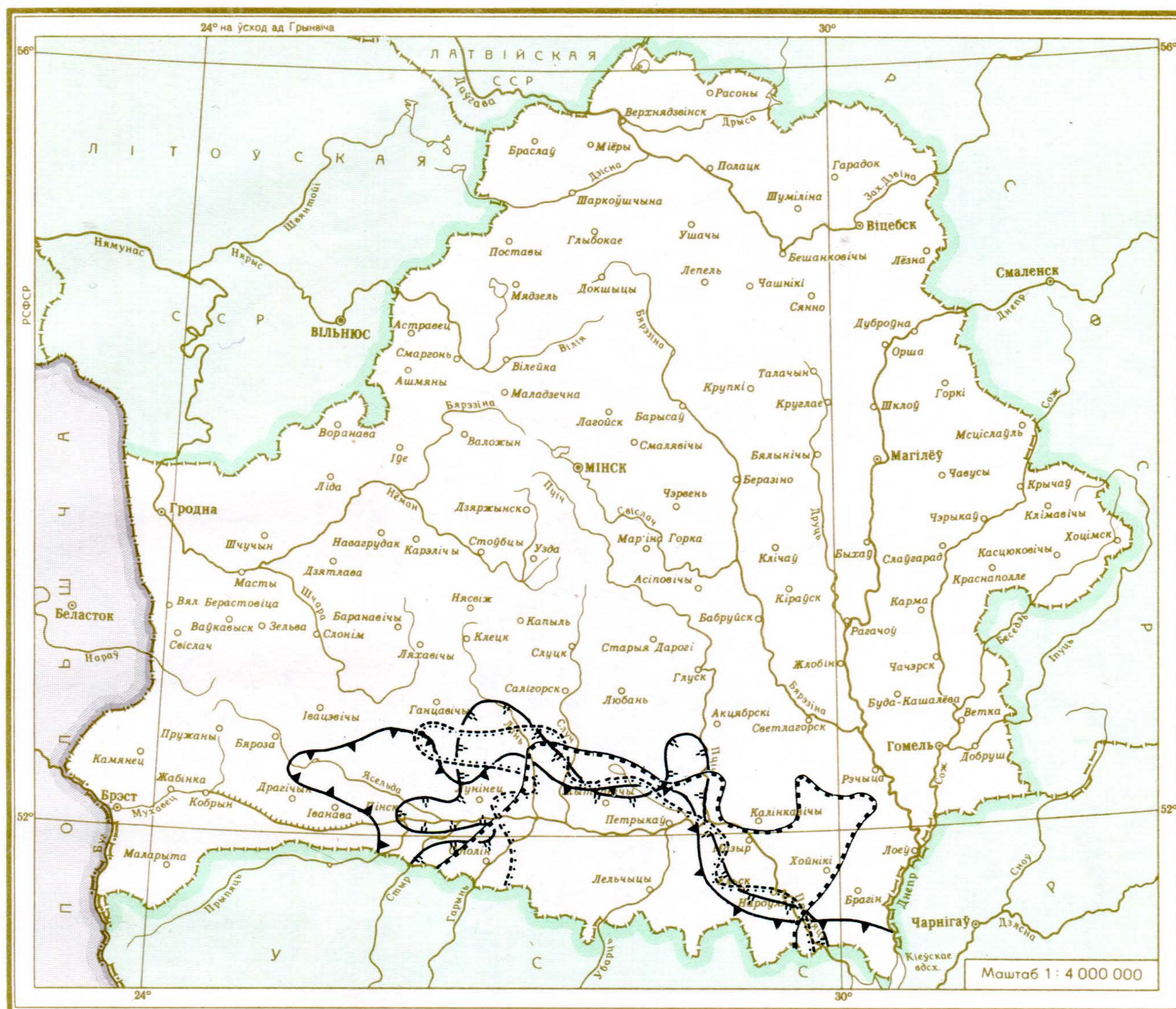
Назвы франтона (ДАБМ, карта 230): *фацыя́т* : *шчыт, зако́т, франто́н* і інш.

Назвы малой укладкі снапоў у полі (ДАБМ, карта 286): *ста́ўка, ставо́к, ставе́ц* : *ку́чка, ба́бка, мэ́ндля* і інш.

Варыянты галоснага ў зваротнай часціцы дзеясловаў (ДАБМ, карта 164): *баю́[с'е], баю́[се]* : *баю́[с'а], баю́[са], баю́[с'о], баю́[со]*

ЛУНІНЕЦКА - ЖЫТКАВІЦКА - МАЗЫРСКІ ПУЧОК

Карта №23

Галосны ў ненацiскным канчатку 3-й асобы множнага ліку дзеясловаў II спражэння (ДАБМ, карта 157): *хóдз'ец', хóд'ет'. : хóдз'ац', хóдз'уц'*

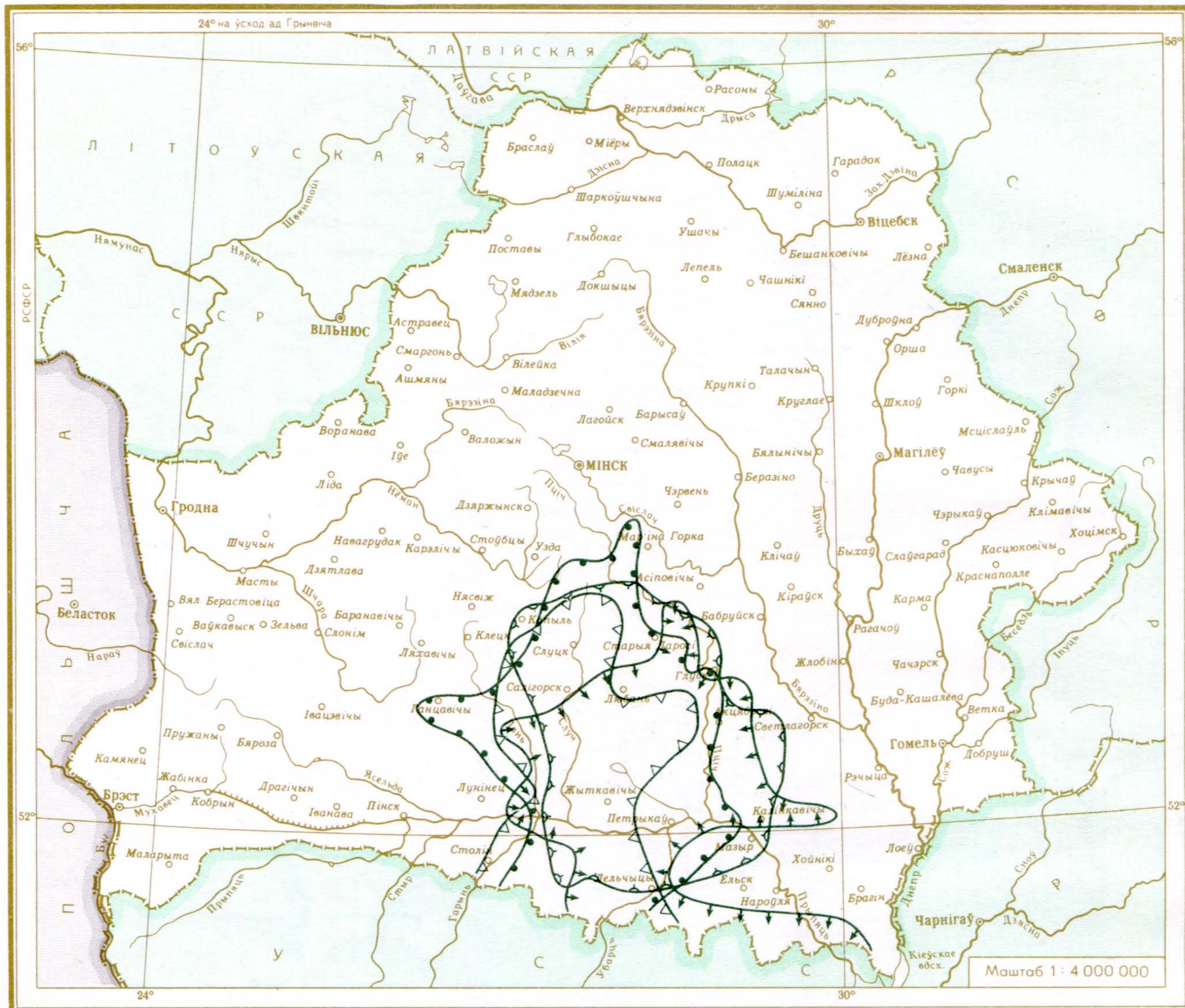
Галосны на месцы тэматычнага „е" ў ненацiскным канчатку 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 151): *м'é[л'о]м, м'е[л'о]мо : м'é[л'а]м, м'é[л'и]м, м'é[л'е]м*

Націскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду (ДАБМ, карта 114): *маладэ́е, маладэ́ : маладóе*

Назвы столі (ДАБМ, карта 228): *стóля : столь, повáл, пакóт* і інш.

ДАВЫД - ГАРАДОЦКА - СЛУЦКА - МАЗЫРСКІ ПУЧОК

Карта №24

Вымаўленне суфікса **-ічк-** у назоўніках жаночага роду на **-а** (ДАБМ, карта 43): *пал[і́цк]а* : *пал[і́чк]а*

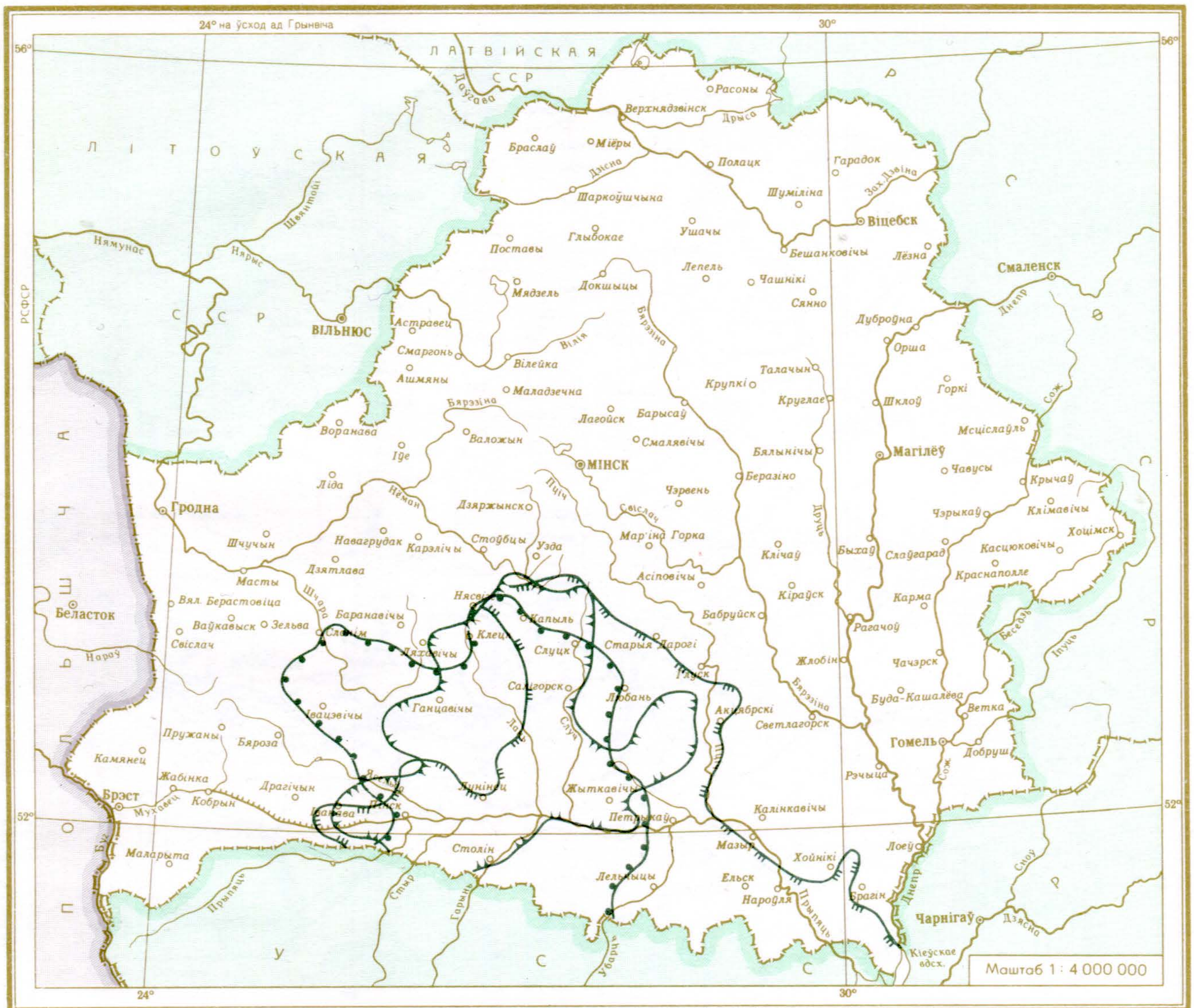
Утварэнне дзеепрыметнікаў залежнага стану прошлага часу ад дзеясловаў *замкнуць, замыкаць* (ДАБМ, карта 180): *замы́каны, заму́каны* : *замкнёны, замкну́ты* і інш.

Назвы ручкі касы (ДАБМ, карта 260): *лучо́к* : *ру́чка, ку́лька*

Падзыўныя словы для кароў (ДАБМ, карта 304): *псе́йка-псе́йка (псе-псе)* : *цёлка-цёлка, тпрусь-тпрусь* і інш.

ПІНСКА - СЛУЦКА - ПЕТРЫКАЎСКІ ПУЧОК

Карта №25

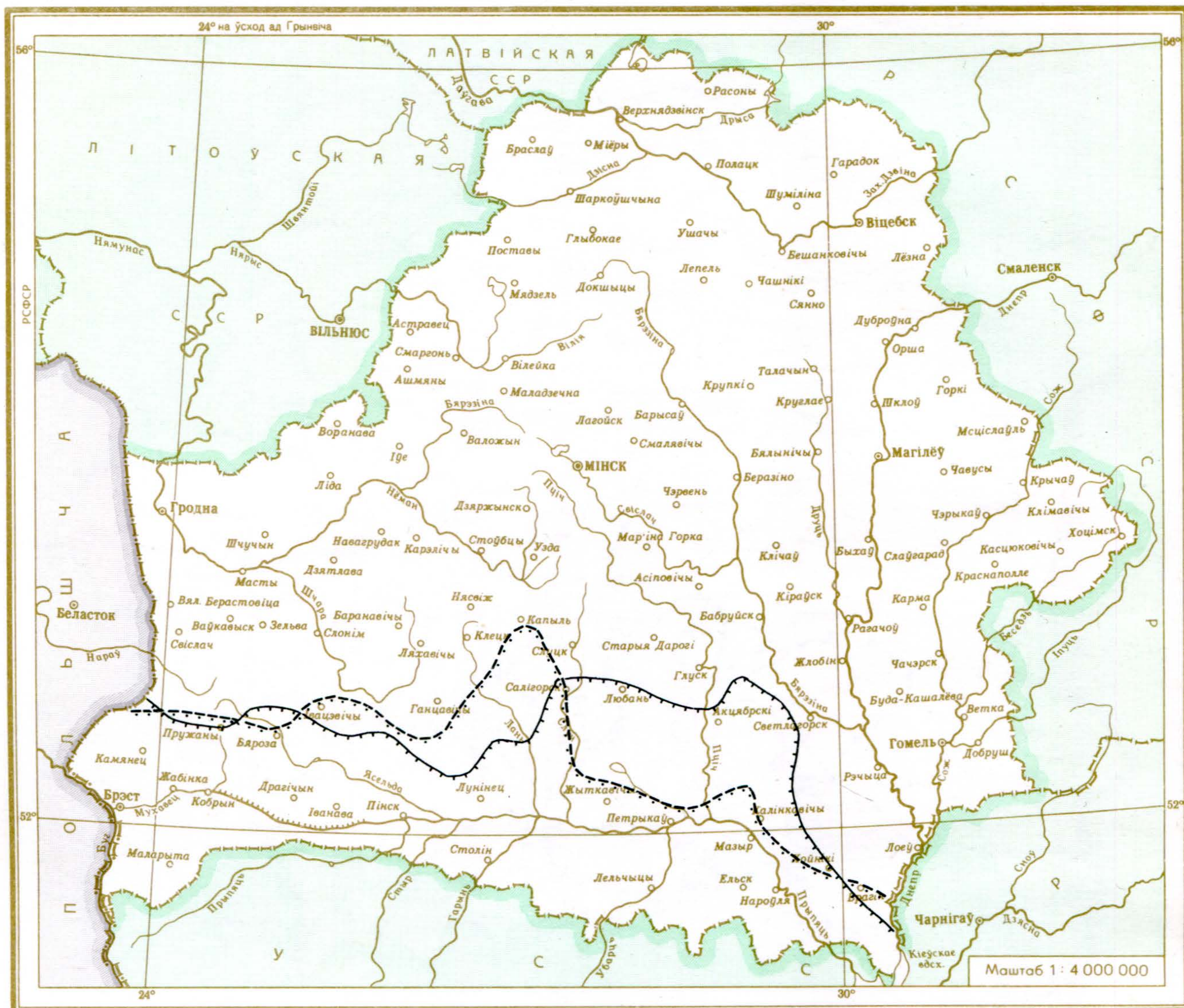
Назвы чапялы (ДАБМ, карта 251): *чапляя́* : *чапяла́, ёмка, ухва́т, скаваро́днік*

Дзеяслоў *мяўкае* (аб кошцы) і яго адпаведнасці (ДАБМ, карта 301): *я́ўкае* : *мя́ўкае, ка́ўкае* і інш.

Націскны канчатак назоўнага і вінавальнага склонаў адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карты 112, 123): *малада́, маладу́* : *малада́я, маладу́ю*

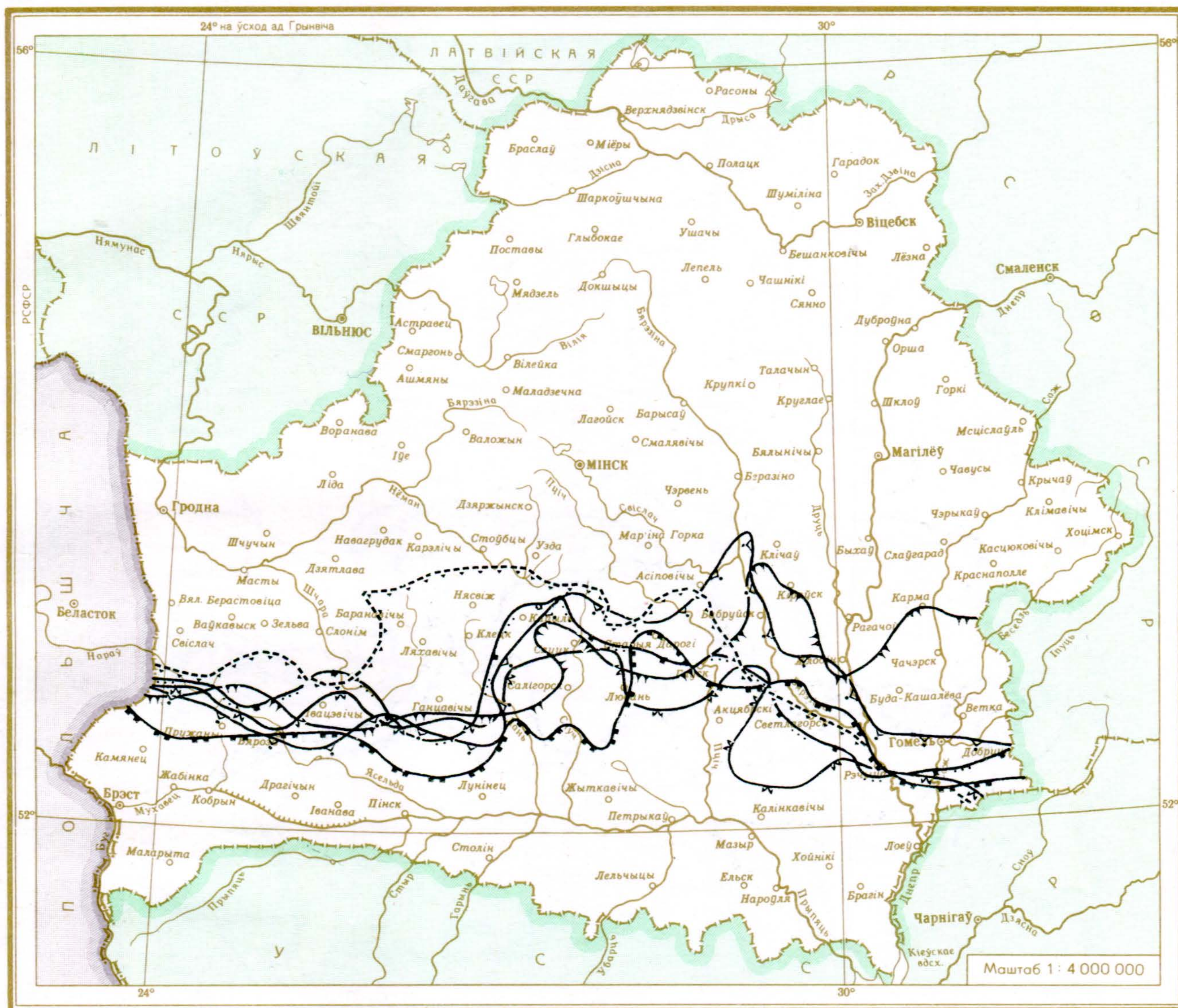
ПРУЖАНСКА - САЛІГОРСКА - БРАГІНСКІ ПУЧОК

Карта №26

———— Ненаціскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на „а" з мяккай асновай і яго вымаўленне (ДАБМ, карта 72): *в'и́шн'ейу, в'и́шн'ей : в'и́шн'айу, в'и́шн'ай, в'и́шн'уй, в'и́шн'ий*

- - - - Пашырэнне слоў *стопка, варыўня, каморка* (ДАБМ, карта 240): *сцёпка : сто́пка, варыўня́, камо́рка*

Галосны на месцы „а" ў паслянацiскным закрытым складзе ў аснове слова (ДАБМ, карта 19): *зá[ŭе]ц, пá[м'е]ц'* : *зá[ŭа]ц, пá[м'а]ц'*

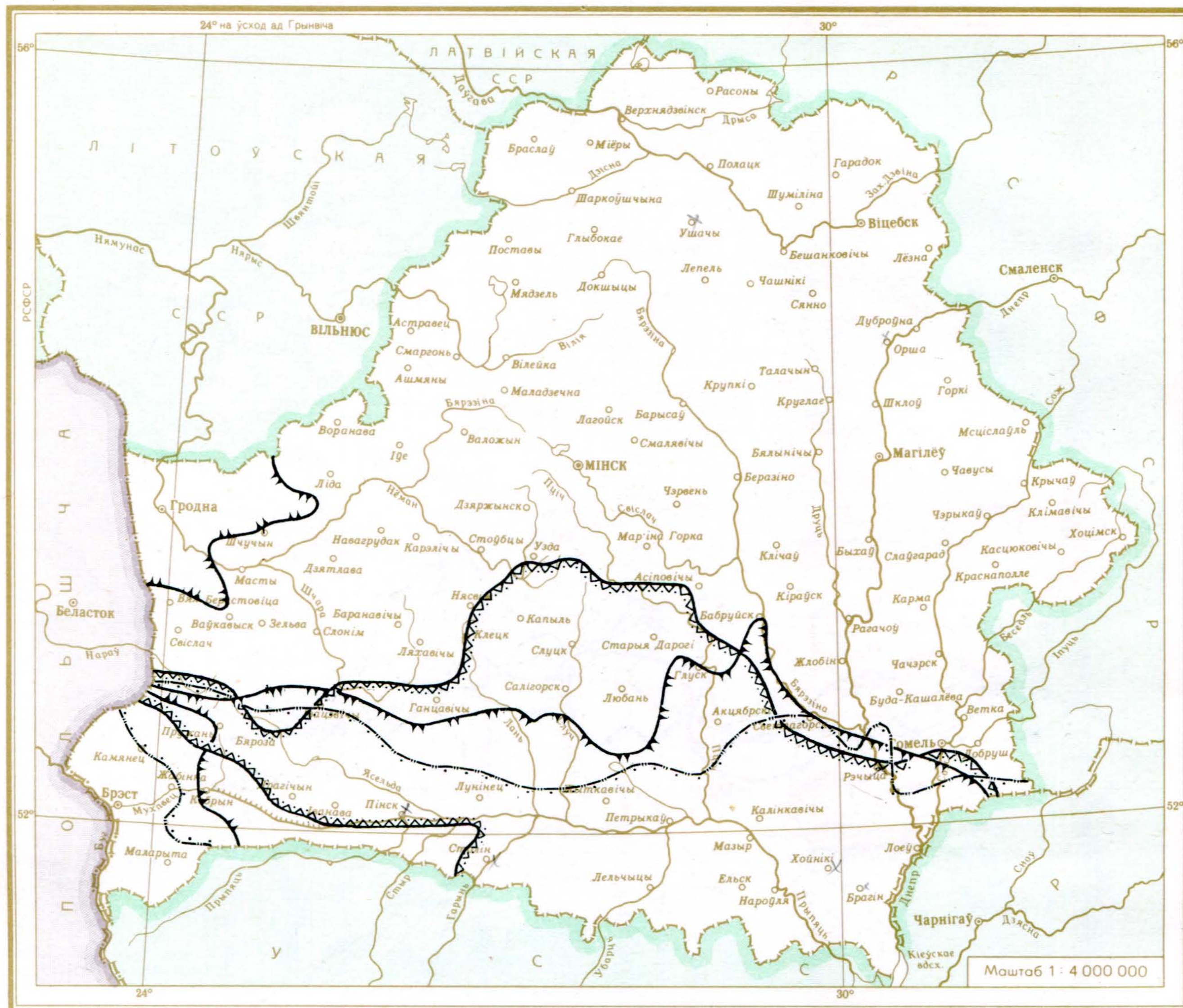
Вымаўленне слоў *быў* і *была* (ДАБМ, карты 40, 23): *буў, був, булá* : *быў, былá*

Зычныя на месцы мяккіх губных „б", „п", „в" у пазіцыі перад „а" (ДАБМ, карта 50): *[пŭ]ац', [п'ŭ]ац', [вŭ]áн'е* : *[п']ац', [в']áн'е*

Галосны на месцы тэматычнага „е" у ненацiскным канчатку 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 151): *м'él'ем(о)* : *м'él'ам, м'él'им, м'ел'ом*

Форма 3-й асобы множнага ліку нетэматычнага дзеяслова *есці* (ДАБМ, карта 162): *ŭадз'áц', ŭадз'éц'* : *ŭадýц'*

Назвы лемяша ў плузе (ДАБМ, карта 255): *сашнíк* : *ляме́ш, нарóг* і інш.

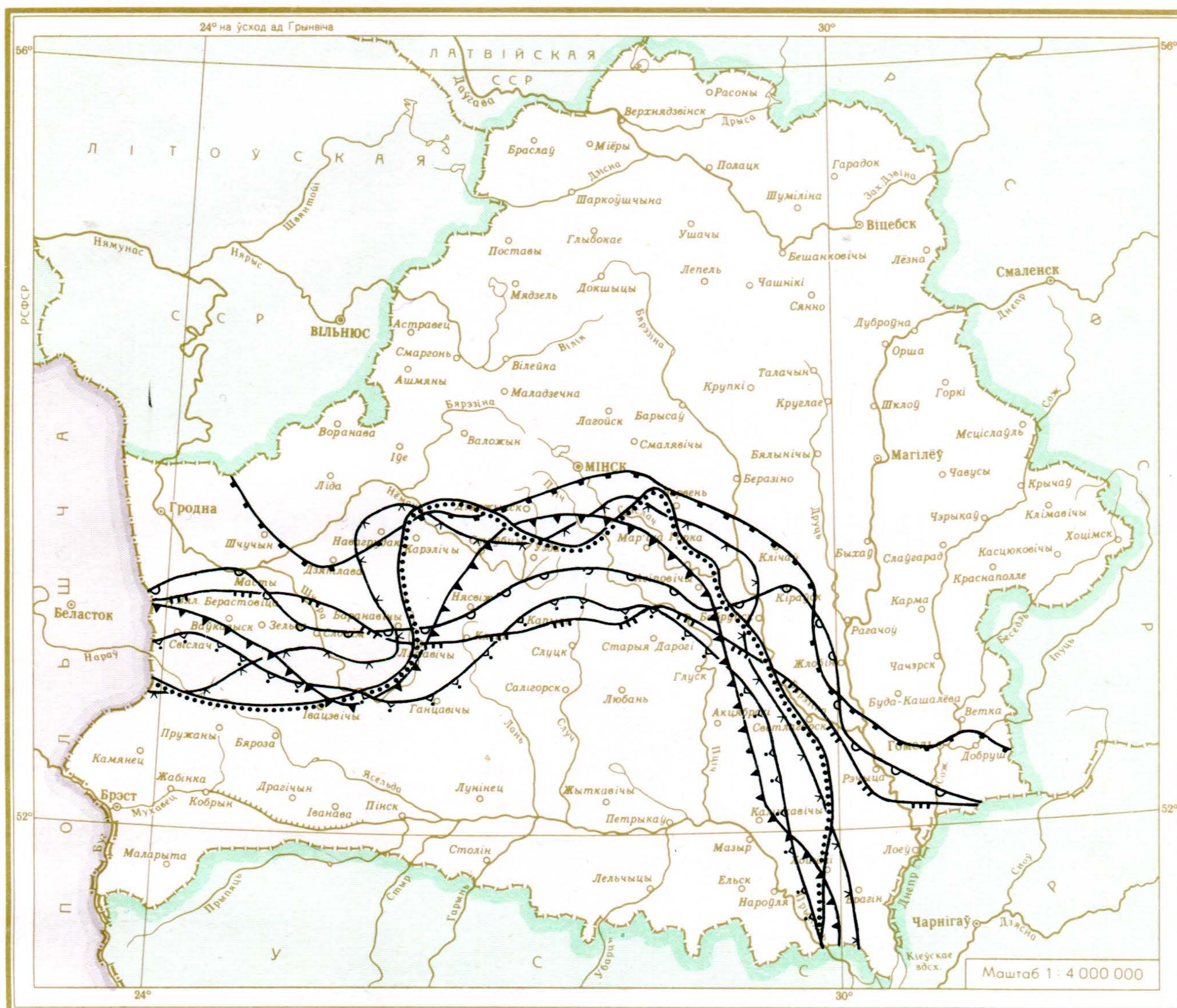
Вымаўленне слова *мёд* (ДАБМ, карта 30): *м'ед, мед* : *м'од, мйод, м'ид*

Вымаўленне слова *авёс* (ДАБМ, карта 29): *авйос* : *ав'ос, авес, ав'ес*

Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *карова* (ДАБМ, карта 182): *каро́вяча, каро́ўяча* : *каро́ўя, каро́віна* і інш.

СВІСЛАЦКА - БАБРУЙСКА - РЭЧЫЦКІ ПУЧОК

Карта №29

Націскная двухскладовая флексія творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду **а**-асноў (ДАБМ, карта 70): *земл'ёйу, мяжёйу, душёйу* : *з'амл'ой, м'ажой, душой*

Націскная двухскладовая флексія творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду былых асноў на **-і** (карты складзены дадаткова): *γус'ёйу, мышёйу, пуц'ёйу* : *γу́с'йу, мы́шйу, пуц'ойу, гу́с'с'у, мы́шшу, пуц'ом*

Націскная двухскладовая флексія творнага склону адзіночнага ліку прыналежных займеннікаў (карта складзена дадаткова): *майёйу, твайёйу, свайёйу* : *майойу, майёй, майой, твайойу, твайёй, майой, свайойу, свайёй, свайой*

Націскная флексія назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на **-к** (ДАБМ, карта 99): *дзяўкі́, хусткі́* : *дзёўкі, ху́сткі* і інш.

Форма 3-й асобы ад дзеяслова *быць* (ДАБМ, карта 163): *йе* : *йес'ц', йос'ц'*

Націскны галосны ў канчатку 2-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў II спражэння (ДАБМ, карта 155): *с'адз'иц'э́ (седытé)* : *с'адз'иц'о́*

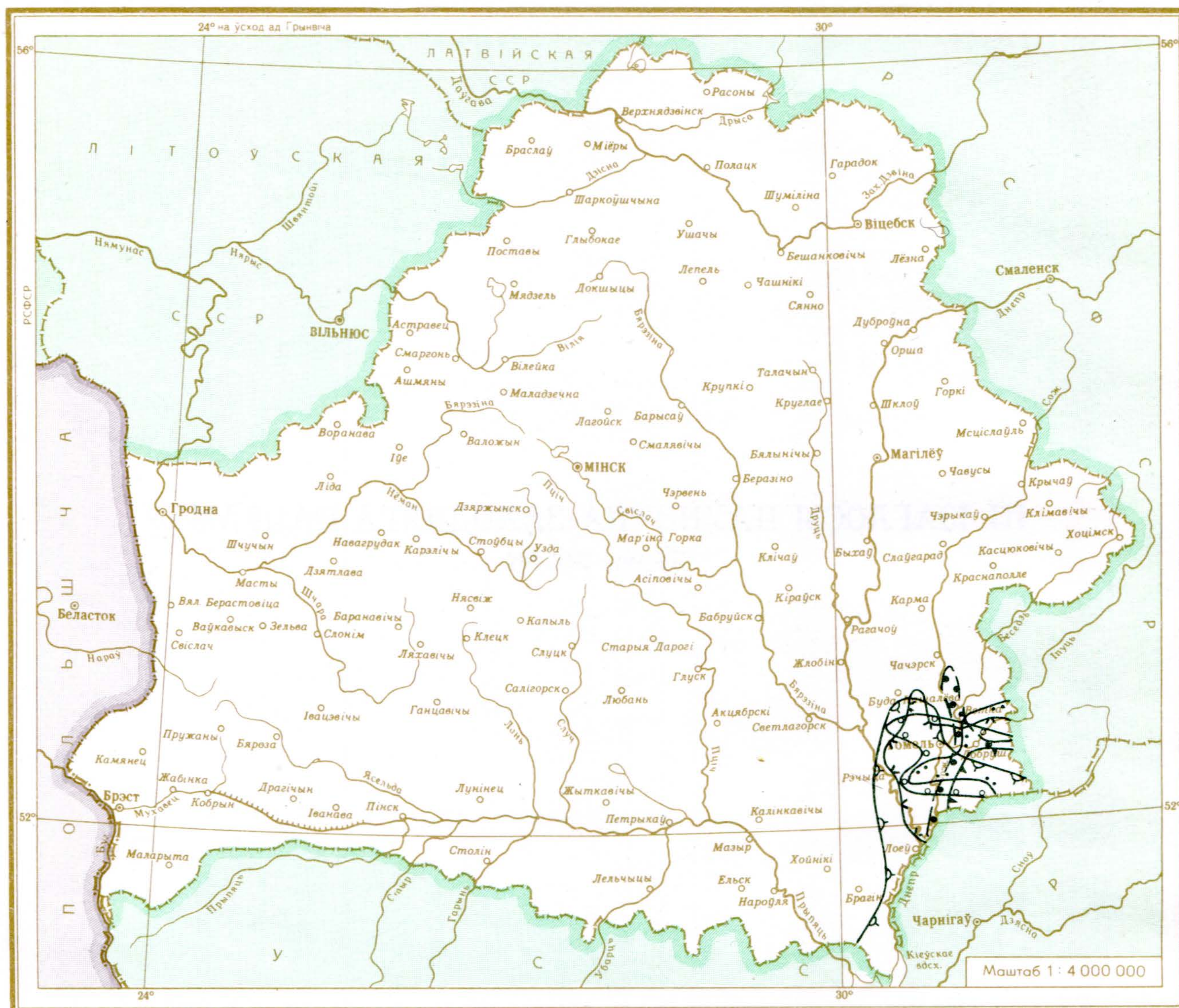
Вымаўленне слова *далёка* (ДАБМ, карта 33): *дале́ка (далэ́ка)* : *далёка*

III. ІЗАГЛОСЫ ПАЎНОЧНА-ЗАХОДНЯГА НАПРАМКУ

Карты 30–36

ЦЕРАХОЎСКА - ГОМЕЛЬСКІ ПУЧОК

Карта №30

Назвы зруба студні (ДАБМ, карта 245): *ца́мра, цэ́мра : скры́ня, зруб* і інш.

Назвы абложнай зямлі (ДАБМ, карта 275): *тало́ка : абло́га , абло́г ... , я́лавіна* і інш.

Назвы фартуха (ДАБМ, карта 330): *за́пан : фарту́х, фа́ртух, пярэ́днік*

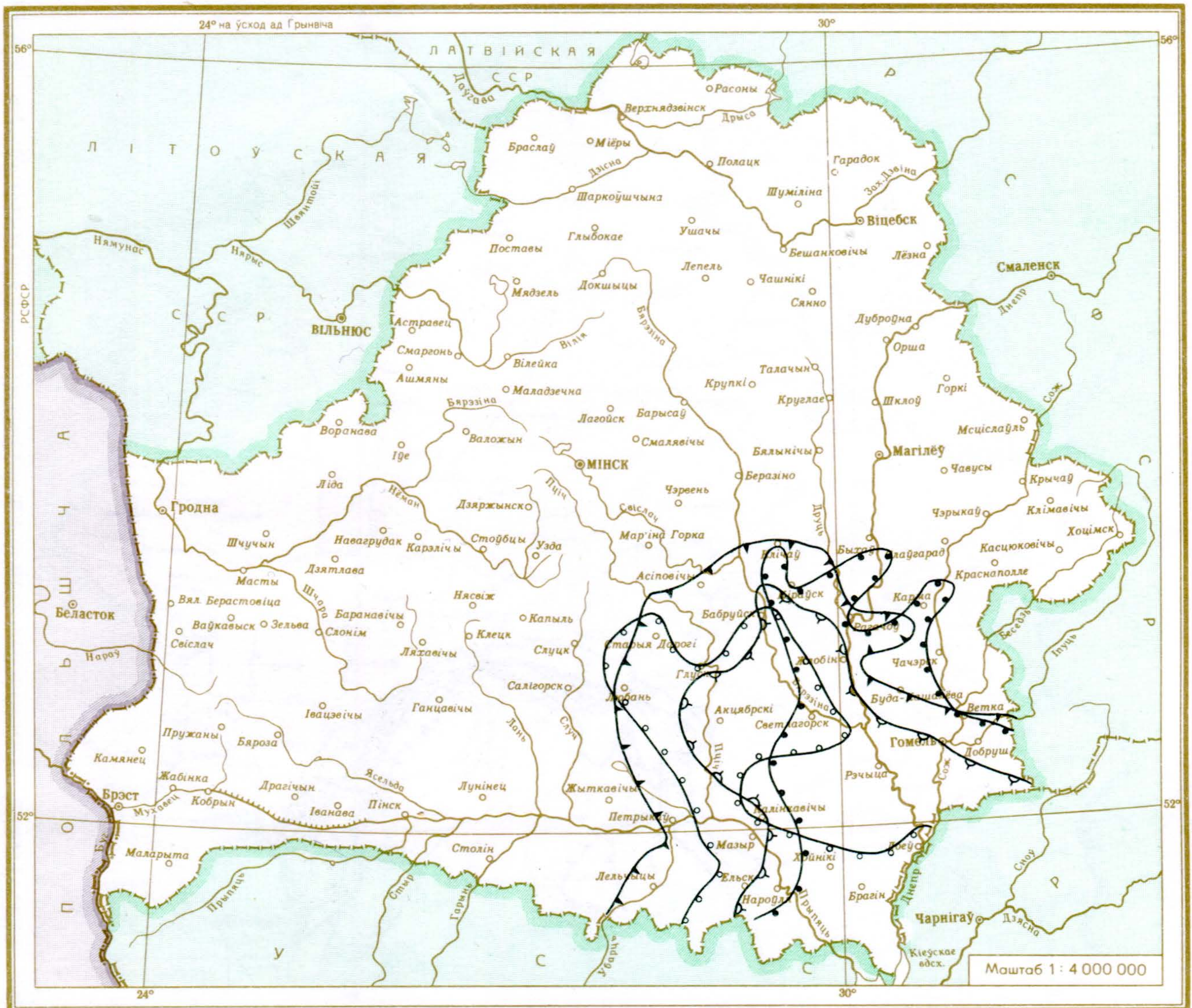
Назвы праніка (прылады, якой пераць бялізну) (ДАБМ, карта 252): *прач : пра́нік, апра́нік* і інш.

Назвы плоскуняў (ДАБМ, карта 283): *зама́шкі : пло́скуні, пласкуні́ ... , брані́цы* і інш.

Падзыўныя словы для авечак (ДАБМ, карта 305): *бар-бар-бар : шу-шу-шу, куцу́-куцу́-куцу́* і інш.

МАЗЫРСКА - БАБРУЙСКА - ГОМЕЛЬСКІ ПУЧОК

Карта №31

Назвы чапялы (ДАБМ, карта 251): *ёмка : чапяла́, чапля́, скавaро́днік* і інш.

Назвы ўсходаў азімых (ДАБМ, карта 268): *скарада́ : рунь, усхо́ды, сыўба́*

Назвы прывязкі, якой прымацоўваецца біч да цапільна (ДАБМ, карта 259): *ка́піца : гу́жык* і інш.

Ненацiскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду (ДАБМ, карта 118): *у жо́ўтам : у жо́ўтым, у жо́ўтум* і інш.

Націскны галосны на месцы „ы“ пасля губных зычных у займенніках *мы, вы* і ў канчатку назоўнікаў мужчынскага роду назоўнага склону множнага ліку (ДАБМ, карты 37,38,41): *му, ву, паграбу́ : мы, вы, паграбы́*

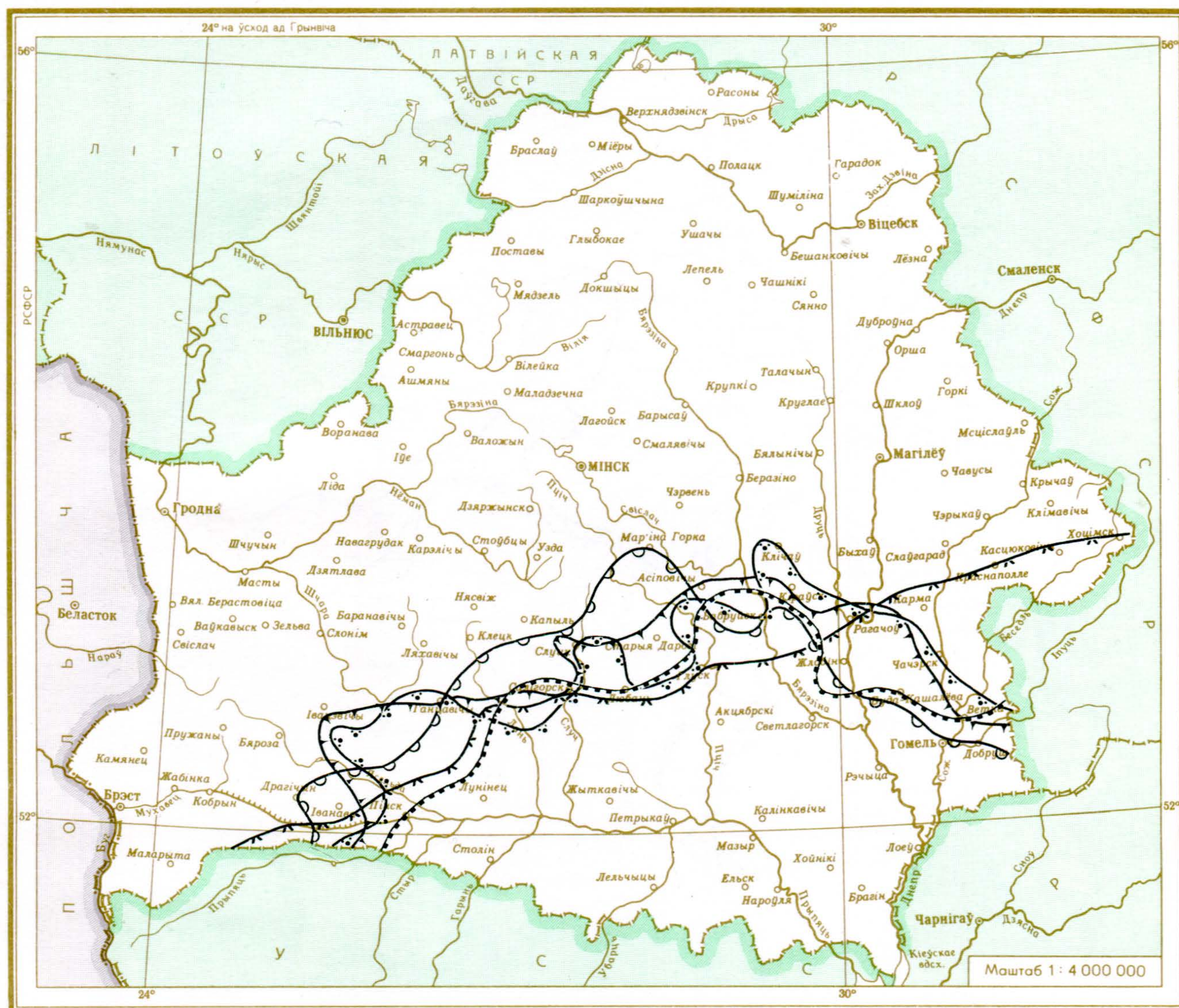
Націскны галосны на месцы „ы“ пасля губных зычных у корані слова (ДАБМ, карта 39): *бук, кабу́ла : бык, кабы́ла*

Галосны на месцы „ы“ ў ненаціскным канцавым адкрытым складзе пасля губных зычных (ДАБМ, карта 24): *ба́бу : ба́бы*

Галосны на месцы „ы“ ў першым складзе перад націскам у пазіцыі каля губных зычных (ДАБМ, карта 22): *пута́ц' : пыта́ц'*

Галосны на месцы „а“ ў паслянаціскным закрытым складзе ў форме давальнага склону множнага ліку назоўнікаў з мяккай асновай (ДАБМ, карта 20): *в'і́шн'ем, ка́пл'ем : в'і́шн'ам, ка́пл'ам, в'і́шн'ім, ка́пл'ім*

Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля* (ДАБМ, карта 87): *ц'ал'а́м : ц'ал'о́м, ц'е́л'ем*

Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на [г] (ДАБМ, карта 178): *б'ераγц'и́, стры́γц'и : б'ераγчы́, стры́γчы*

Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на [к] (ДАБМ, карта 179): *п'е́кц'и : п'ачы́*

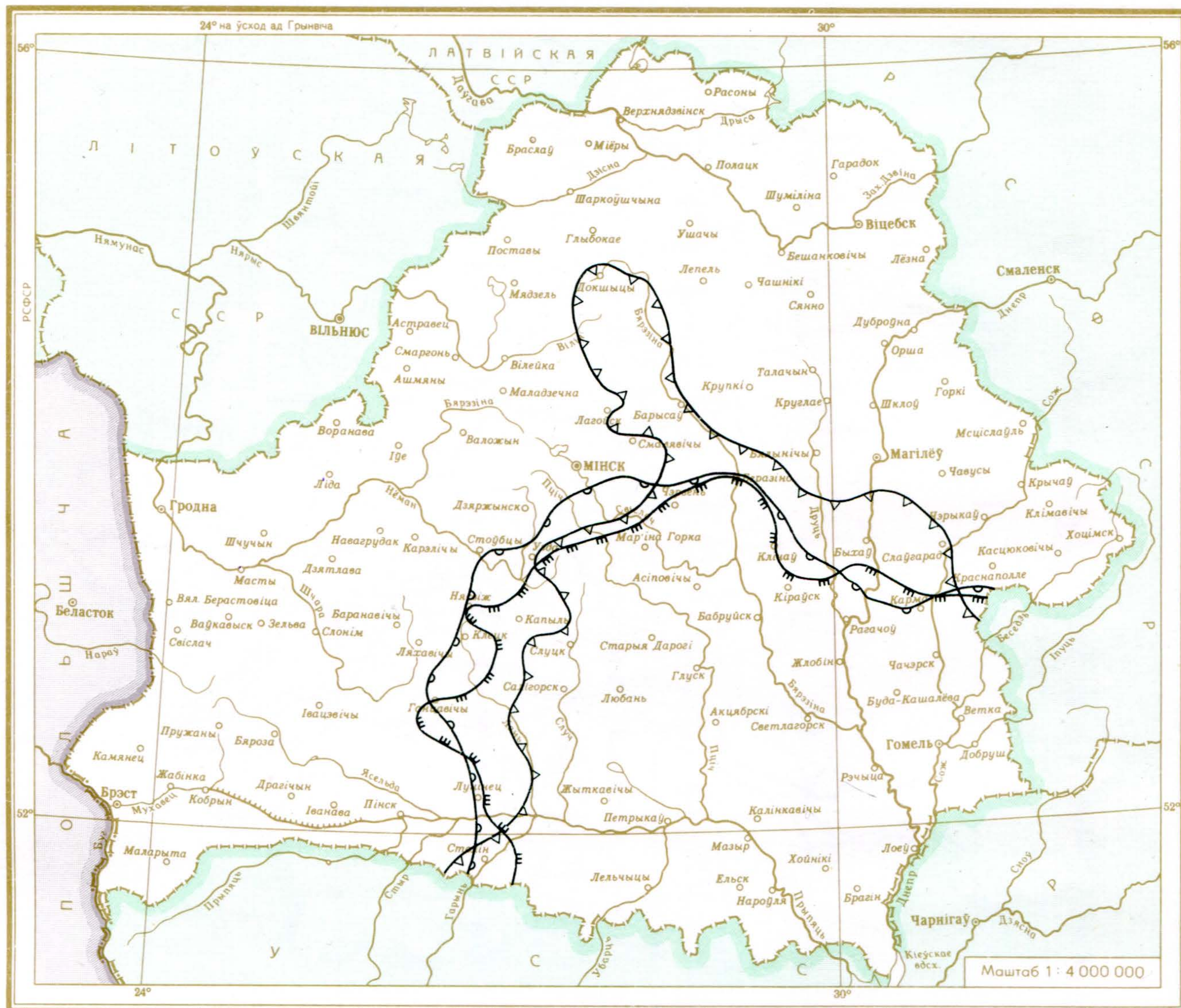
Агульныя назвы скаціны (ДАБМ, карта 293): *тава́р, худо́ба : скаці́на, жывёла* і інш.

Дзеяслоў *бляе* (аб авечцы) і яго адпаведнасці (ДАБМ, карта 302): *бэ́кае, мэ́кае : бляе́*

Назвы агароджанага месца для жывёлы ў полі ці ў лесе (ДАБМ, карта 232): *каша́ра : за́гарадзь, вы́гарадзь . . . , пастаўні́к* і інш.

СТОЛІНСКА - ЧЭРВЕНЬСКА - КАРМЯНСКІ ПУЧОК

Карта №34

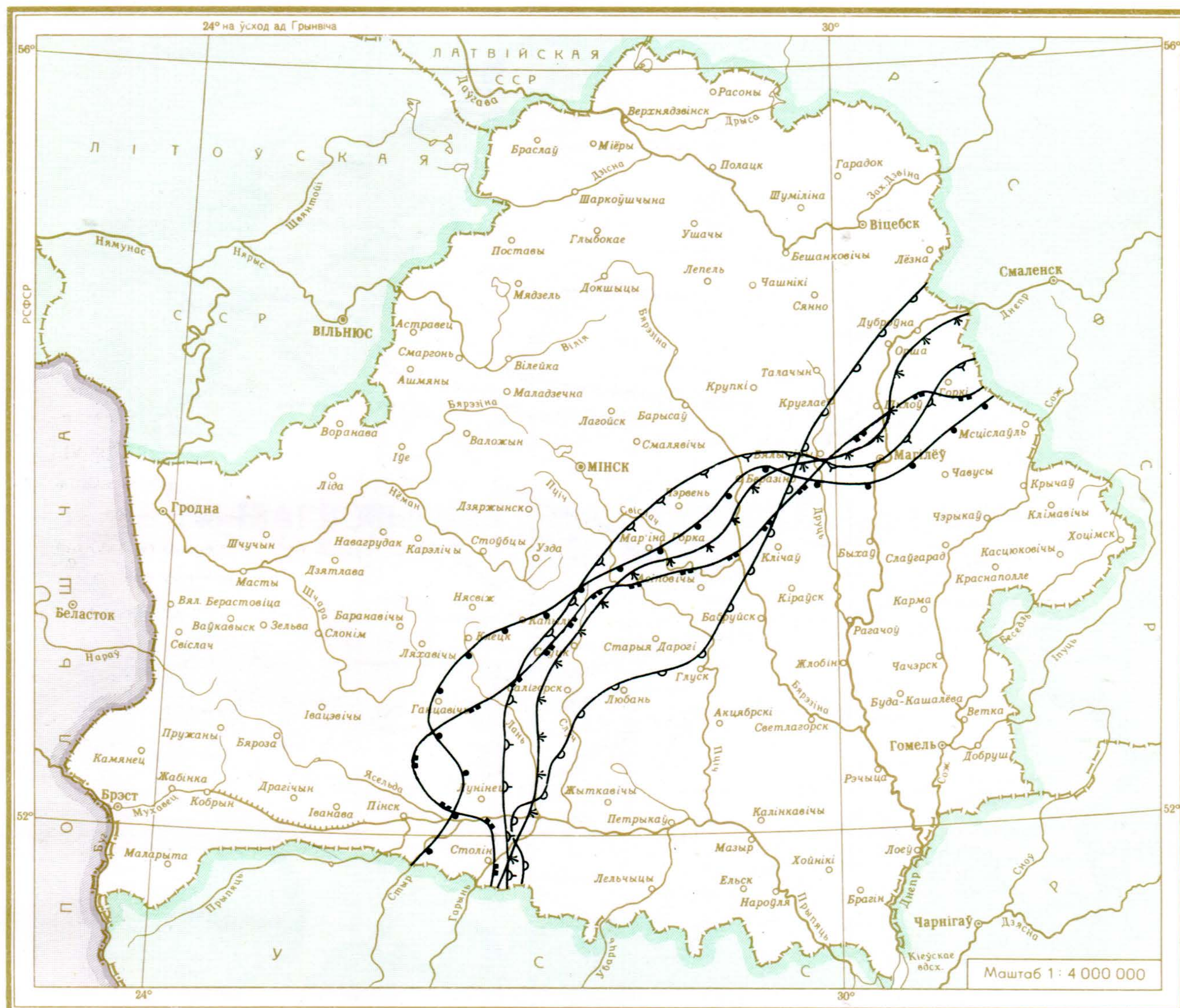

Зычны асновы дзеясловаў на заднеязычны ў парадыгме цяперашняга часу (ДАБМ, карта 158): *стрыгу́, пяку́, стрыжэ́ш, пячэ́ш, стрыго́м, пяко́м, стрыгу́ць, пяку́ць : стрыгу́, пяку́, стрыжэ́ш, пячэ́ш, стрыжо́м, пячо́м, стрыгу́ць, пяку́ць*

Зычны асновы і націскны галосны ў 1-й асобе множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 150): *ідо́м, нясо́м : ідзём, нясём, ідэ́м*

Назвы падмосткаў пад стог (ДАБМ, карта 287): *адо́нак, адзёнак : стажа́р'е, падо́к, падсці́л* і інш.

СТОЛІНСКА - СЛУЦКА - АРШАНСКІ ПУЧОК

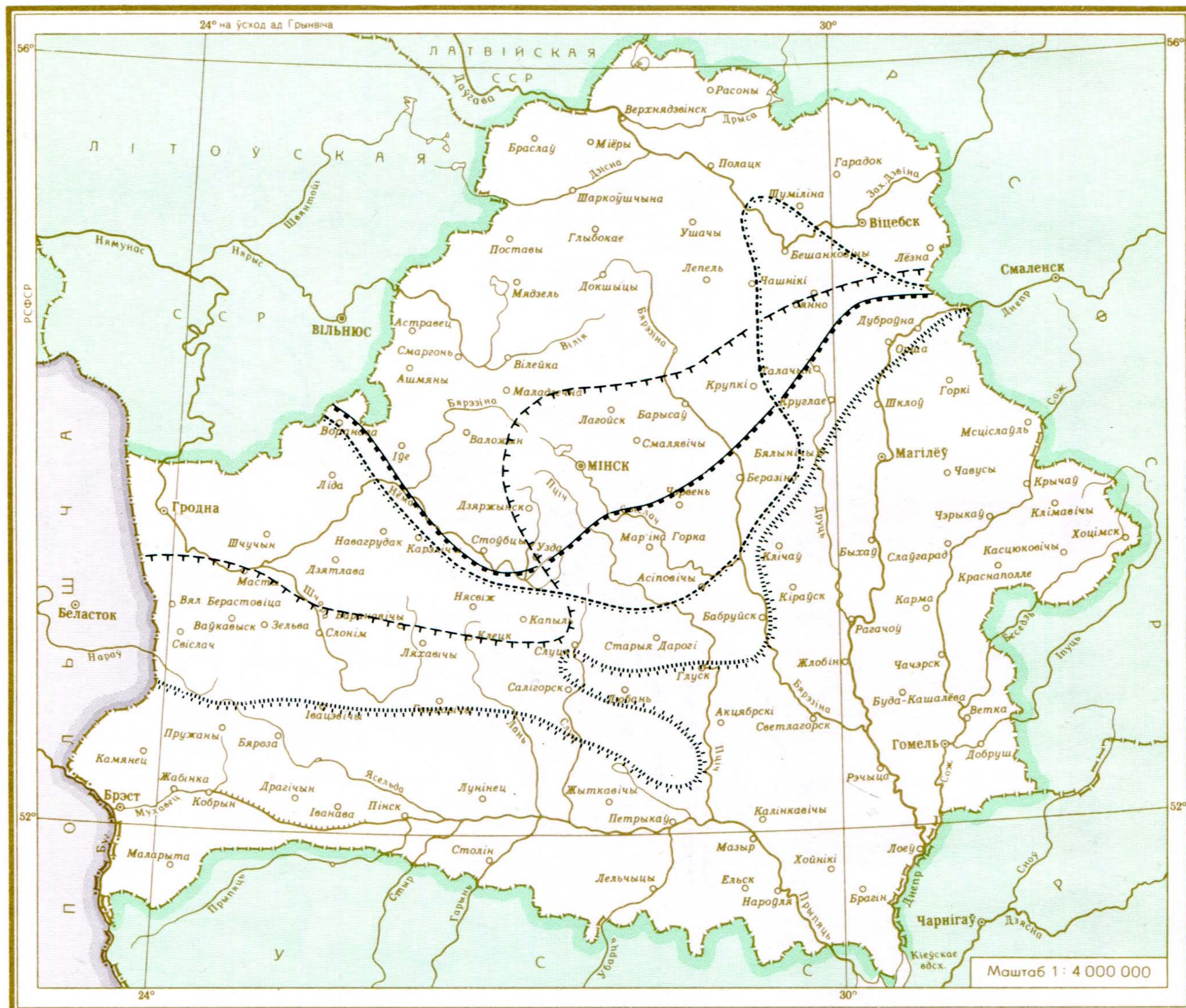
Назвы пасуды, якой чэрпаюць ваду з вядра (ДАБМ, карта 248): адзначаецца назва *карэ́ц*

Назвы пакладанага кабана (ДАБМ, карта 292): *каба́н*, зрэдку – *парсю́к* і *вапе́р* : *парсю́к*, *паршу́к*, *вяпру́к*, *япру́к*, зрэдку – *каба́н*

Пашырэнне канструкцый з прыназоўнікам *каля (кала, ля, для)*, *паўз (выз, памыз)* і *край* (ДАБМ, карта 221): адзначаецца *паўз*, *выз*, *памы́з*

Месца націску ў слове *арэхі* (ДАБМ, карта 196): адзначаецца *арахі́*

Назвы сахі ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 242): *саха́* : *ві́лы*, *ба́ба*, *асве́р*, *стоўб*

Неадрозніванне і адрозніванне глухіх-звонкіх зычных у канцы слова і перад глухімі зычнымі (ДАБМ, карта 46): *хлеб, го́рад, нож, ло́жка, ка́зка* : *хлеп, го́рат, нош, ло́шка, ка́ска*

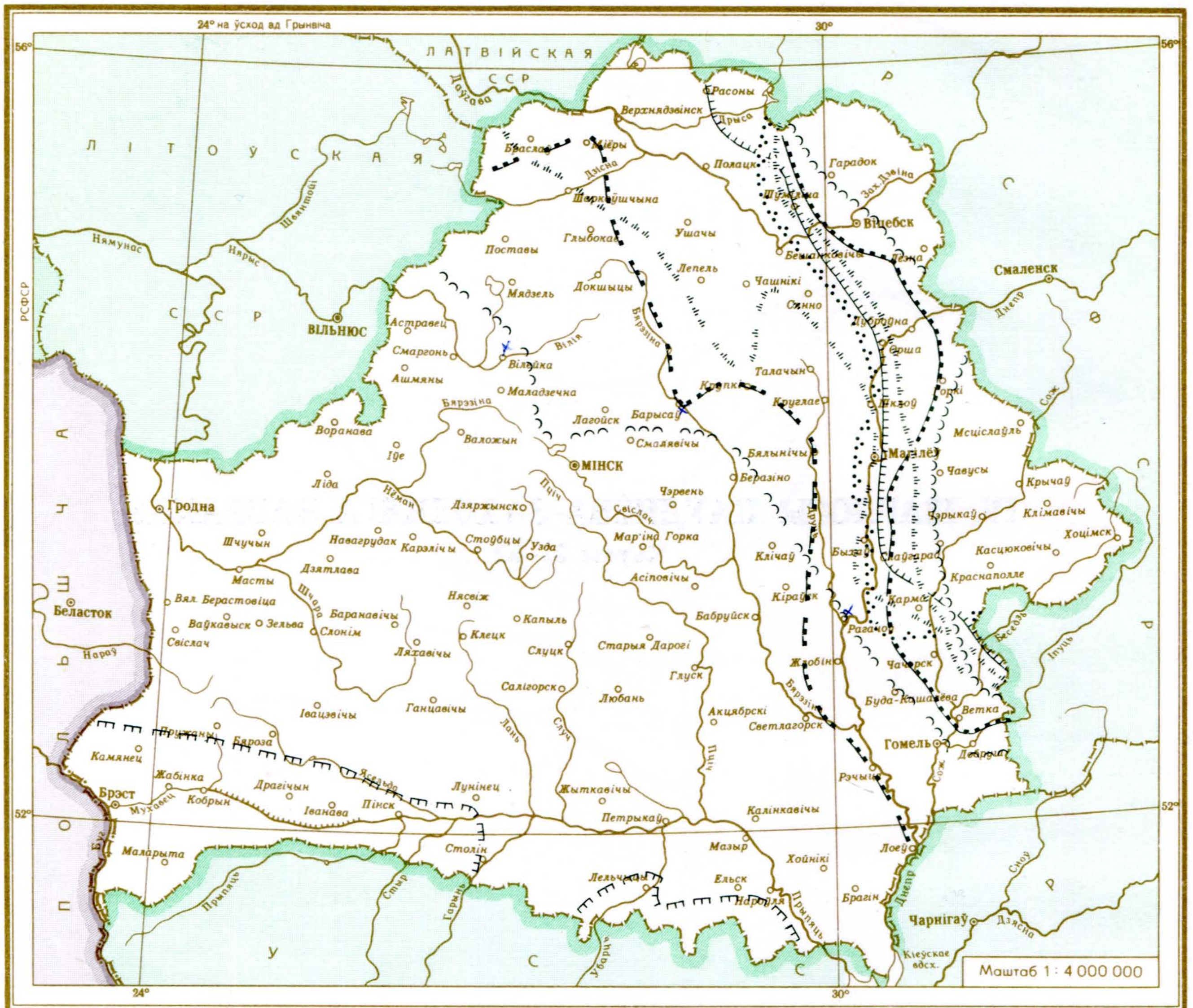
Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой* (ДАБМ, карта 140): *у мае́, у твае́, у свае́* і *ў маёй, у тваёй, у сваёй* : *у мае́й, у тва́ей, у сва́ей*

Утварэнне і род назоўніка *яблык–яблыка* (ДАБМ, карта 107): *яблыка*– ніякага роду : *яблык* –мужчынскага роду

Варыянты дапаможнага дзеяслова *ёсць* (ДАБМ, карта 163): адзначаюцца варыянты *е, ё*

IV. ІЗАГЛОСЫ ПАЎДНЁВА-ЗАХОДНЯГА НАПРАМКУ

Карты 37–52

Неадрозніванне і адрозніванне цвёрдасці і мяккасці [р] (ДАБМ, карта 42):

гром, кур'ў : гром, куру́

куру́, кур'ы́ц' р'е́чка : куру́, куры́ц,' ре́чка або *кур'ў, кур'ы́ц, р'е́чка*

Форма назоўнага склону множнага ліку азначальнага займенніка *увесь* (ДАБМ, карта 141): *ус'і́ : ус'е́, ус'ê*

Канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага роду (ДАБМ, карта 110,111):

малады́й, маладе́й, но́вый : малады́, но́вы або *малады́й, маладе́й, но́вый* і *малады́, но́вы*

адзначаецца *малады́й, маладе́й, но́вый*

Форма інфінітыва дзеясловаў з нерухомым націскам на аснове *(сесці)* і з рухомым націскам *(несці)* (ДАБМ, карты 174,175):

с'ес'ц', н'ес'ц' : с'е́с'ц'и, н'е́с'ц'и або *с'е́с'ц'и* і *с'е́с'ц', н'е́с'ц'и,* і *н'ес'ц'*

адзначаецца *с'ес'ц', н'ес'ц'*

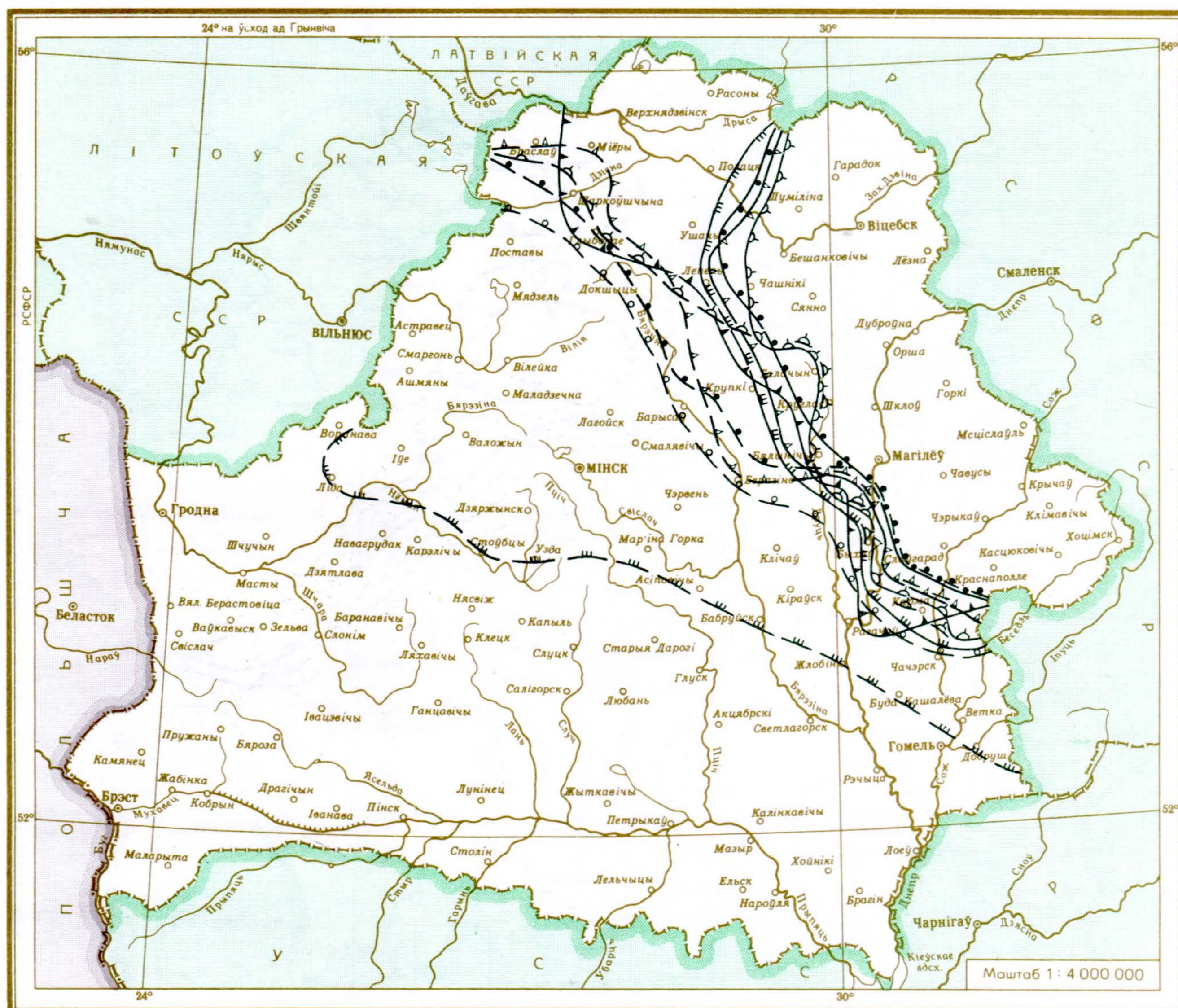
Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на [к], [г] (ДАБМ, карты 178,179):

п'еч, б'арéшч : п'ачы́, п'е́кц'и, б'ерахчы́, б'аре́хц'и або *п'ачы́, п'е́кц'и* і *п'еч, б'ерахчы́, б'аре́хц'и* і *б'аре́шч*

адзначаецца *п'еч, б'аре́шч*

ПОЛАЦКА - КАРМЯНСКІ ПУЧОК

Карта №38

Тыпы вакалізму першага складу перад націскам пасля цвёрдых зычных (ДАБМ, карта 1):

выдá, трывá : вадá, травá або *вадá* і *выдá, травá* і *трывá*

адзначаецца *выдá, трывá*

Галосны на месцы „о“ ў другім складзе перад націскам пасля цвёрдых зычных (ДАБМ, карта 8):

ɣылывá, сыладз'ӣц : ɣалавá, саладз'ӣц' або *ɣалавá* і *ɣылывá, саладз'ӣц'* і *сыладз'ӣц'*

адзначаецца *ɣылывá, сыладз'ӣц'*

Галосны на месцы „о“ пасля цвёрдых зычных у паслянаціскных неканцавых і канцавых закрытых складах (ДАБМ, карты 12,13,71):

кóлыс, кóлыса : кóлыс і *кóлас, кóлыса* і *кóласа* або *кóлас, кóласа*

адзначаецца *кóлыс, кóлыса*

Дзеясловы з суфіксам **-ва-** без папярэдняга галоснага або з тым ці іншым папярэднім галосным (ДАБМ, карта 25):

раскáзываць : раскáзваць, раскáзуваць або *раскáзаваць* і *раскáзываць*

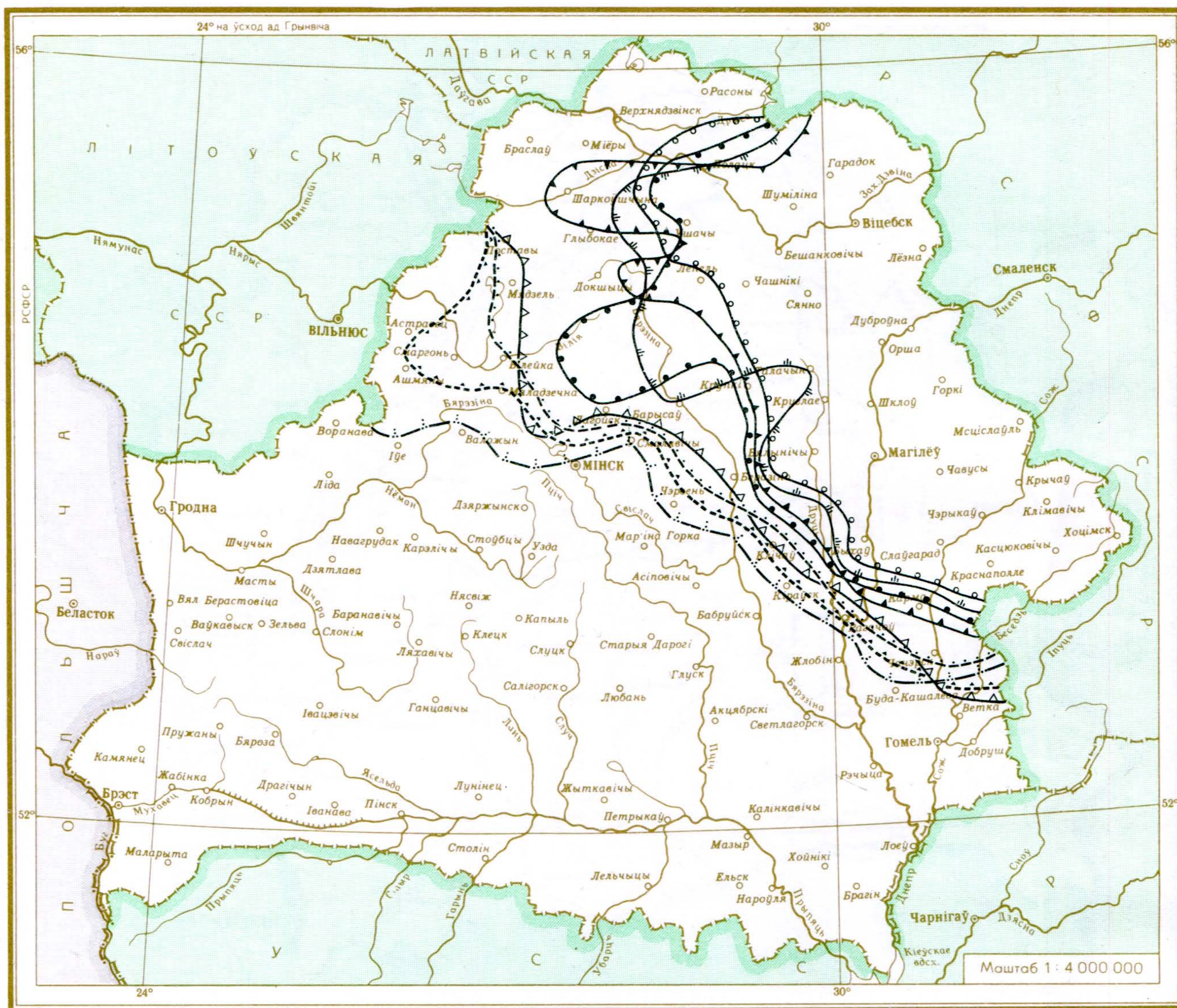
раскáзываць, раскáзаваць : раскáзваць, раскáзуваць

Галосны на месцы „о“ ў другім складзе перад націскам у суседстве з зычнымі губнымі, заднеязычнымі і [л] або галосным [у] у наступным складзе (ДАБМ, карта 9):

адзначаецца *пув'ал'ӣ, нучувáц'*

Галосны на месцы „ы“ ў першым складзе перад націскам у пазіцыі каля губных зычных (ДАБМ, карта 22):

адзначаецца *патáц', рассапáц'*

Тыпы вакалізму першага складу перад націскам пасля мяккіх зычных (ДАБМ, карта 4):

в'исна́, п'ита́ : *в'асна́, п'ата́* або *в'асна́* і *в'исна́, п'ата́* і *п'ита́*

в'и́сна, п'ита́ або *в'исна́* і *в'асна́, п'ита́* і *п'ата́* : *в'асна́, п'ата́*

Галосны на месцы „е“ ў другім складзе перад націскам ў прыстаўцы **пера-** (ДАБМ, карта 10):

п'ирамы́ц' : *п'арамы́ц', п'ерамы́ц'* і *п'ирамы́ц'*

п'ирамы́ц' або *п'ирамы́ц'* і *п'ерамы́ц'* : *п'арамы́ц'* і *п'ерамы́ц'*

Галосны на месцы „е“ ў трэцім складзе перад націскам (ДАБМ, карта 11):

в'ирац'ано́ : *в'арац'ано́, в'ерац'ано́* і *в'ирац'ано́*

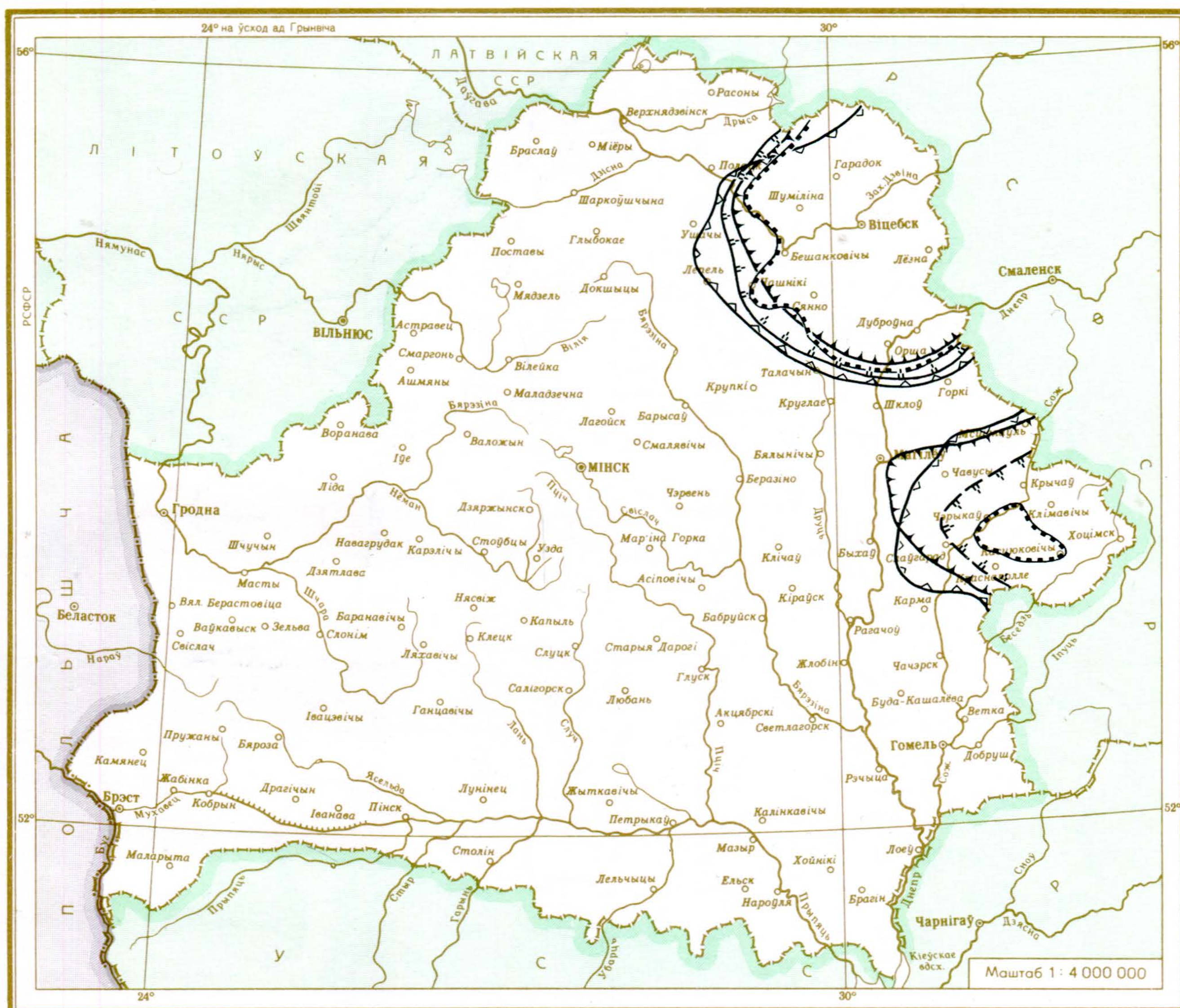
в'ирац'ано́ або *в'ирац'ано́* і *в'ерац'ано́* : *в'арац'ано́* і *в'ерац'ано́*

Галосны на месцы няверхніх галосных ў паслянаціскных неканцавых і канцавых закрытых складах (ДАБМ, карты 15,16, 19):

во́з'ира, во́с'ин' або *во́з'ира* і *во́з'ера, во́с'ин'* і *во́с'ен'* : *во́з'ара* і *во́з'ера, во́с'ан'* і *во́с'ен'*

Галосны на месцы „а“ ў паслянаціскным закрытым складзе ў форме давальнага склону множнага ліку назоўнікаў з мяккай асновай (ДАБМ, карты 20,72):

в'и́шн'им : *в'и́шн'ам* або *в'и́шн'ам* і *в'и́шн'им*

Націскны канчатак роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 119): *маладе́й, маладе́йе* або *маладе́й, маладой, малады́йа* : *маладо́й, маладо́йе*

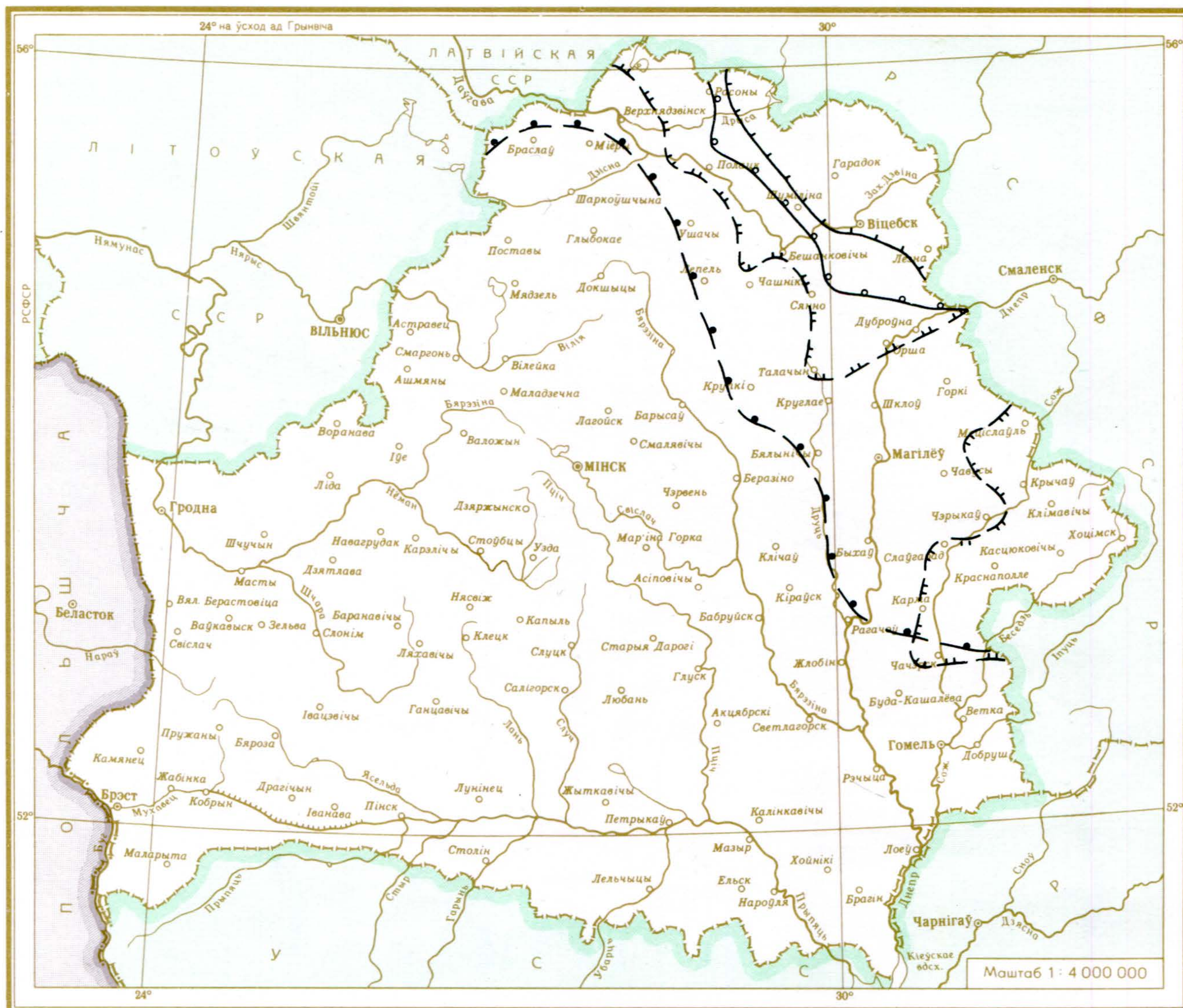
Націскны канчатак давальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 121): *к маладе́й* : *к маладо́й*

Націскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду (ДАБМ, карта 125):

з маладе́й : *з маладо́й, з маладо́йу*

з маладе́й, з маладо́й : *з маладо́й, з маладо́йу*

Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку прыметнікаў (ДАБМ, карта 127): *маладе́йе* і *малады́йе* : *малады́йе*

Зычны асновы дзеясловаў на заднеязычны ў парадыгме цяперашняга часу (ДАБМ, карта 158):

стр'иγý, стр'иγéш : *стрыγý, стрыжéш* або *стрыγý, стрыжéш* і *стрыγéш*

адзначаецца *стрыγý, стрыγéш*

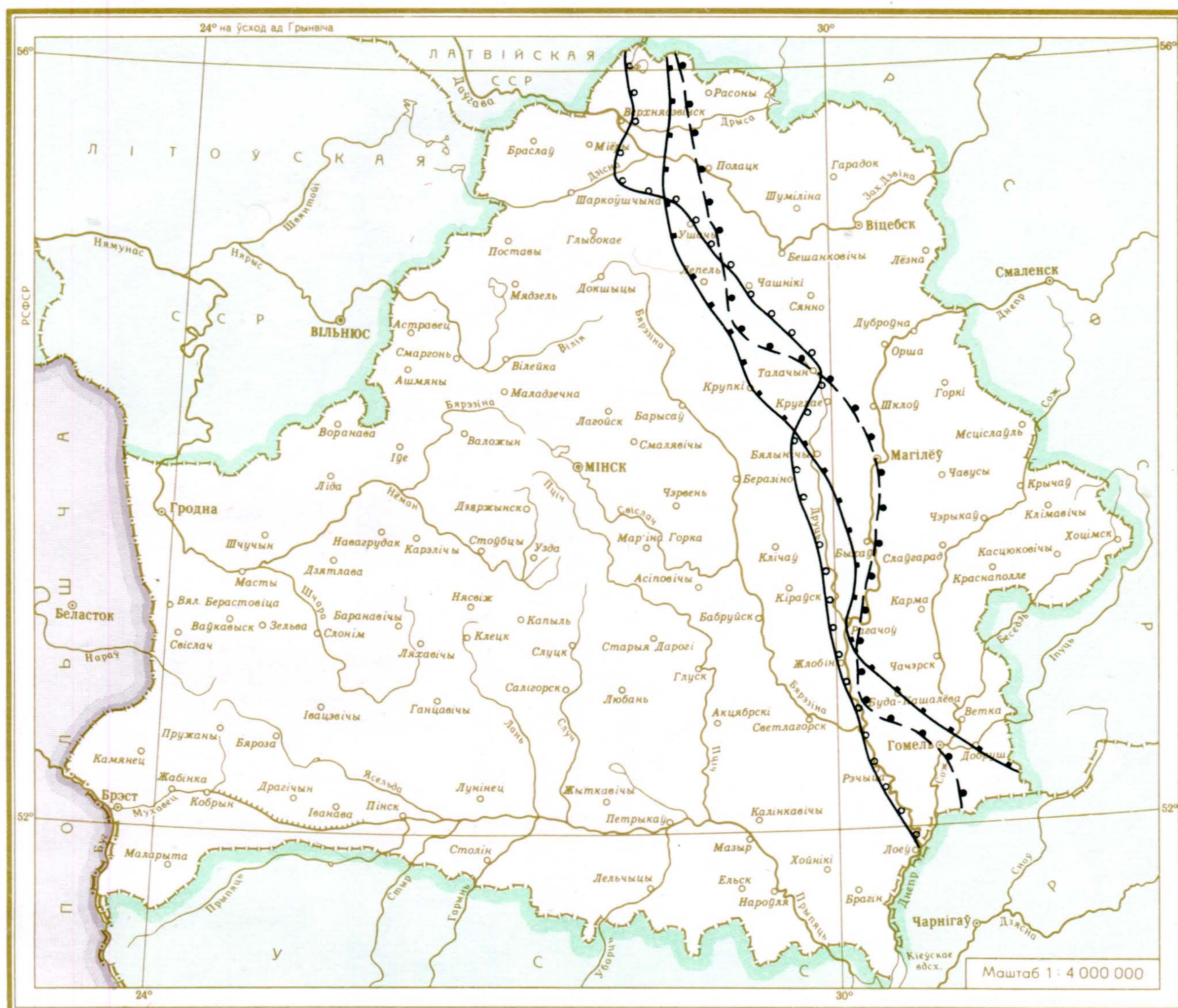
Формы давальнага і меснага склонаў адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на [г],[к],[х] (ДАБМ, карты 65,66):

наγ'é : *наз'é* або *наз'é* і *наγ'é*

адзначаецца *наγ'é*

ПОЛАЦКА - КАРМЯНСКІ ПУЧОК

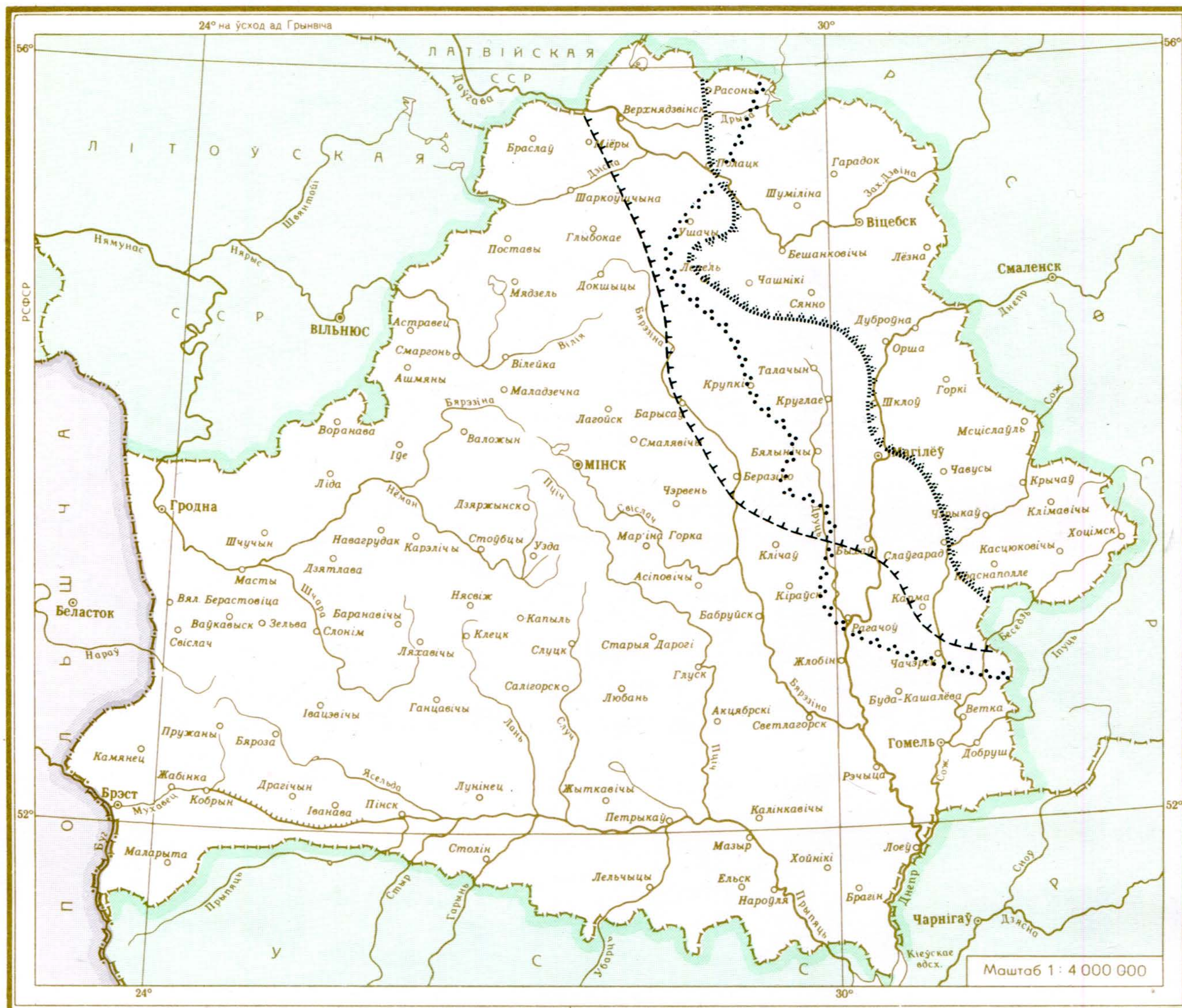
Карта №42

Канчатак творнага склону лічэбніка *два* (ДАБМ, карта 145): *двýмі, двумя́* : *двумá* або *двумá* і *двумя́*

Спалучэнне дзеяслова *вучыцца* з ускоснымі склонамі назоўніка з прыназоўнікам або без яго (ДАБМ, карта 212):
вучы́цца на доктара : *вучы́цца за до́ктара* або *вучы́цца на до́ктара* і *за до́ктара*

Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на [г] (ДАБМ, карта 74):
на лугý, на стагý : *на лýзе, на сто́зе* або *на лýзе, на сто́зе* і *на лугý, на стагý*

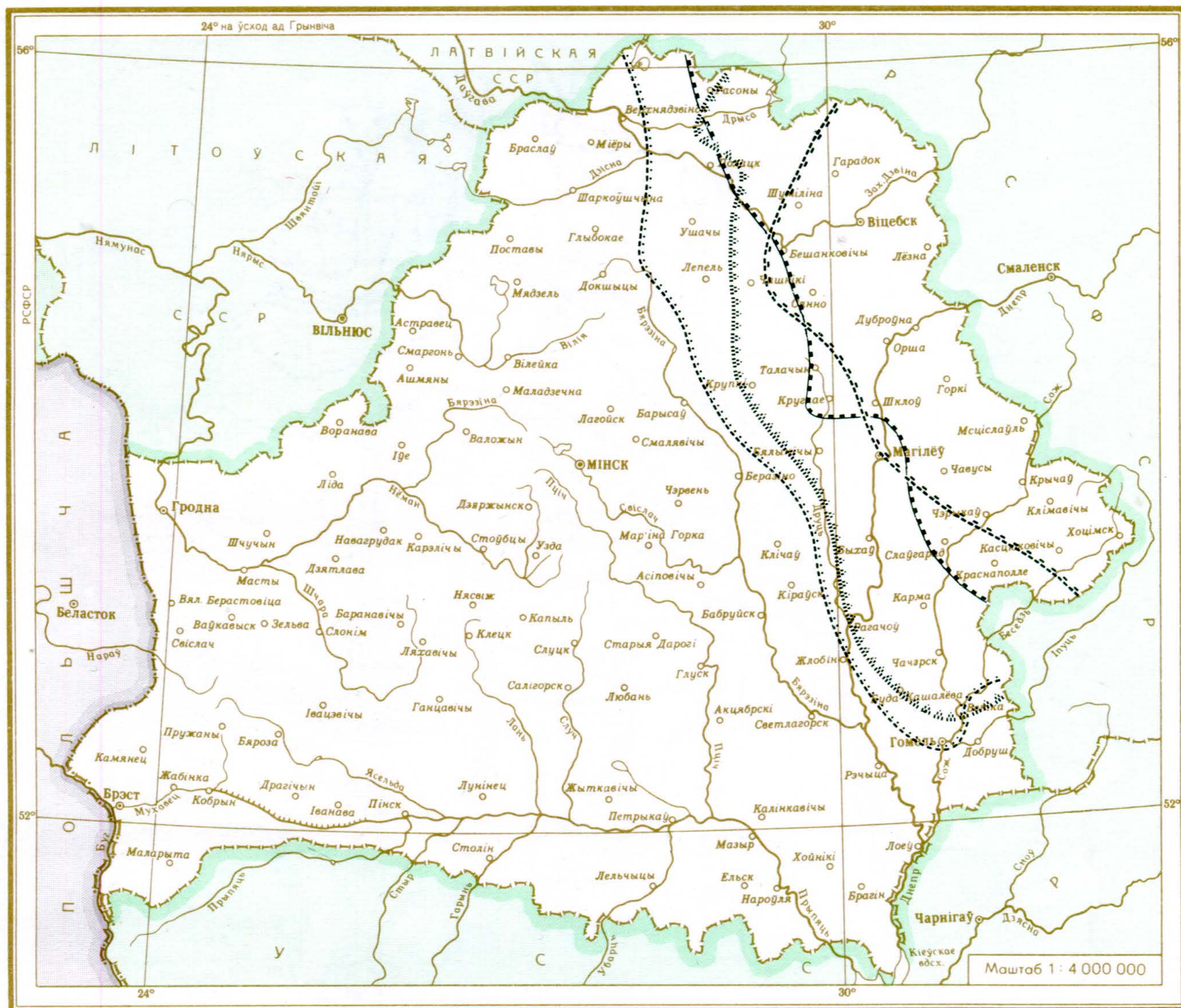
Граматычны род назоўніка *гусь* (ДАБМ, карты 81,82): *гусь* – мужчынскі і жаночы род : *гусь* – жаночы род

Месца націску ў слове *малы* (ДАБМ, карта 198): *ма́лы* : *малы́*

Спалучэнне дзеяслова з прыназоўнікамі *з, каля, над* і ўскоснымі склонамі назоўніка і асабовага займенніка (ДАБМ, карта 224): *каля́ яго́ смяю́цца* : *з яго́ смяю́цца*

ПОЛАЦКА - КАРМЯНСКІ ПУЧОК

Карта №44

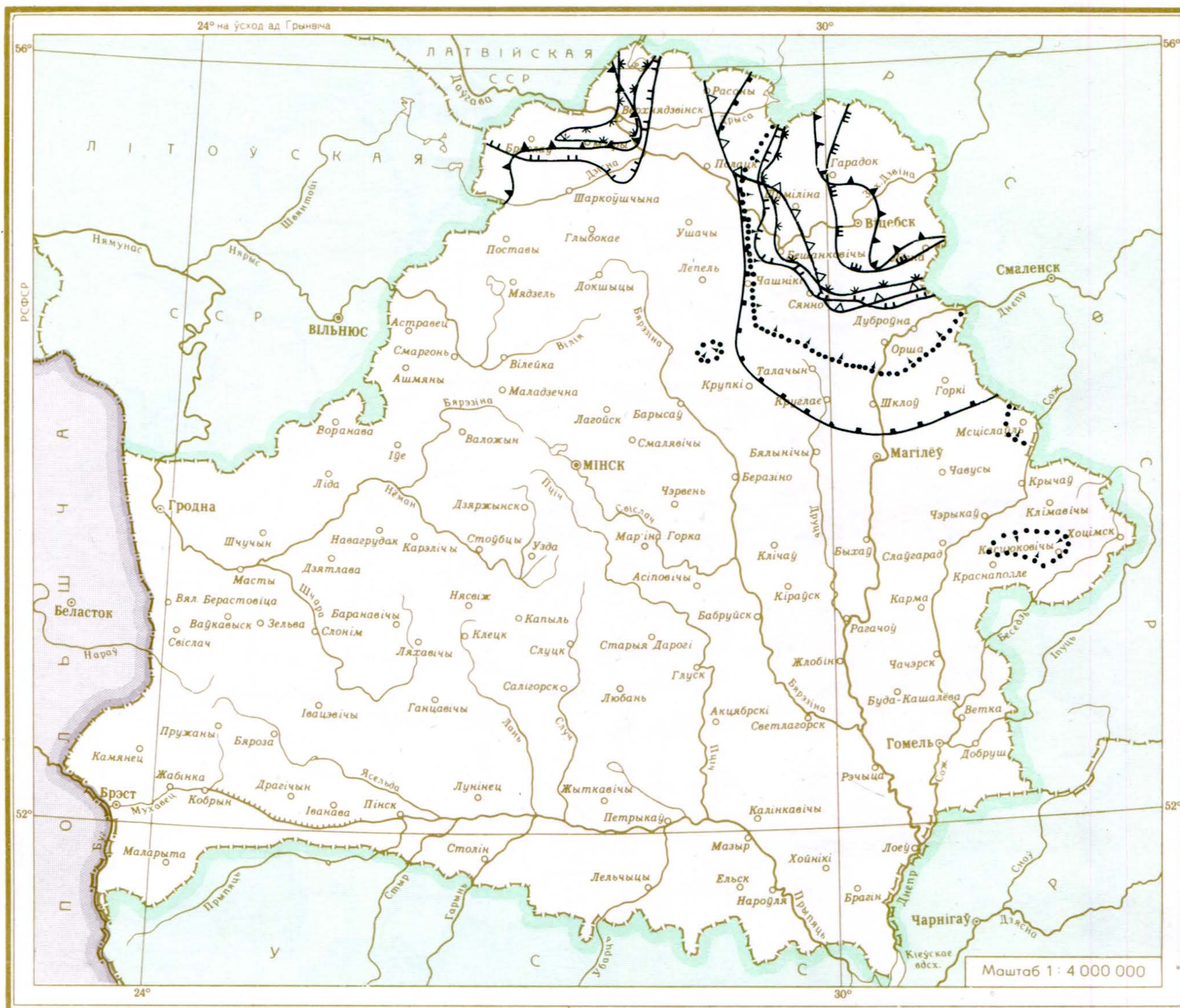

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку слова *свякро́у* або адпаведных яму слоў з тым жа коранем (ДАБМ, карта 90): *свякро́ва* : *свякро́у, свякру́ха, свякро́ўка*

Назвы плота з жэрдак (ДАБМ, карта 246): *загаро́да* або *пра́сла* : *плот*

Назвы вісячай калыскі (ДАБМ, карта 247): *люлька* : *калы́ска*

Назвы мянташкі (ДАБМ, карта 264): *лапа́тачка* : *трапа́чка*, або *сцяба́чка*, або *мянта́шка*

Дысімілятыўнае яканне віцебскага тыпу : дысімілятыўнае яканне беларускага тыпу (ДАБМ, карта 4)

м’ин’е́, ц’иб’е́, с’иб’е́, ц’ип’е́р : м’ан’е́, ц’аб’е́, с’аб’е́, ц’ап’е́р || м’ин’е́, ц’иб’е́, с’иб’е́, ц’ип’е́р або м’ан’е́, ц’аб’е́, с’аб’е́, ц’ап’е́р

Назва прыстасавання, у якім носяць сена і салому (ДАБМ, карта 254): *кро́шні : рэ́згіны*

Форма 1-й асобы множнага ліку дзеясловаў загаднага ладу (ДАБМ, карта 168): *с’адз’о́м, с’п’о́м : с’адз’и́м, с’п’и́м*

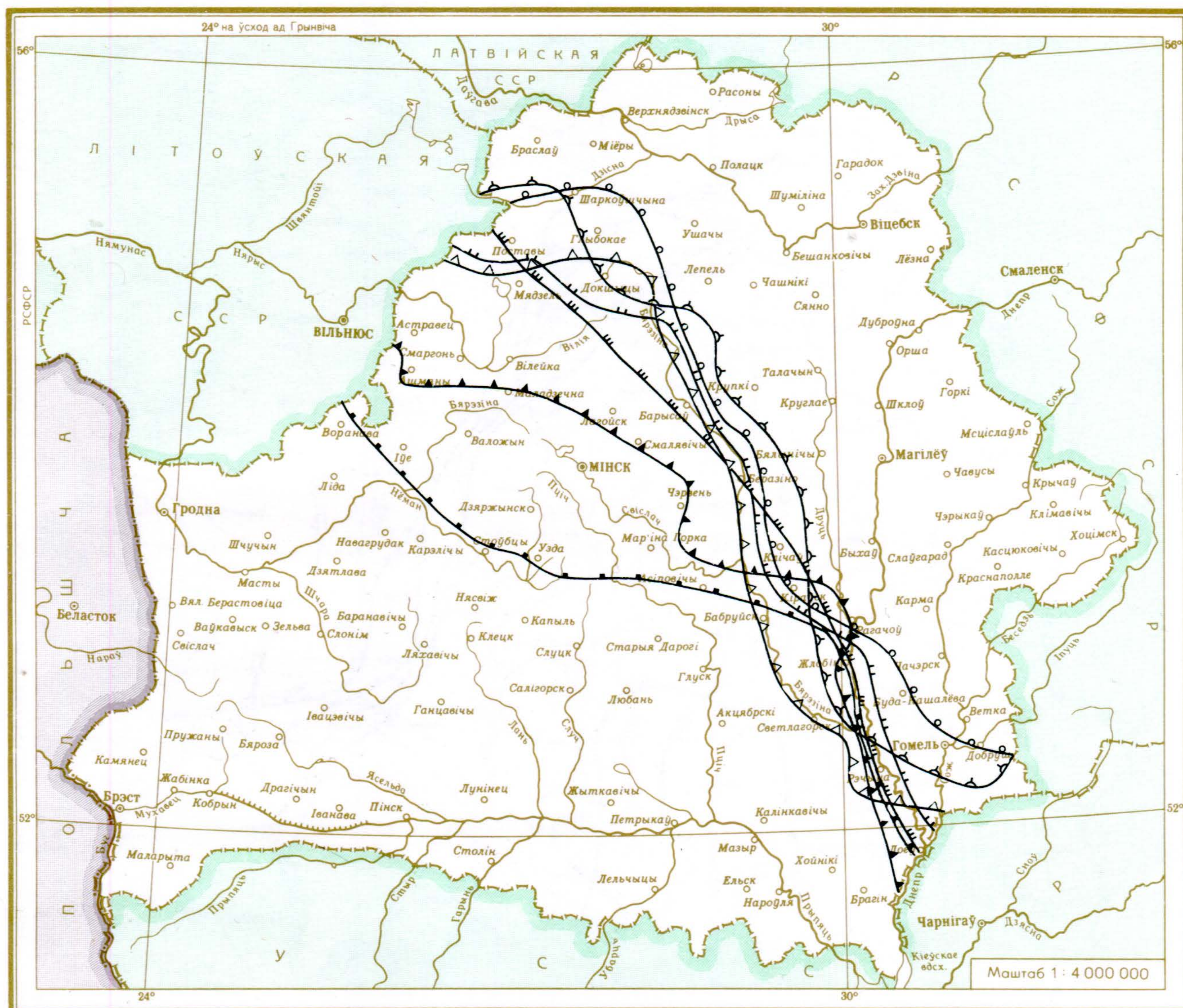
Назвы глінянай пасуды для малака (ДАБМ, карта 250): *жбано́к : стаўбу́н, гарла́ч, ладу́ш, збано́к* і інш.

Назвы плота з жэрдак (ДАБМ, карта 246): *гаро́да : плот,* адсутнасць назвы ці рэаліі

Форма прыметніка давальнага склону адзіночнага ліку жаночага роду (ДАБМ, карта 121): *к маладэ́й : к маладо́й*

АСТРАВЕЦКА - ЛОЕЎСКІ ПУЧОК

Карта №46

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот (ДАБМ, карта 84):

цялёнак, парасёнак, ягнёнак : *цяля́, парася́, ягня́* або *цялё, парасё, ягнё*

цялё, цялёнак, парасё, парасёнак, ягнё, ягнёнак : *цяля́, парася́, ягня́*

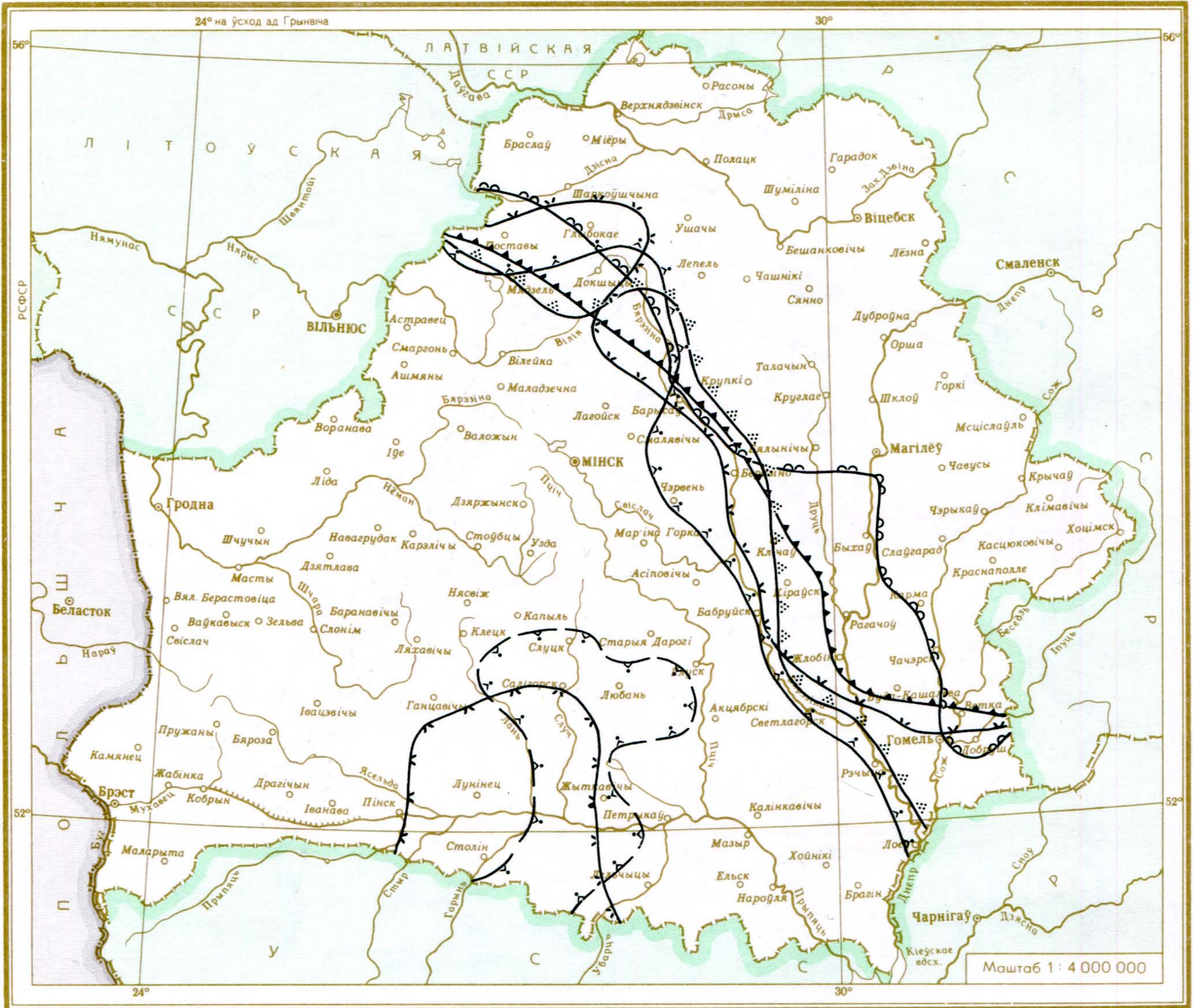
Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў са старым коранем **дѣт-** (ДАБМ, карта 85): *дзіцёнак, дзіця́* : *дзіця́* або *дыты́на*

Назвы лемяша ў плузе (ДАБМ, карта 255): *ляме́ш* : *наро́г* або *сашні́к*

Назвы паліцы ў плузе (ДАБМ, карта 256): *адва́л* або *крыло́* : *палі́ца* або *акладня́* і *палі́ца*

Форма вінавальнага склону множнага ліку адушаўлёных назоўнікаў жаночага роду, якія абазначаюць жывёл (ДАБМ, карта 209): *падаі́ла каро́ў* : *падаі́ла каро́вы*

Форма вінавальнага склону множнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду, якія абазначаюць жывёл (ДАБМ, карта 210): *пагна́ў вало́ў* : *пагна́ў валы́*

Назвы глінянай пасуды для малака (ДАБМ, карта 250): *гарла́ч* або *стаўбу́н*, або *жбано́к* : *гладыш*, *жбано́к*, *збано́к*

Назвы шарсцяных вязаных рукавіц з адным пальцам (ДАБМ, карта 333): *іспо́дкі* або *вязёнкі* : *рукаві́цы*, *рука́ўкі*

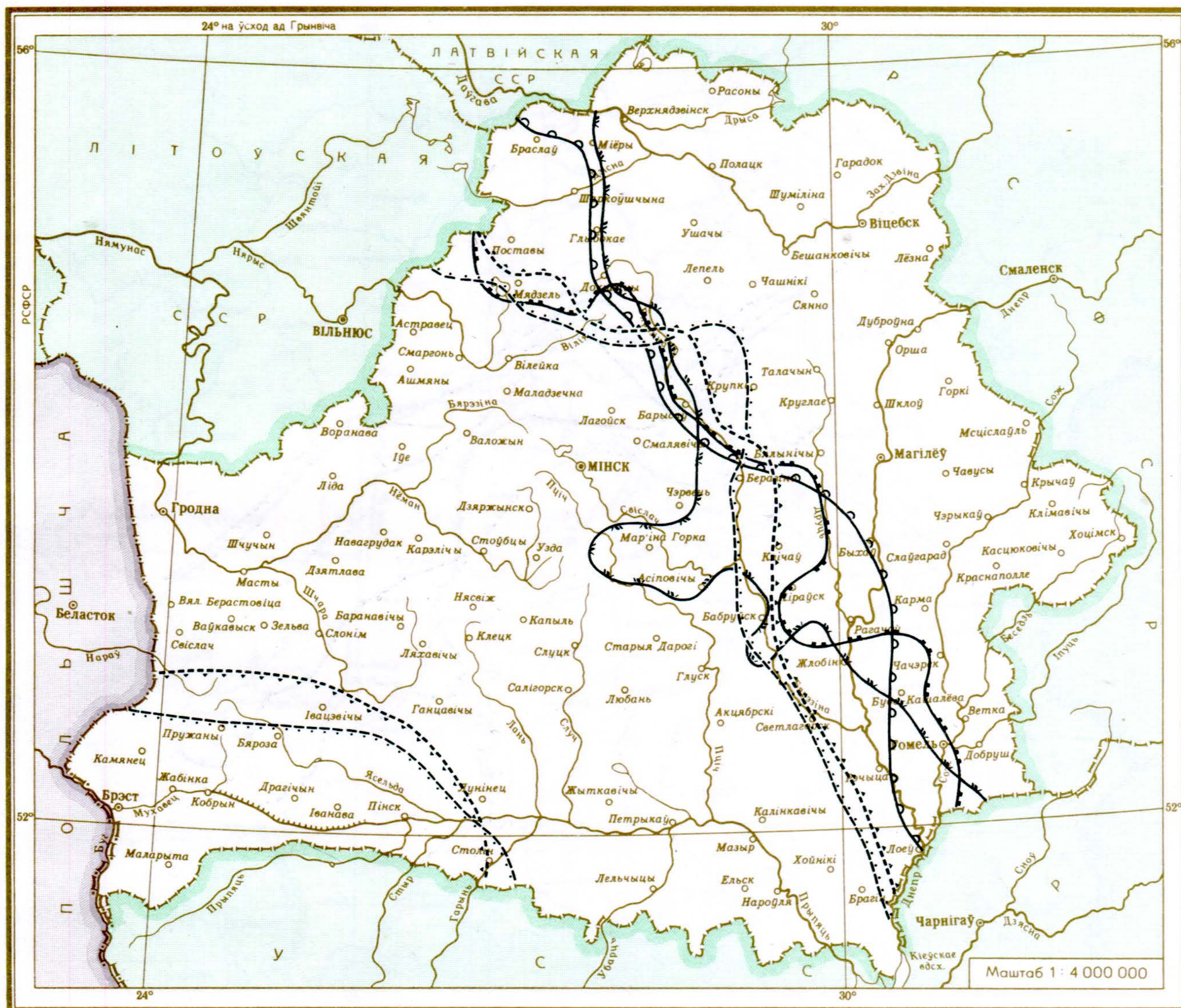
Назвы качкі (ДАБМ, карта 297):

ву́тка : *ка́чка*

ву́тка, *ву́тва* і *ка́чка* : *ка́чка*

Назвы латкі (ДАБМ, карта 324): *ла́пік* : *ла́та*

Назвы маланкі (ДАБМ, карта 311): *маладня́*, *мала́нка* : *мала́нка*

Зычны асновы і месца націску ў 1-й асобе адзіночнага ліку прыставачных дзеясловаў II спражэння *прыходзіць,прыводзіць, прыносіць* (ДАБМ, карта 204): *прыхаджу́, прываджу́, прынашу́ : прыхо́джу, прыво́джу, прыно́шу*

Ужыванне прыназоўнікаў *па* з вінавальным склонам або *за* з творным склонам у спалучэнні з адушаўлёнымі назоўнікамі (ДАБМ, карта 213): *за ба́цькам : па ба́цьку*

Месца націску ў слове *холадна* (ДАБМ, карта 202): *хало́дна : хо́ладна* або *халадно́*

Націскны канчатак давальнага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з цвёрдай і зацвярдзелай асновай (ДАБМ, карта 103): *дуба́м, луга́м, нажа́м : дубо́м, луго́м, нажо́м*

Націскны канчатак меснага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на цвёрды і зацвярдзелы зычны (ДАБМ, карта 105): *у ляса́х, на луга́х, на нажа́х : у лясо́х, на луго́х, на нажо́х*

Форма 3-й асобы адзіночнага ліку дзеясловаў I спражэння з націскам на канчатку (ДАБМ, карта 148):

ідзе́ць, бярэ́ць, нясе́ць : ідзе́, бярэ́, нясе́ і ідзе́ць. нясе́ць, бярэ́ць

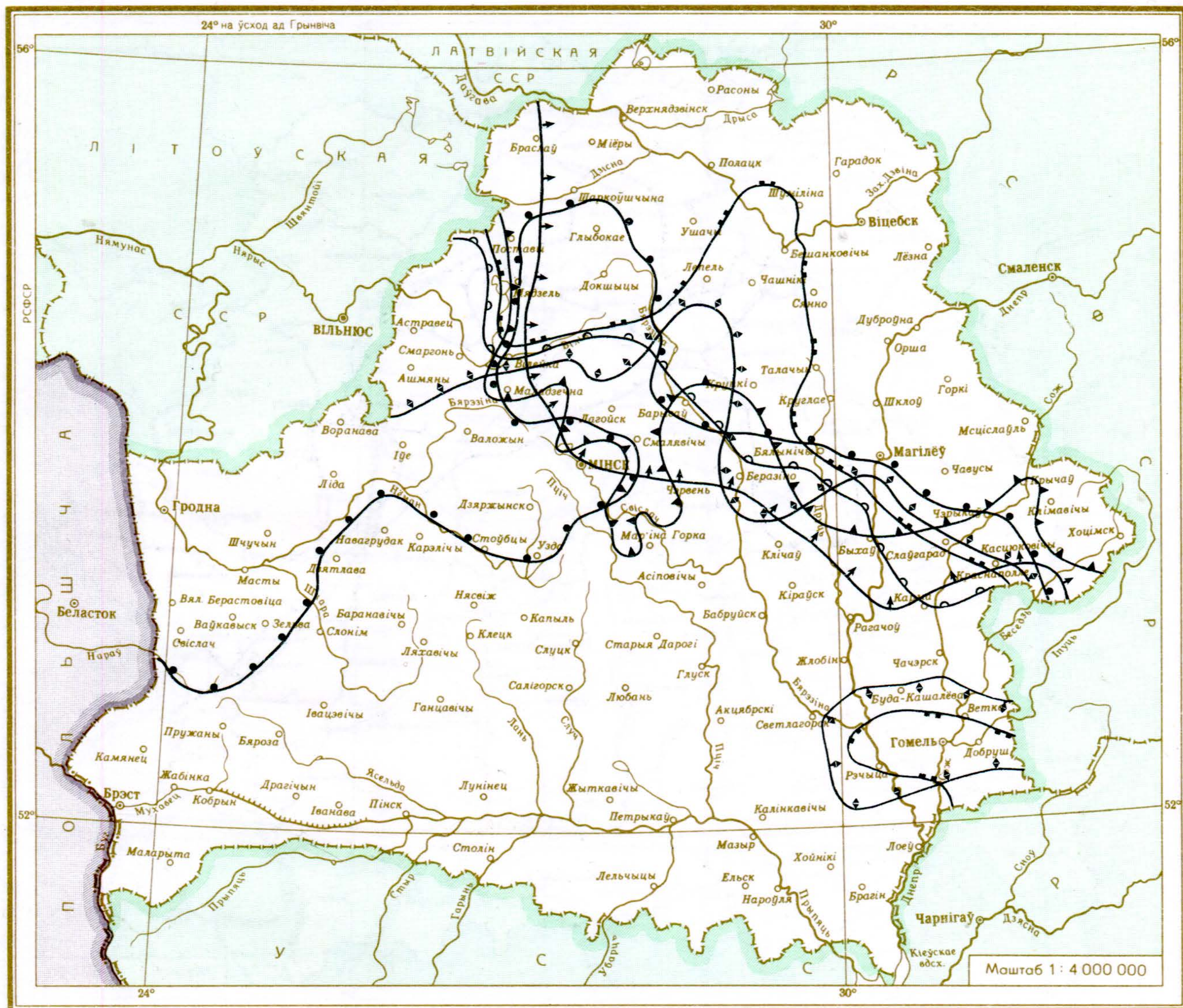
ідзе́ць, бярэ́ць, нясе́ць і ідзе́, бярэ́, нясе́ : ідзе́, бярэ́, нясе́

Форма 3-й асобы адзіночнага ліку дзеясловаў I спражэння з націскам на аснове (ДАБМ, карта 149): *ка́жыць. ме́ліць, грэ́іць : ка́жа, ме́ле, грэ́е*

Форма 3-й асобы адзіночнага ліку дзеясловаў II спражэння з націскам на аснове (ДАБМ, карта 153): *хо́дзе, но́се, про́се : хо́дзіць, но́сіць, про́сіць*

АСТРАВЕЦКА - ЛОЕЎСКІ ПУЧОК

Карта № 50

Назвы куранят (ДАБМ, карта 296): *цыпля́ты, піскля́ты : кураня́ты, пыляня́ты, цыпяня́ты*

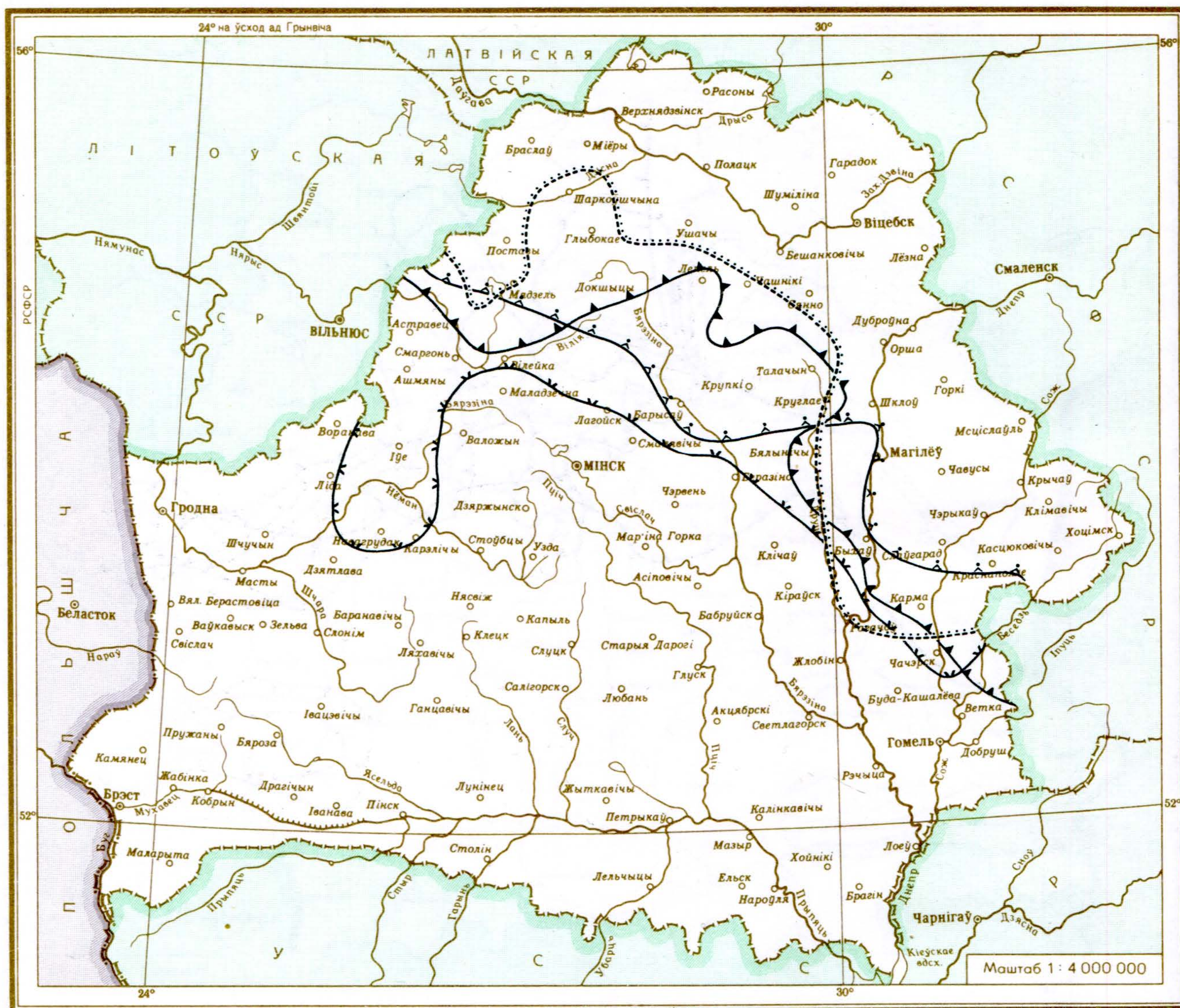
Пашырэнне слоў *нада, трэба* (ДАБМ, карта 227): *на́да : трэ́ба*

Дзеясловы, якія абазначаюць працэс баранавання (ДАБМ, карта 266): *скарадзі́ць, паха́ць, баранава́ць, валачы́ць : баранава́ць, скарадзі́ць, валачы́ць*

Пашырэнне слоў *хмара, туча* (ДАБМ, карта 313): *ту́ча : хма́ра*

Пашырэнне слоу *холадна, сцюдзёна, зімна* (ДАБМ, карта 321): *сцюдзёна, хо́ладна : хо́ладна* або *зі́мна*

Назвы прадмета, якім умацоўваюць снапы або сена на возе (ДАБМ, карта 289): *жэрдзь : рубе́ль*

Месца націску ў слове *вярба* (ДАБМ, карта 188): *ве́рба : вярба́*

Месца націску ў слове *вугал* (ДАБМ, карта 189): *вуго́л : ву́гал*

Месца націску ў слове *рошчына* (ДАБМ, карта 194): *рашчы́на : ро́шчына*

Месца націску ў слове *весела* (ДАБМ, карта 201): *вясёла, ве́села : ве́села*

АШМЯНСКА - ГОМЕЛЬСКІ ПУЧОК

Карта №52

Тыпы вакалізму першага складу перад націскам пасля мяккіх зычных (ДАБМ, карта 4): *дысімілятыўнае яканне : моцнае яканне*

Галосны на месцы „е“ ў другім складзе перад націскам у прыстаўцы **пера-** (ДАБМ, карта 10): *п'ирамы́ц' : п'ерамы́ц', п'арамы́ц'*

Галосны на месцы „е“ ў трэцім складзе перад націскам (ДАБМ, карта 11): *в'ирац'ано́, в'ьрац'ано́, з'ил'инава́ты : в арац'ано́, в'ерац'ано́, з'ал'енава́ты, з'ел'енава́ты*

Галосны на месцы тэматычнага „е“ ў ненаціскным канчатку 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння. Галосны ў ненаціскным канчатку 3-й асобы множнага ліку дзеясловаў II спражэння. Утварэнне дзеепрыслоўяў цяперашняга часу ад дзеясловаў II спражэння (ДАБМ, карты 151, 157, 181): *м'е́л'им, сы́п'им : м'е́л'ам, м'е́л'ем, сы́п'ам, сы́п'ем; хо́дз'уц', но́с'уц' : хо́дз'ац', но́с'ац'; хо́дз'учы, но́с'учы : хо́дз'ачы, но́с'ачы*

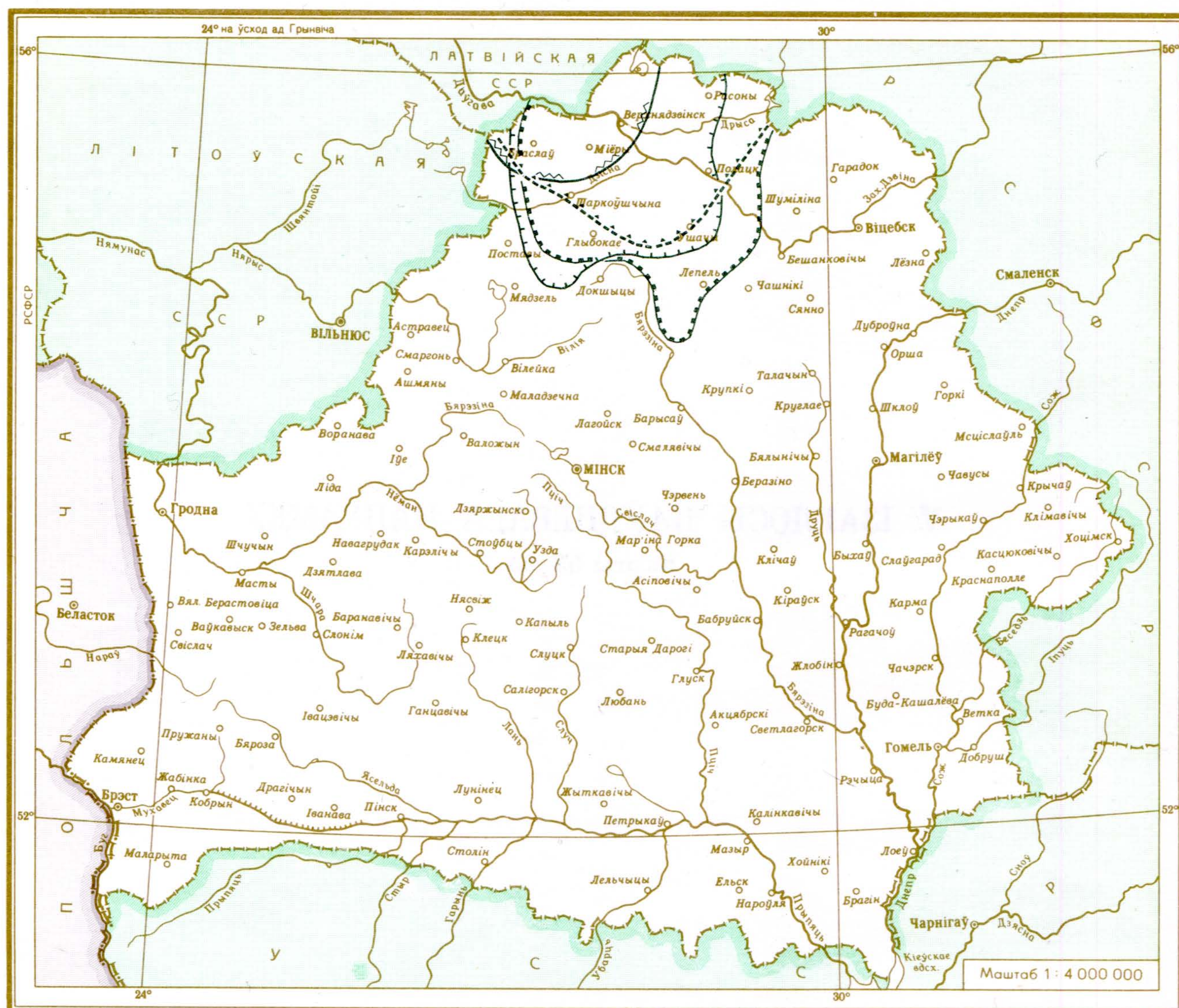

Галосны на месцы „е“ ў паслянаціскным закрытым канцавым складзе ў аснове слова (ДАБМ, карта 16): *во́с'ин' : во́с'ен', во́с'ан'*

Націскны галосны пасля шыпячых у інфінітыве і формах прошлага часу дзеясловаў тыпу *маўчаць, дрыжаць, крычаць* (ДАБМ, карта 36): *маўчэ́ц', крычэ́ц', маўчэ́ла, крычэ́ла : маўча́ц', крыча́ць, маўча́ла, крыча́ла*

Зычны асновы дзеясловаў I спражэння на губны ў парадыгме цяперашняга часу (ДАБМ, карта 159): *драмл'ў, сыпл'у, дрэ́м'иш, сы́п'иш : драмл'ў, сыпл'у, дрэ́мл'еш, сыпл'еш*

V. ІЗАГЛОСЫ ПАЎДНЁВАГА НАПРАМКУ

Карты 53–55

Назвы прывязкі, якой прымацоўваецца біч да цапільна (ДАБМ, карта 259): *угары́на (ута́рына)* : *гу́жык, ву́жык* і іншыя гэтага ж кораня; *пры́вязка, увя́зка* і іншыя гэтага ж кораня; *ка́піца, пу́тца, рэ́мень, хаму́цік, прузу́к* і інш.

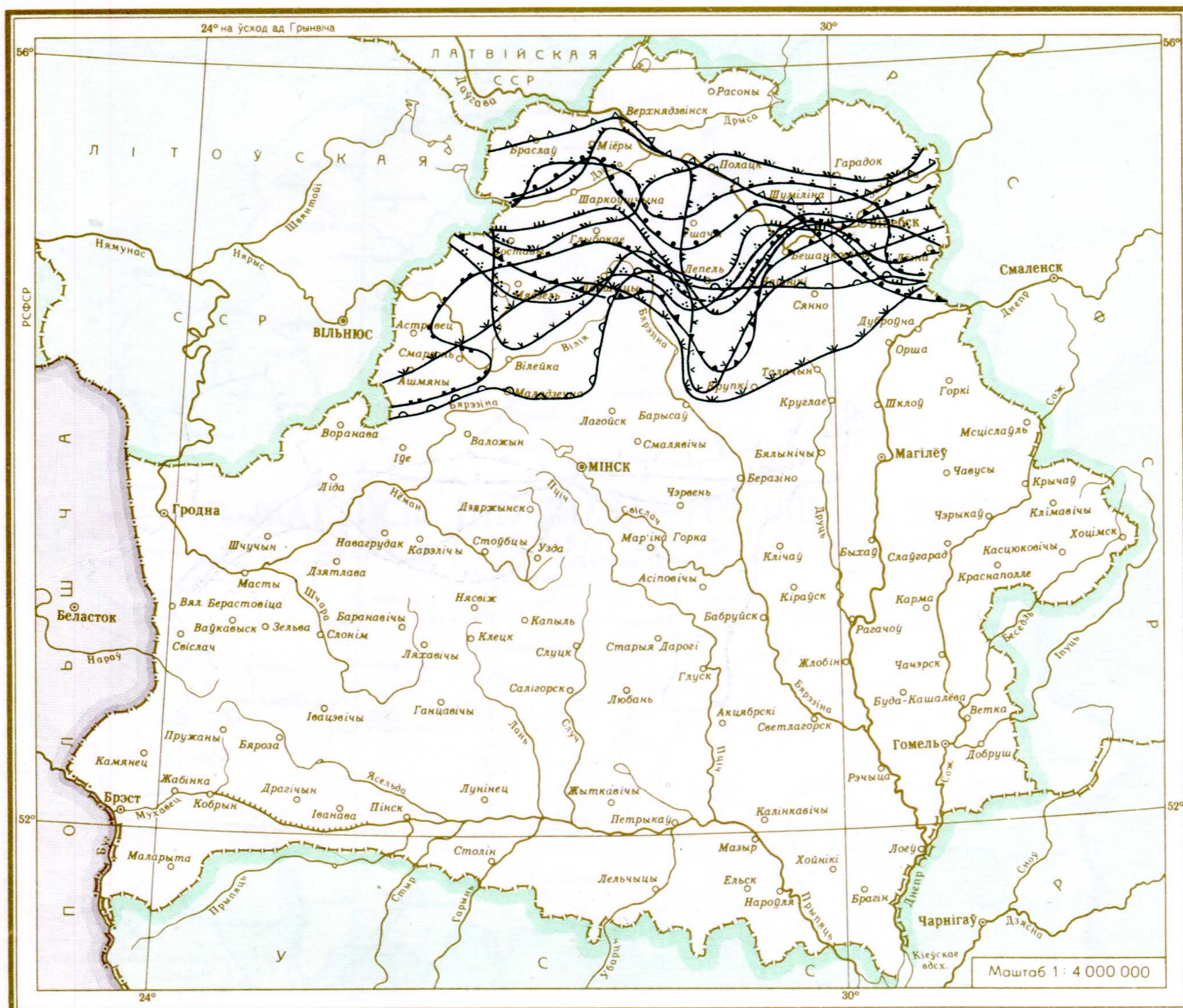
Назвы пабудовы са сценамі для гаспадарчых прылад (ДАБМ, карта 238): *вазо́ўня* : *павець, шо́па, шо́пка* і інш.

Назвы паліцы ў плузе (ДАБМ, карта 256): *крыло́* : *палі́ца, па́ліца, адва́л, акладня́, аткладня́, аткладні́ца*

Назвы прыстасавання для сушкі снапоў, вікі, гароху і канюшыны (ДАБМ, карта 234): *жэ́гіні (жэ́гі, іжэ́гіні)* : *азяро́д, зяро́д, пераплё́т, астро́ўкі (астры́ўкі), астраў́е, друкі́, байра́к*

СВІРСКА - ЛЕПЕЛЬСКА - ВІЦЕБСКІ ПУЧОК

Карта №54

Вымаўленне суфікса **-ічк-** у назоўніках жаночага роду на **-а** (ДАБМ, карта 43): *рукав'іцка, с'астрыцка* : *рукав'ічка, с'астрычка*

Назвы сцяблоў і лісця гуркоў (ДАБМ, карта 279): *агурэ́чнік* : *агуро́чнік*

Назвы касільна (ДАБМ, карта 262): *касаўё, касаві́лна, касаві́ла, касаві́дла* : *кассё* і вытв., *касі́льна* і вытв.

Назвы цапільна (ДАБМ, карта 257): *цапаўё, цапаві́лна, цапаві́ла, цапаві́дла* : *цапі́льна* і вытв.

Назвы ручкі касы (ДАБМ, карта 260): *па́лец, палю́х* : *пупо́к, ру́чка, му́льніца*

Назвы бручкі (ДАБМ, карта 276): *гры́жына* і вытв. : *бру́чка* і вытв.

Назвы непакладанага кабана (ДАБМ, карта 291): *кілу́н, кіла́ш* : *кнур, кныр, кно́раз*

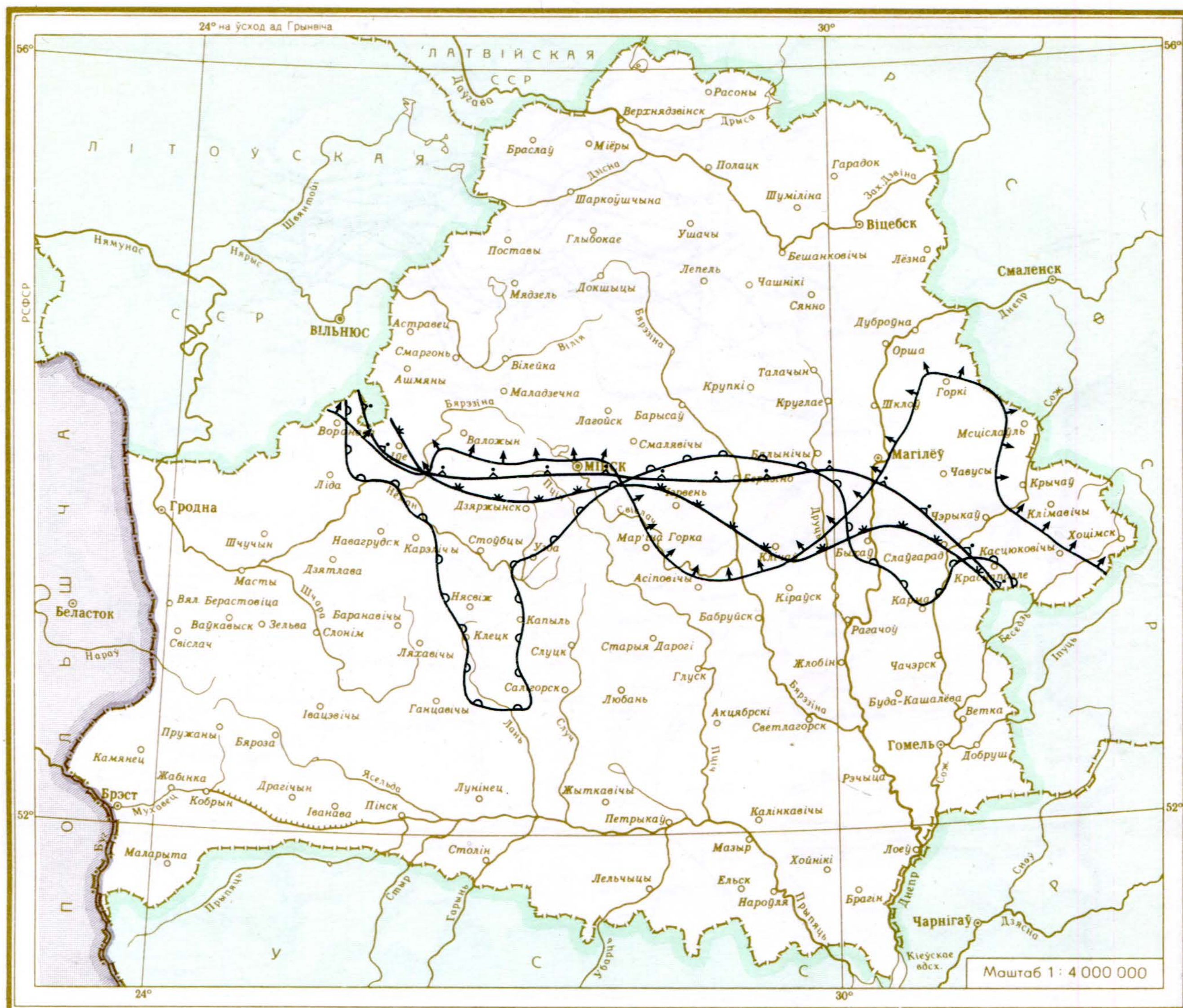
Назвы франтона (ДАБМ, карта 230): *лоб* і вытв. : *франто́н, зашчы́так, зако́т*

Ужыванне займеннікаў *яго́ны, е́аны, і́хны (іхні)* (ДАБМ, карта 187): *йі́хны, йе́аны* : *йіх, йайе́*

Форма 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу нетэматычных дзеясловаў (ДАБМ, карта 161): *дадз'о́м, йадз'о́м* : *дадз'і́м, йадз'і́м*

Назвы сахі ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 242): *стоўб* : *асве́р, ві́лы*

Двухскладовы і аднаскладовы канчатак творнага склону множнага ліку назоўнікаў. Націскны канчатак творнага склону множнага ліку прыметнікаў. Канчатак творнага склону лічэбніка *два*. Форма творнага склону лічэбніка *тры* (ДАБМ, карты 104, 129, 145, 146): *за дама́м, за ха́там, за вёдрам, з малады́м, з двум, з тром* : *за дама́мі, за ха́тамі, за вёдрамі, з малады́мі, з двумя́, з трымя́, трыма́*

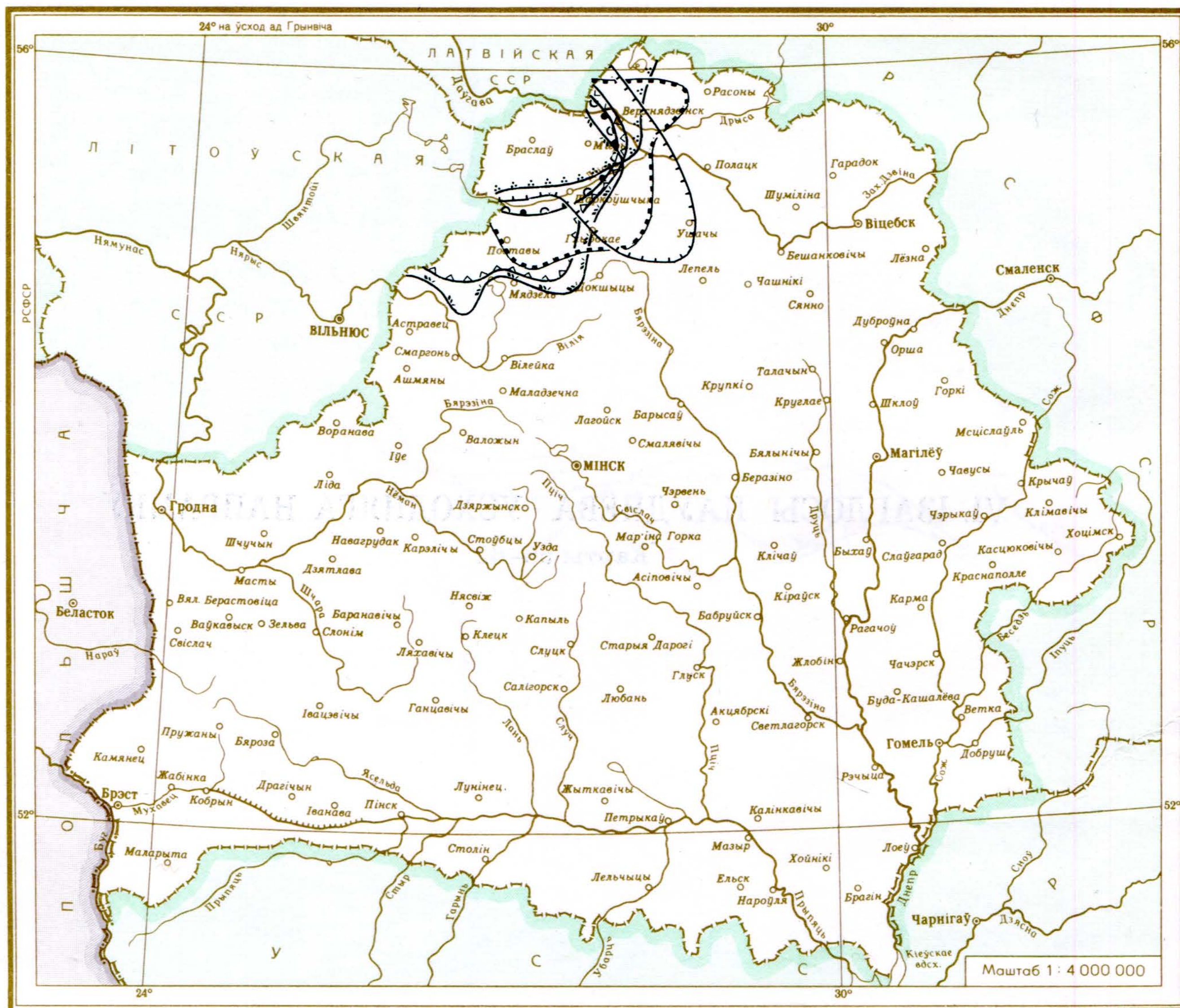
Аснова роднага і давальнага склонаў лічэбніка *два* (ДАБМ, карта 143):
двух, двум : двох, двом

Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 135):
тэй, тэ́е : той, то́е

Форма давальнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 136):
к тэй : к той

Форма творнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая* (ДАБМ, карта 137):
за тэй : за той

ПАСТАЎСКА - ГЛЫБОЦКА - ВЕРХНЯДЗВІНСКІ ПУЧОК

Назвы агароджанага месца для жывёлы ў полі ці ў лесе (ДАБМ, карта 232): *пастаўнíк* : *кашáра, зáгарадзь, вы́гарадзь, зáгарадка, вы́гарадка, зáгарада, зáгарад, загóн, майдáн*

Пашырэнне слова *ляда* і яго значэнне (ДАБМ, карта 337): *ля́да* ў значэнні 'беспарадак, шкода' : *ля́да* ў значэнні 'высечаны ўчастак лесу' ; 'прылада, пры дапамозе якой падымаюць цяжкія прадметы'; 'набіліцы ў кроснах'; 'сарнякі ў абмалочаным збожжы' і інш.

Падзыўныя словы для авечак (ДАБМ, карта 305): *кузю́-кузю́* : *шу-шу, шут-шут, шу́ткі-шу́ткі, шу́ркі-шу́ркі, чу-чу, куцу́-куцу́, бар-бар, базь-базь, аўцá-аўцá* і інш.

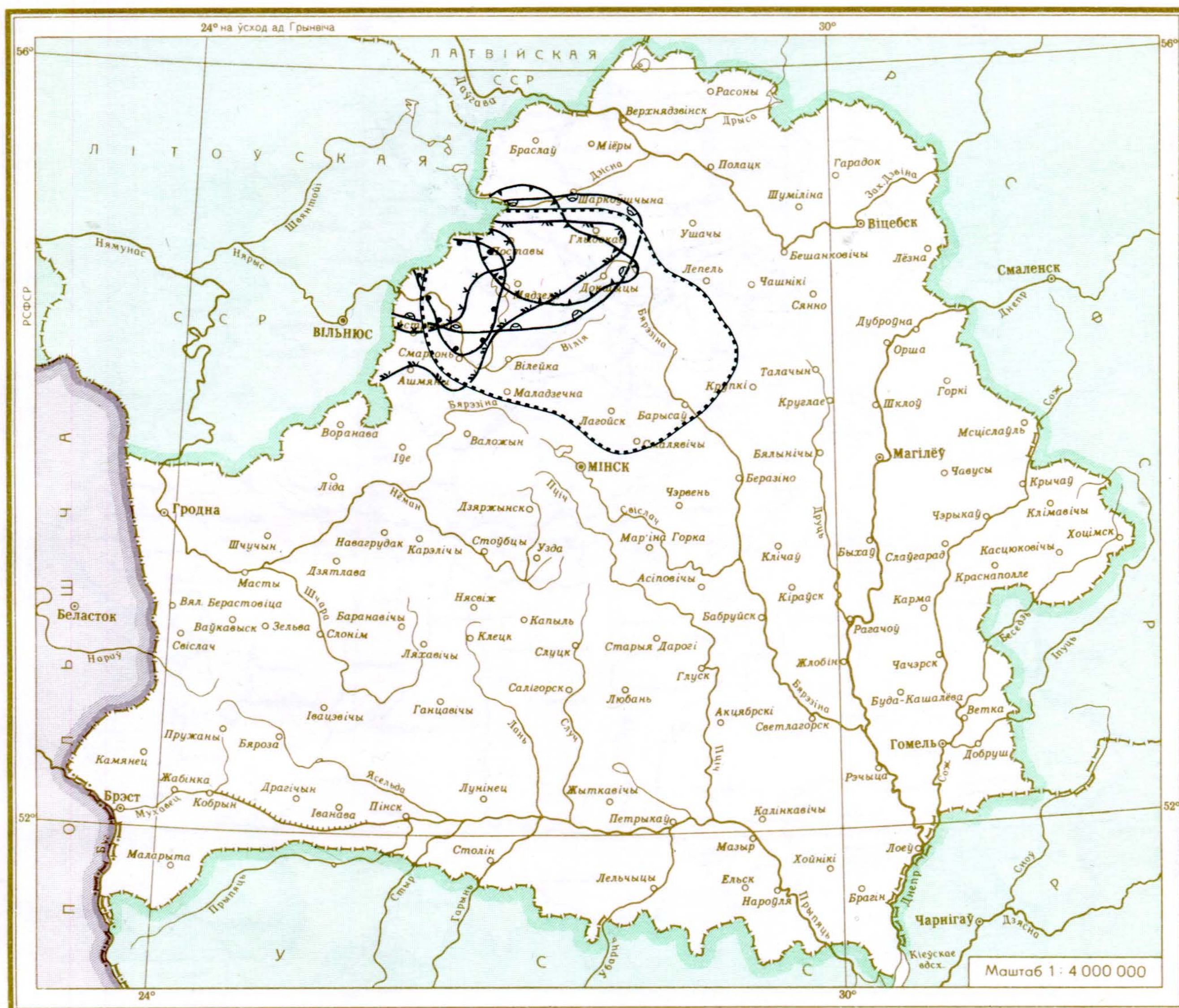
Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўніка *мыш* (ДАБМ, карта 80): *мышá* : *мыш, мы́шына*

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўніка *гусь* (ДАБМ, карта 81): *гуся́* : *гусь* (ж.р.), *гусь* (м.р.), *гу́сіна*

Падзыўныя словы для гусей (ДАБМ, карта 307): *жуль-жуль* : *це-це, цэ́га-цэ́га, гусь-гусь, вуць-вуць, вуль-вуль, зю-зю, зю́лю-зю́лю, гуль-гуль, гыль-гыль, пыль-пыль*

СМАРГОНСКА - ГЛЫБОЦКА - ПАСТАЎСКІ ПУЧОК

Карта №57

Назвы мянташкі (ДАБМ, карта 264): *сцяба́чка : мянта́шка, трапа́чка, лапа́тачка, лапа́тка* і інш.

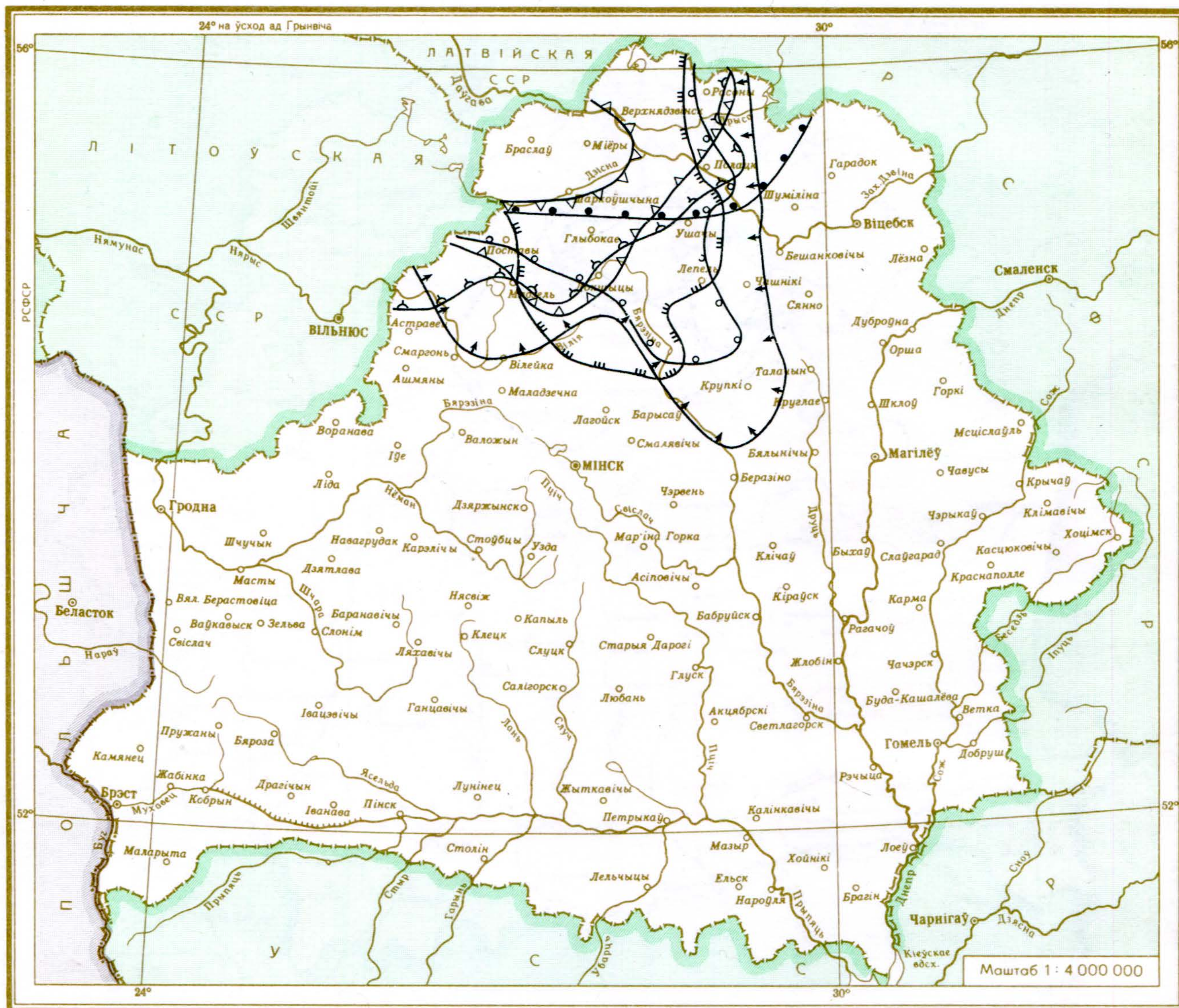
Падзыўныя словы для гусей (ДАБМ, карта 307): *зю-зю, зю́лю-зю́лю : це-це, цэ́га-цэ́га, гусь-гусь, вуць-вуць, вуль-вуль* і інш.

Назвы бручкі (ДАБМ, карта 276): *кру́чка, гру́чка : бру́чка, бру́шка, бру́ква, гры́жына, бу́льба, ка́ліка* і інш.

Дзеяслоў *ржэ* (аб кані) і яго адпаведнасці (ДАБМ, карта 299): *вішчы́ць : ржэ́, раго́ча, рэ́хча, раго́ча*

Назвы покуці (ДАБМ, карта 335): *на́куць (на́кут) : кут, по́куць (по́кут), по́куть (ць)е*

Назвы вясёлкі (ДАБМ, карта 312): *цмок : ра́дуга, ра́даўніца, вясёлка, весялу́ха, перавясёлка, тэ́нча*

Пашырэнне слоў *спяваць, пець, пяяць* (ДАБМ, карта 316): *пія́ць* : *спява́ць, спе́ваць, пева́ць (пева́ц), пець* і інш.

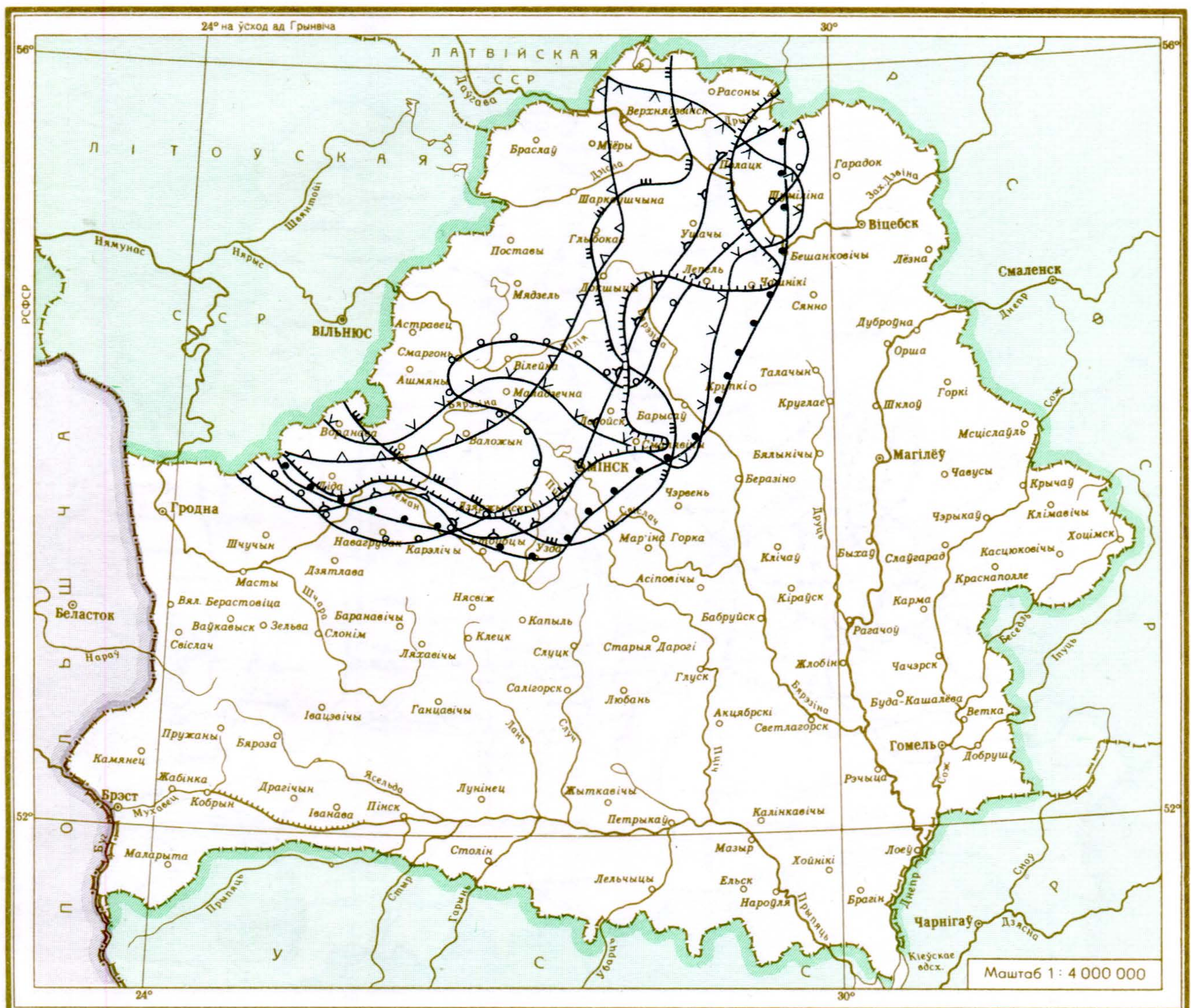
Словы са значэннем *'гаварыць'* (ДАБМ, карта 320): *гука́ць* : *гу́тарыць, гамані́ць, бала́каць, жу́піць, зю́каць, гавары́ць*

Назвы глінянай пасуды для малака (ДАБМ, карта 250): *стаўбу́н* : *ладу́ш, ладу́шка, гладу́ш, гладу́шка, гарла́ч, жбано́к, збано́к, кушу́н, бу́нька, ба́нька*

Форма назоўнага склону адзіночнага ліку слова *свякроў* або адпаведных яму слоў з тым жа коранем (ДАБМ, карта 90): *свякро́ўка* : *свякро́ў, свякро́ва, свякру́ха*

Назвы латкі (ДАБМ, карта 324): *ла́піна* : *ла́тка, ла́та, ла́пік, ла́піка, ла́пікла, лапе́ка*

Падзыўныя словы для авечак (ДАБМ, карта 305): *вуль-вуль* : *шу-шу, шут-шут, куцу́-куцу́, кузю́-кузю́* і інш.

Вымаўленне слова *фасоля* (ДАБМ, карта 44): *фасо́ль : квасо́ль, пасо́ля*

Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў *гусь, мыш, пуць* (ДАБМ, карты 82,83 і дадатковыя): *γус'о́й, мышо́й, пуц'о́й : γус'о́м, γу́с'с'у, мы́шай, мы́шшу, пуц'о́м, γус'о́йу, γу́с'йу, мы́шайу, пуц'о́йу*

Ужыванне ўказальнага займенніка *гэны* (ДАБМ, карта 186): *гэ́ны : гэ́ты*

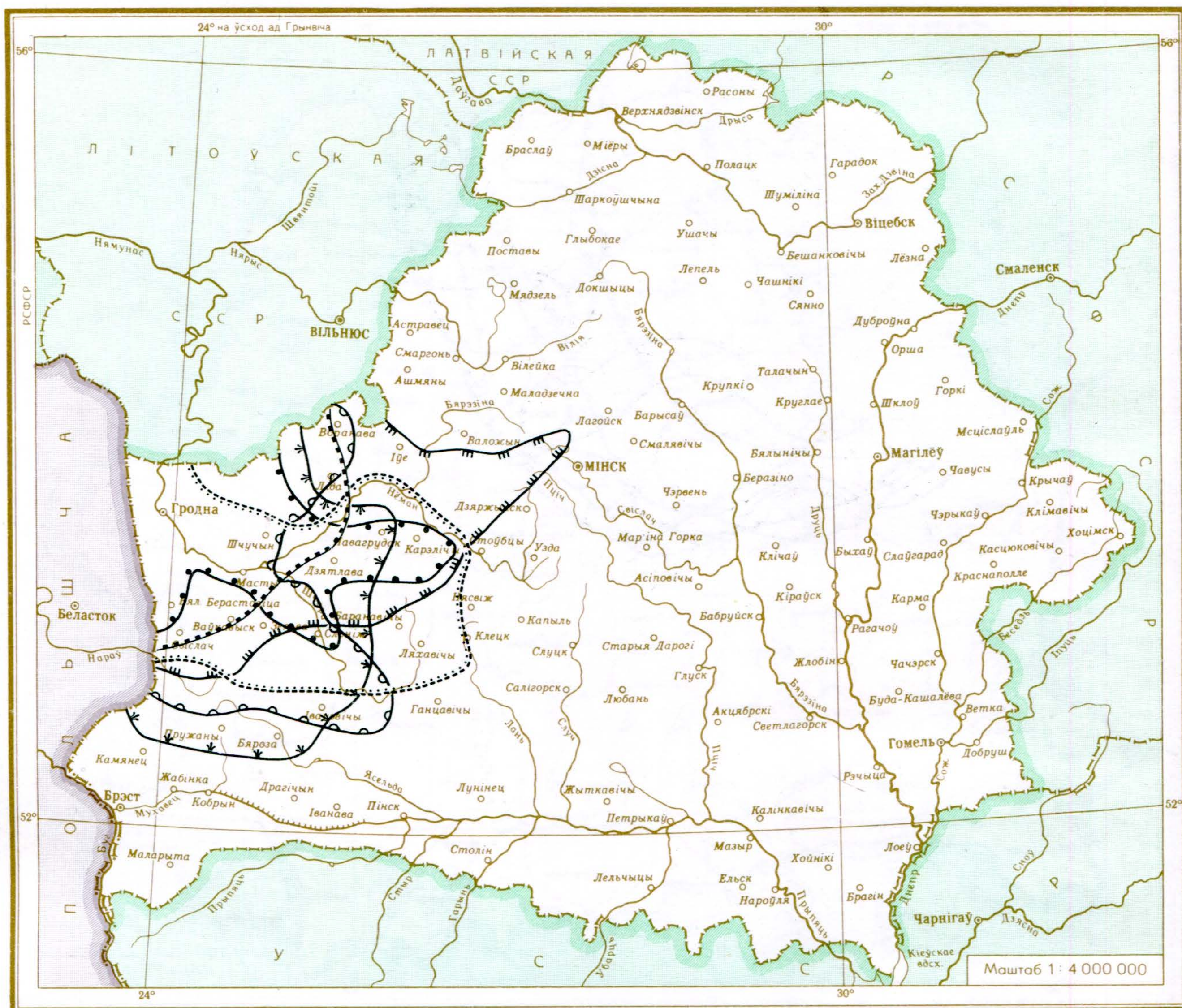
Ужыванне дзеепрыслоўяў прошлага часу ў ролі выказнікаў (ДАБМ, карта 205): *во́зера (было́) вы́сахшы, мой сын (быў) прые́хаўшы*

Назвы вагі ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 243): *асве́р (свер, свіршня́, свірсня́, перасве́р) : вага́, страла́, во́чап* і інш.

Назвы абложнай зямлі (ДАБМ, карта 275): *дзірва́н (дзерва́н, дзярва́н) : памёт, абло́га, я́лавіна*

Пашырэнне слоў *холадна, сцюдзёна, зімна* (ДАБМ, карта 321): *зі́мна : сцюдзёна, сцю́дзена, хо́ладна*

ЛІДСКА - БАРАНАВІЦКА - ВАЎКАВЫСКІ ПУЧОК

- - - - - - - - Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на **-а** з асновай на [ж], [ч], [ш] (ДАБМ, карта 68): *на мяжэ́, у дзяжэ́, на шашэ́ : на мяжы́, у дзяжы́, на шашы́*

Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай асновай (ДАБМ, карта 78): *на пне : на пні, на пню, на пнёві*

Назвы цапільна (ДАБМ, карта 257): *цапі́льня : цапі́льна, цапо́льна, цапе́льна, цапільно́* і інш.

—•—•— Форма назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на [к] (ДАБМ, карта 99): *дзяўке́, хустке́ : дзе́ўкі, ху́сткі, дзяўкі́, хусткі́, дзе́ўке, ху́стке*

—o—o— Зычны асновы і націскны галосны ў 1-й асобе множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 150): *идз'е́м (ид'е́мо) : идз'о́м, идо́м (идо̂м), иде́м (иде́мо), ида́м*

Назвы мянташкі (ДАБМ, карта 264): *мя́нта, мя́нця, ме́нта, ме́нця : мянта́шка, мянта́жка, мянту́шка* і інш.

Назвы сцяблоў і лісця агуркоў (ДАБМ, карта 279): *гуркові́на : агуро́чнік, агурэ́чнік, гуркоўнік, гуркаве́нне*

Аснова творнага склону лічэбніка *два* (ДАБМ, карта 144): *двама́ : двума́, двома́, двыма́, двіма́, двема́*

—↑—↑— Назвы пакладанага кабана (ДАБМ, карта 292): *паршу́к : каба́н, парсю́к, вяпру́к, япру́к, вапе́р, по́свінак, бо́раў*

:::::::::: Галосны на месцы „е“ ў канцавым адкрытым складзе ў форме назоўна-вінавальнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў ніякага роду з мяккай асновай (ДАБМ, карта 17): *каме́нн[о̇], ве́цц[о] : каме́нн[а], ве́цц[а], каме́нн[е], ве́цц[е]*

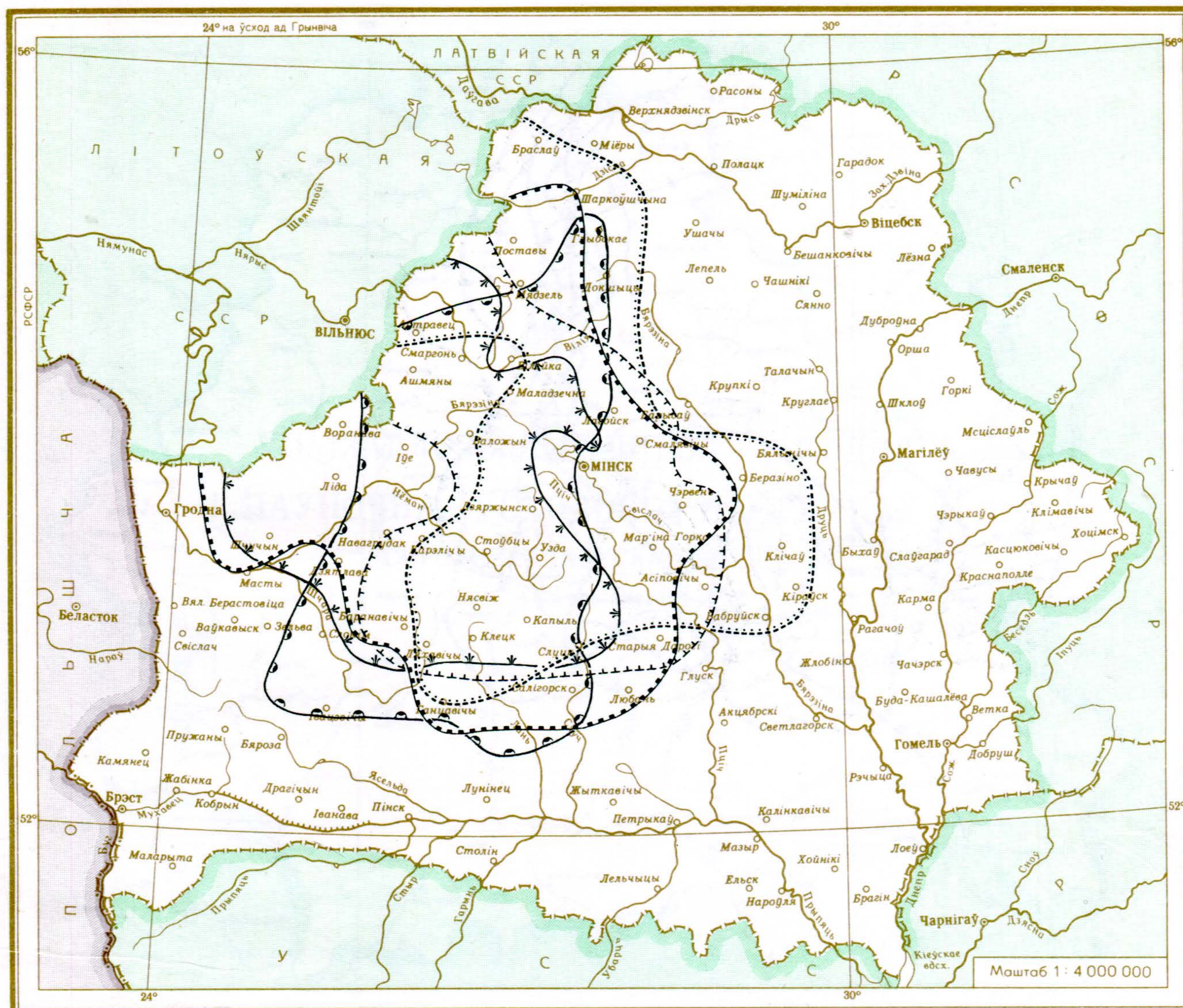
Націскны галосны на месцы „ы“ пасля губных зычных у канчатку назоўнікаў мужчынскага роду назоўнага склону множнага ліку (ДАБМ, карта 41): *паграб[е́] : паграб[ы́], паграб[у́], пагра[б'и́]*

Назвы будынкаў для захоўвання збожжа (ДАБМ, карта 239): *све́ран : сві́ран, свіро́нак, амба́р, імба́р, клець, шпіхі́р*

—ш—ш— Назва прадмета, якім умацоўваюць снапы або сена на возе (ДАБМ, карта 289): *жэ́ртка : рубе́ль, парубе́нь, жэрдзь* і інш.

СВІРСКА - СЛУЦКА - ЛІДСКІ ПУЧОК

Карта №61

Ненаціскны галосны на месцы „ě“ ў канчатках меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў (ДАБМ, карта 18): *у ха́ц'а : у ха́ц'и, у ха́ц'е*

Пашырэнне слова *варыўня* (ДАБМ, карта 240): *варыўня́ : сто́пка, камо́рка*

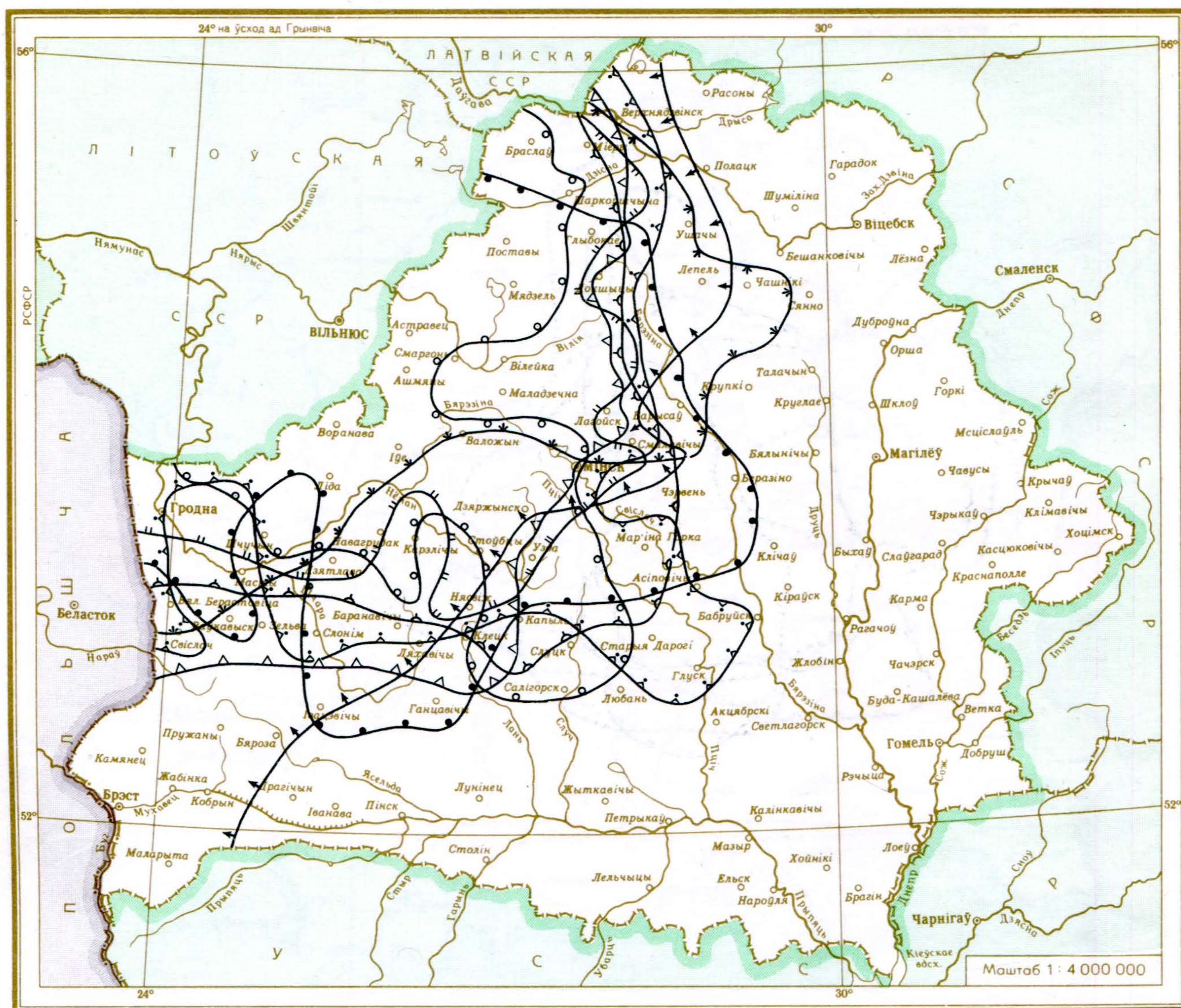
Назвы малой укладкі снапоў у полі (ДАБМ, карта 286): *мэ́ндлік, мэ́ндаль, мэ́ндлі, мэ́ндля, мэ́тлік : ба́бка, ля́шкі, ляшо́к* і інш.

Назвы верхніх мужчынскіх штаноў (ДАБМ, карта 326): *по́рткі : штаны́, нагаві́цы, ганаві́цы*

Назвы пасуды, якой чэрпаюць ваду з вядра (ДАБМ, карта 248): *ко́наўка : ку́бак, ква́рта* і інш.

ВЕРХНЯДЗВІНСКА - СЛУЦКА - ГРОДЗЕНСКІ ПУЧОК

Карта № 62

Форма інфінітыва дзеяслова *ісці* (ДАБМ, карта 176): *ис'ц'и́ : иц'и́*

Пашырэнне слова *студня* (ДАБМ, карта 241): *сту́дня : кало́дзезь, кало́дзец, кало́дзеж*

Назвы аброчнай торбы (ДАБМ, карта 253): *абро́чная то́рба : то́рба, ко́нская то́рба, зо́пка*

Назвы лемяша ў плузе (ДАБМ, карта 255): *наро́г : ляме́ш, ле́меш, сашні́к, нож*

Назвы абруса (ДАБМ, карта 325): *абру́с, о́брус : насто́льнік, насто́льніца, ска́церць*

Назвы рэменя для падпяразвання (ДАБМ, карта 327): *дзя́га : раме́нь, рэ́мень, папру́га*

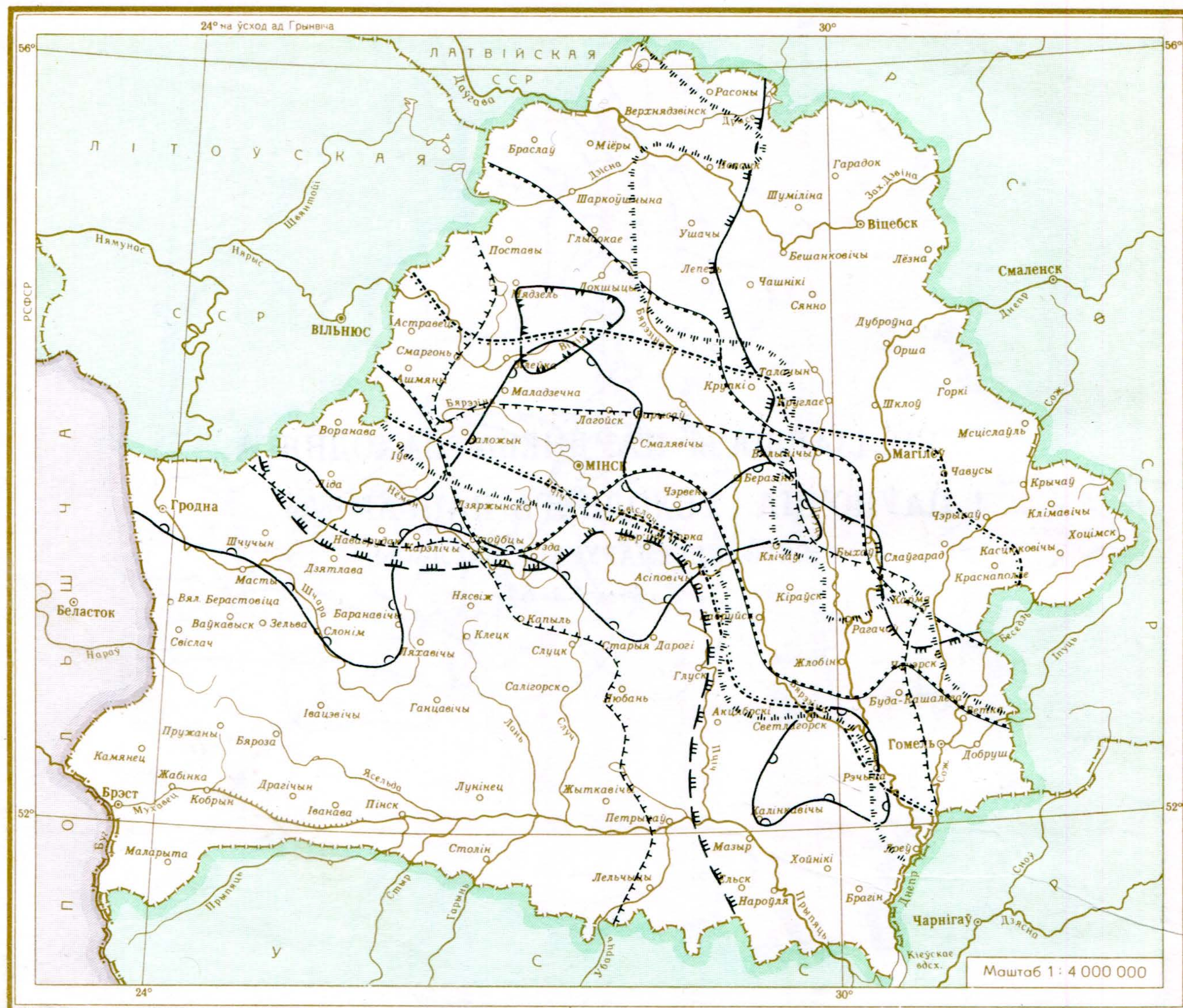
Назвы сарочкі (ДАБМ, карта 328): *кашу́ля : саро́чка, руба́шка (руба́ха)*

Пашырэнне канструкцый тыпу *у мяне баліць галава* і *мне баліць галава* (ДАБМ, карта 223): *мне балі́ць галава́ : у мяне́ балі́ць галава́*

VII. ІЗАГЛОСЫ ПАЎДНЁВА - ЗАХОДНЯГА і ПАЎНОЧНА - ЎСХОДНЯГА НАПРАМКАЎ

(СЯРЭДНЕБЕЛАРУСКІЯ ІЗАГЛОСЫ)

Карты 63–64

Дзеясловы з суфіксам **-ава-** (ДАБМ, карта 25):

раска́з[ава]ць: раска́з[ыва]ць, раска́з[ъва]ць і інш.

раска́з[ава]ць: раска́з[ва]ць, і інш.

Двухскладовыя канчаткі **-амы (-ямы), -ымы (-імы)** творнага склону множнага ліку назоўнікаў і прыметнікаў (ДАБМ, карты 104, 129): *за дама́мы, за ві́шнямы, з малады́мы : за дама́мі (за дама́м), за ві́шнямі, з малады́мі*

Форма 3-й асобы адзіночнага ліку без **-ць** дзеясловаў II спражэння (ДАБМ, карта 153): *хо́дзя, но́ся, во́зя : хо́дзіць, но́сіць, во́зіць*

Ненаціскны канчатак **-аць (-яць)** у 3-й асобе множнага ліку дзеясловаў I спражэння (ДАБМ, карта 156): *ме́ляць, ко́ляць, ка́жаць : ме́люць, ко́люць, ка́жуць* і інш.

Заўвага. Выдзеленая тут форма на **-аць (-яць)** адзначана на 156-й карце ДАБМ, уздоўж р. Прыпяці, але амаль выключна ў дзеясловах з асновай на губны *(дрэ́мяць, сы́пяць)*

Форма прошлага часу жаночага роду з націскам на першым складзе дзеясловаў *несці, весці* (ДАБМ, карта 203): *не́сла, ве́зла : нясла́, вязла́*

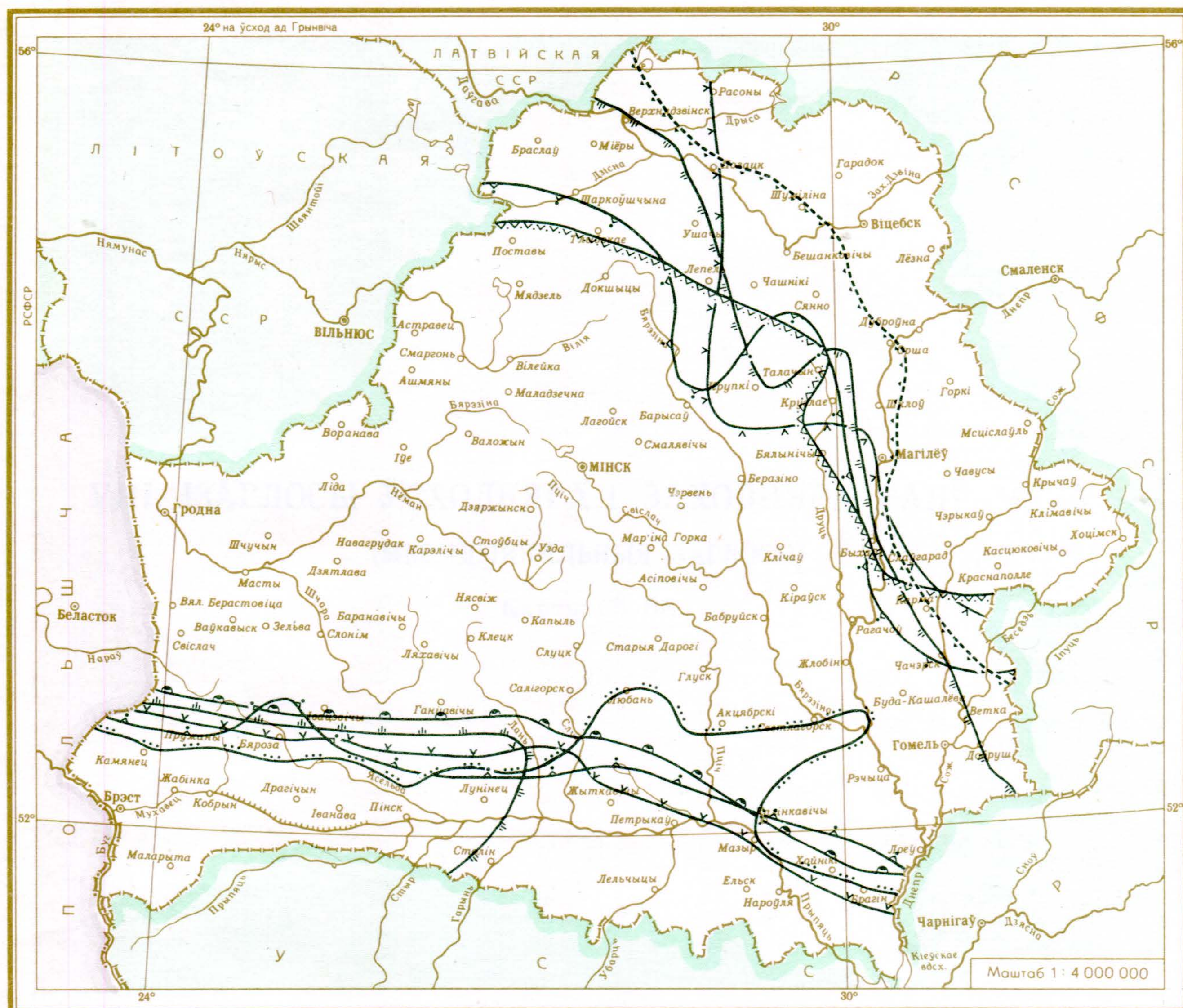
Заўвага. Большасць моўных з'яў, якія выдзелены ізаглосамі на дадзенай карце, адрозніваюцца рассеянным характарам пашырэння

Галосны на месцы націскнога „а" ў пазіцыі перад [ў] (ДАБМ, карта 28): *доў, казо́ў, про́ўда, насто́ўнік : даў, каза́ў, пра́ўда, наста́ўнік*

Форма роднага склону адзіночнага ліку на **-га** прыналежных займеннікаў (ДАБМ, карта 139): *майга́, твайга́, свайга́ : майго́, твайго́, свайго́* і інш.

СЯРЭДНЕБЕЛАРУСКІЯ ІЗАГЛОСЫ ДРУГОЙ ГРУПЫ

Карта №64

Тэрыторыя пашырэння недысімілятыўнага акання (ДАБМ, карта 1, а таксама карты 8,9,12,13):

недысімілятыўнае аканне: *в[а]дá, в[а]ды́, тр[а]вы́* і інш. : дысімілятыўнае аканне: *в[ъ]дá* ці *в[ы]дá – в[а]ды́, тр[ъ]вá* ці *тр[ы]вá – тр[а]вы́* і інш.

недысімілятыўнае аканне: *в[а]дá, в[а]ды́, тр[а]вы́* і інш. : оканне: *в[о]дá, в[о]ды́, тр[а]вá, тр[а]вы́* і інш.

Тэрыторыя пашырэння цвёрдага [р] (ДАБМ, карта 42):

адзначана толькі цвёрдае [р]: *гó[р]ад, г[р]ом, ку[р]ы́ць, [р]э́заць, ку[р]ý, за[р]á, сухá[р]* : наяўнасць [р] і [р']: *гó[р]ад, г[р]ом, ку[р'и́]ць, [р'é]заць, ку[р'ý], за[р'á], сухá[р']* і інш.

адзначана толькі цвёрдае [р]: *гó[р]ад, г[р]ом, ку[р]ы́ць, [р]э́заць, ку[р]ý, за[р]á, сухá[р]* : наяўнасць [р'] у пазіцыі перад рэфлексамі „е“, [и] з „о“ ў закрытых складах і інш.: *[р'и́]чка, г[р'и]м, за[р'á], к[р'у]к*

Форма роднага склону множнага ліку на **-аў** назоўнікаў жаночага роду з цвёрдай асновай (ДАБМ, карта 101): *хáтаў, сцéнаў* : *хат, сцен, хáтэй, сцéнэй* і *хатэ́й, сцэнэ́й*

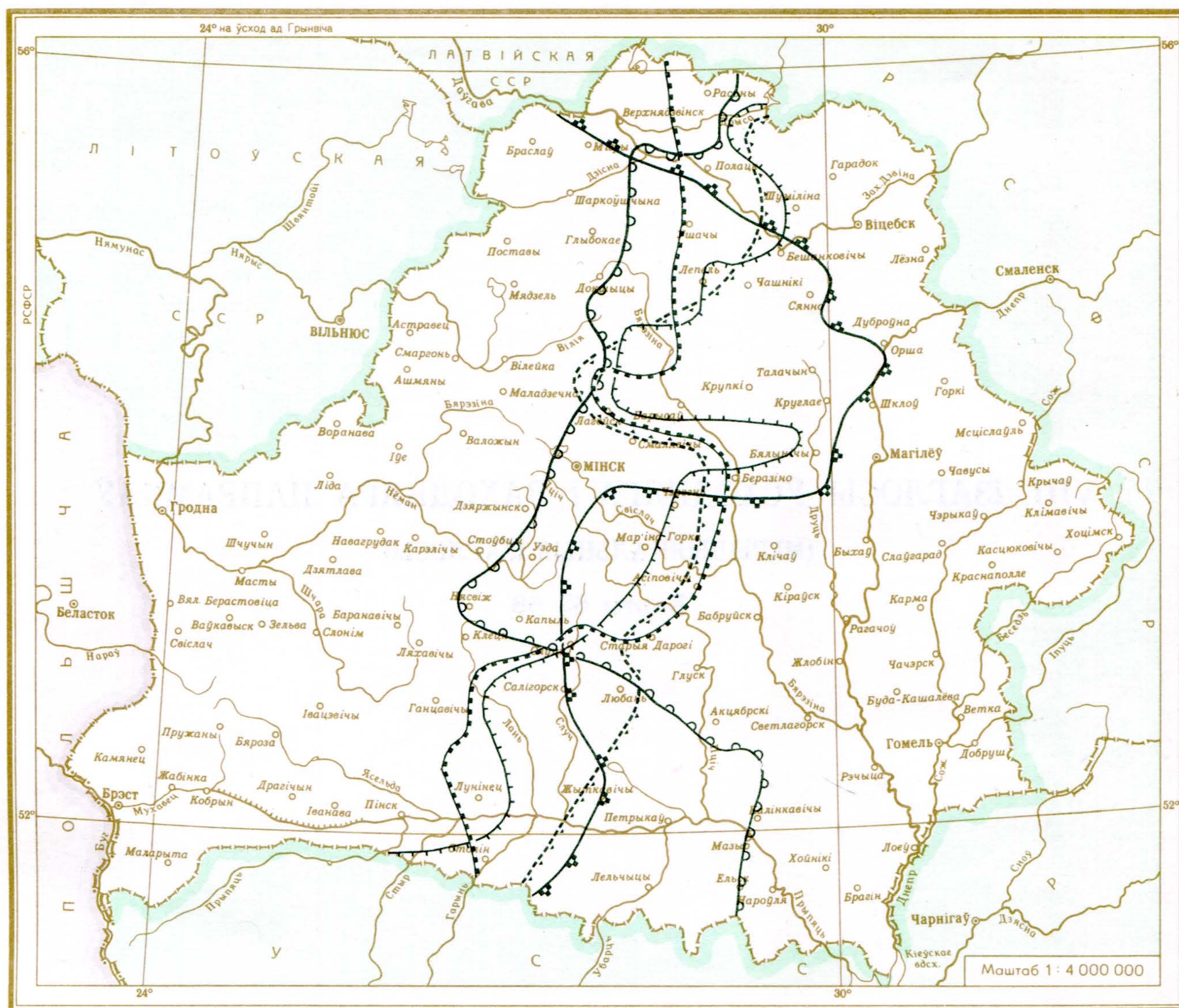
Наяўнасць скарочанага канчатка ў назоўным склоне адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага роду (ДАБМ, карты 110, 111): *малады́, нóвы* : *малады́й (-э́й), нóвый*

Форма назоўнага склону множнага ліку азначальнага займенніка *увесь* (ДАБМ, карта 141): *[ус'é] ([вс'е], [все])* : *[ус'и́] ([вс'и], [всы])*

VIII. ІЗАГЛОСЫ ЎСХОДНЯГА і ЗАХОДНЯГА НАПРАМКАЎ

(МЕРЫДЫЯНАЛЬНЫЯ ІЗАГЛОСЫ)

Карты 65–68

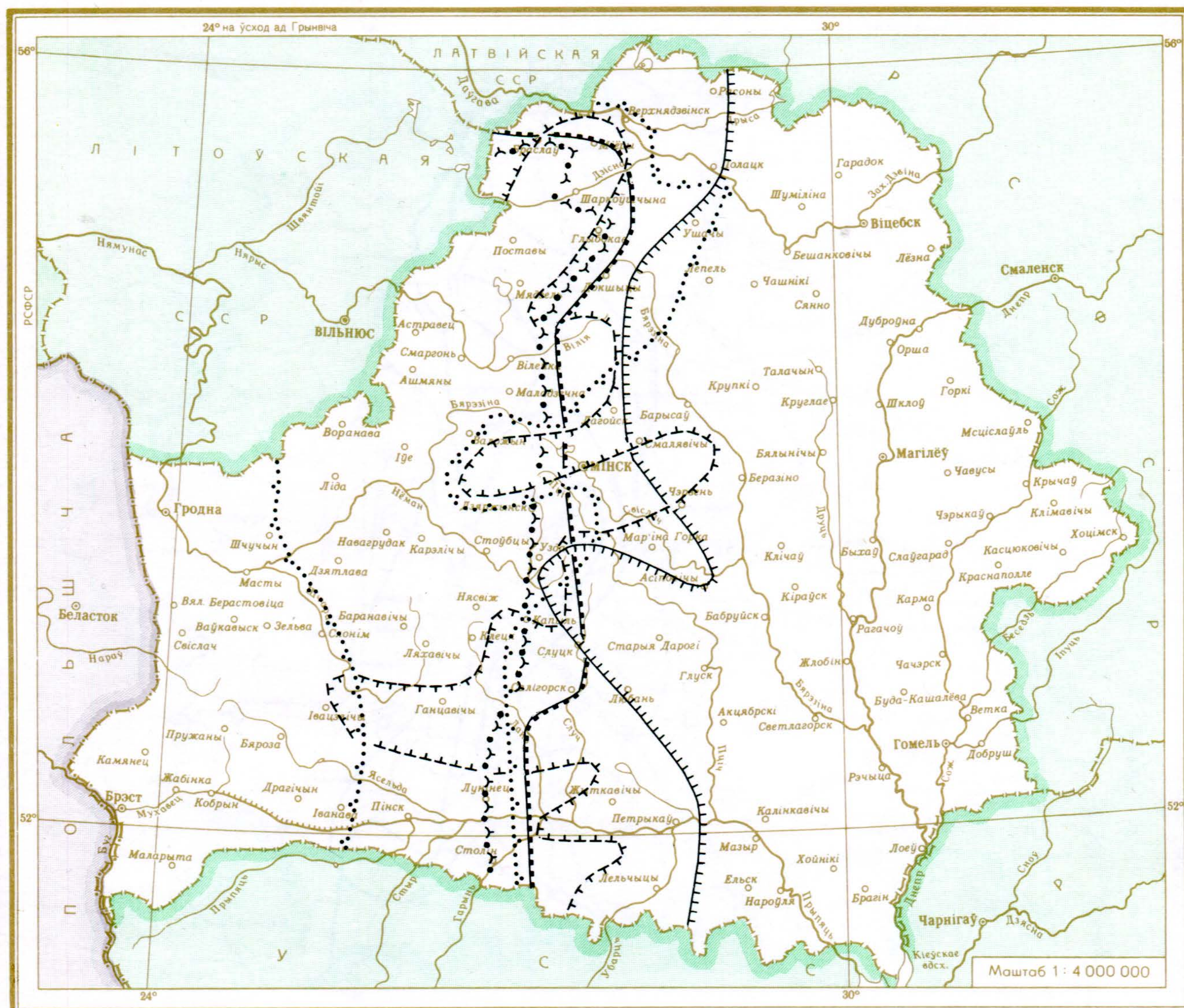
Вымаўленне слова *фасоля* (ДАБМ, карта 44): *квасо́л'а, квасо́л'* і *хвасо́л'а, хвасо́л'* : *фасо́л'а, фасо́л'* і *пасо́л'а, пасо́л'*

Вымаўленне слова *фабрыка* (карта складзена дадаткова): *хва́брыка* : *фа́брыка*

Вымаўленне зычнага [с] у слове *сэрца* (ДАБМ, карта 54): *с'е́рца, се́рца* : *се́рца*

Якасць пачатковага зычнага ва ўказальных займенніках *гэты, гэны* і вытворных ад іх словах (ДАБМ, карта 49): *йе́ты, йе́ны* : *γе́ты, γе́ны*

Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўніка *старшыня* (ДАБМ, карта 92): *старшы [-н'о́м, -н'е́м, -но́м], старшы [-н'о́й, -н'е́й, -но́й]* : *старшы [-н'о́й, -н'е́й, -но́й]*

Дзеяслоў *мяўкае* і яго адпаведнасці (ДАБМ, карта 301): *ка́ўкае* і *мя́ўкае* : *мя́ўкае*

Пашырэнне слоў *спадніца, андарак, юбка, саян* і інш. (ДАБМ, карта 329): *ю́бка, андара́к, сая́н, спадні́ца* : *спадні́ца*

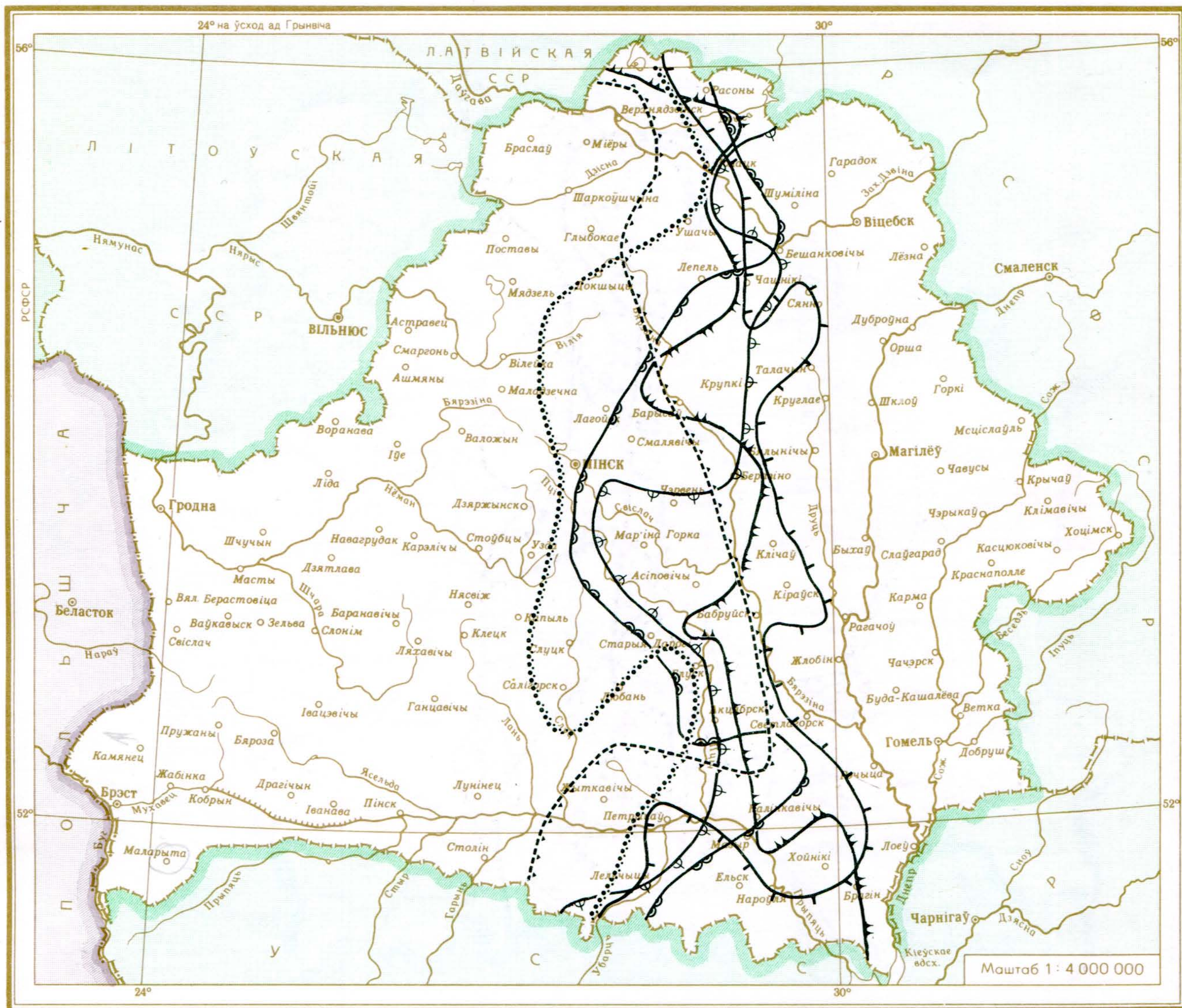
Назвы каваля (ДАБМ, карта 314): *кузне́ц, кава́ль* : *кава́ль*

Назвы гною (ДАБМ, карта 284): *наво́з, гной* : *гной*

Пашырэнне слоў *хворы, бальны* (ДАБМ, карта 319): *бальны́, хво́ры* : *хво́ры*

МЕРЫДЫЯНАЛЬНЫЯ ІЗАГЛОСЫ

Карта №67

Спалучэнне [чн] у слове *малочны* (ДАБМ, карта 61): *мало́шны* : *мало́чны, мало́шны*

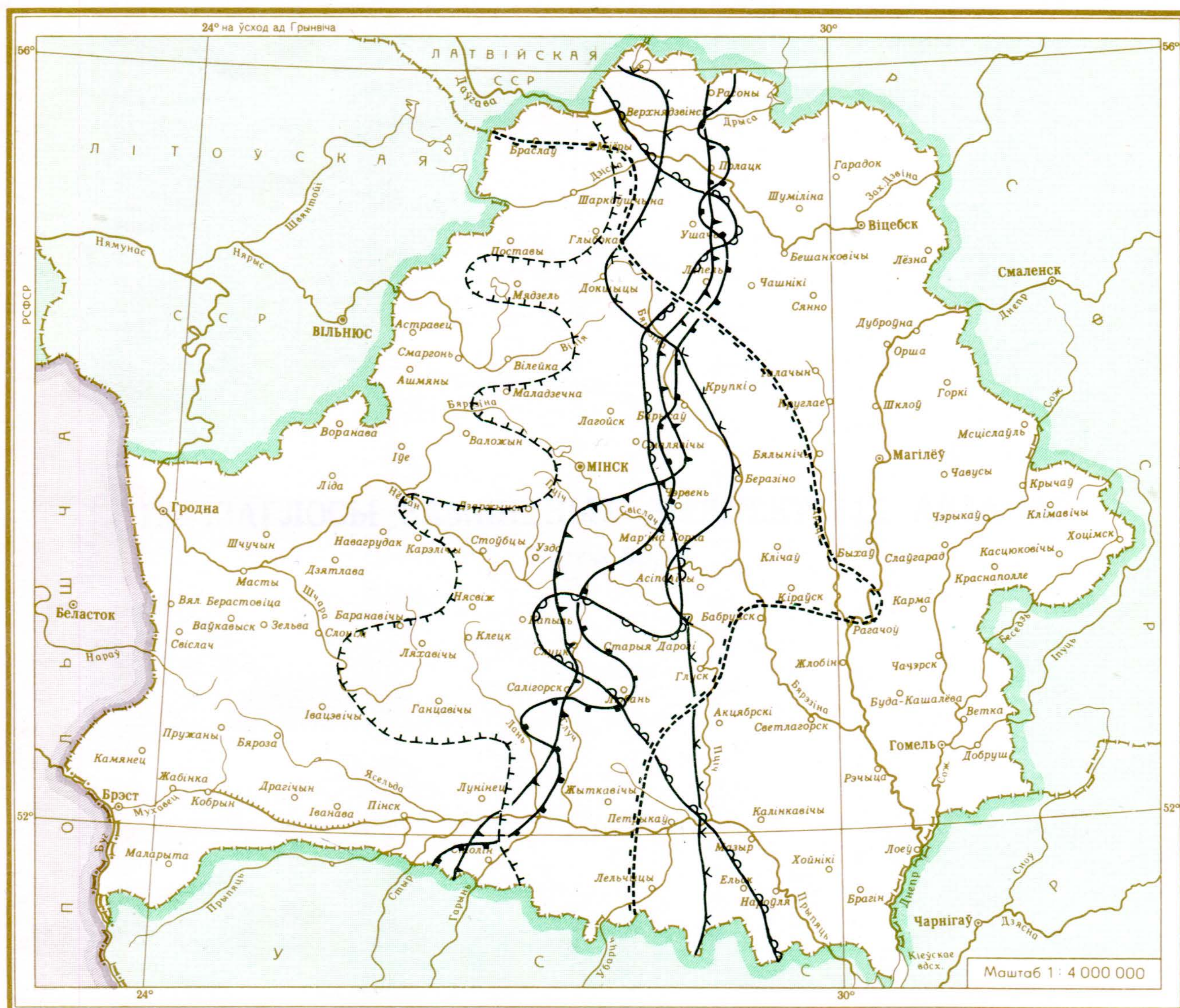
Спалучэнне [чн] у слове *пшанічны* (карта складзена дадаткова): *пшанʼі́шны* : *пшанʼі́чны, пшанʼі́шны*

Спалучэнне [чн] у слове *ручнік* (ДАБМ, карта 62): *рушнʼі́к* : *ручнʼі́к, рушнʼі́к*

Спалучэнне [чн] у слове *сонечны* (карта складзена дадаткова): *со́нʼешны, со́нʼечны* : *со́нʼечны*

Назвы будынкаў для захоўвання збожжа (ДАБМ, карта 239): *амба́р* : *сві́ран, амба́р*

Пашырэнне слоў *гаспадар, хазяін* (ДАБМ, карта 334): *хазя́ін* : *гаспада́р, хазя́ін*

Канструкцыі з прыназоўнікам *да* ці *к*, якія абазначаюць накіраванасць дзеяння да асобы (ДАБМ, карта 217): *пайшо́ў к ба́цьку,* або *к ба́цьку* і *да бацькі,* : *пайшоў да ба́цькі*

Назвы абруса (ДАБМ, карта 325): *ска́церка, насто́льнік* : *насто́льнік*

Дзеясловы, якія абазначаюць працэс уборкі ільну (ДАБМ, карта 267): *браць* або *браць* і *рваць* : *рваць*

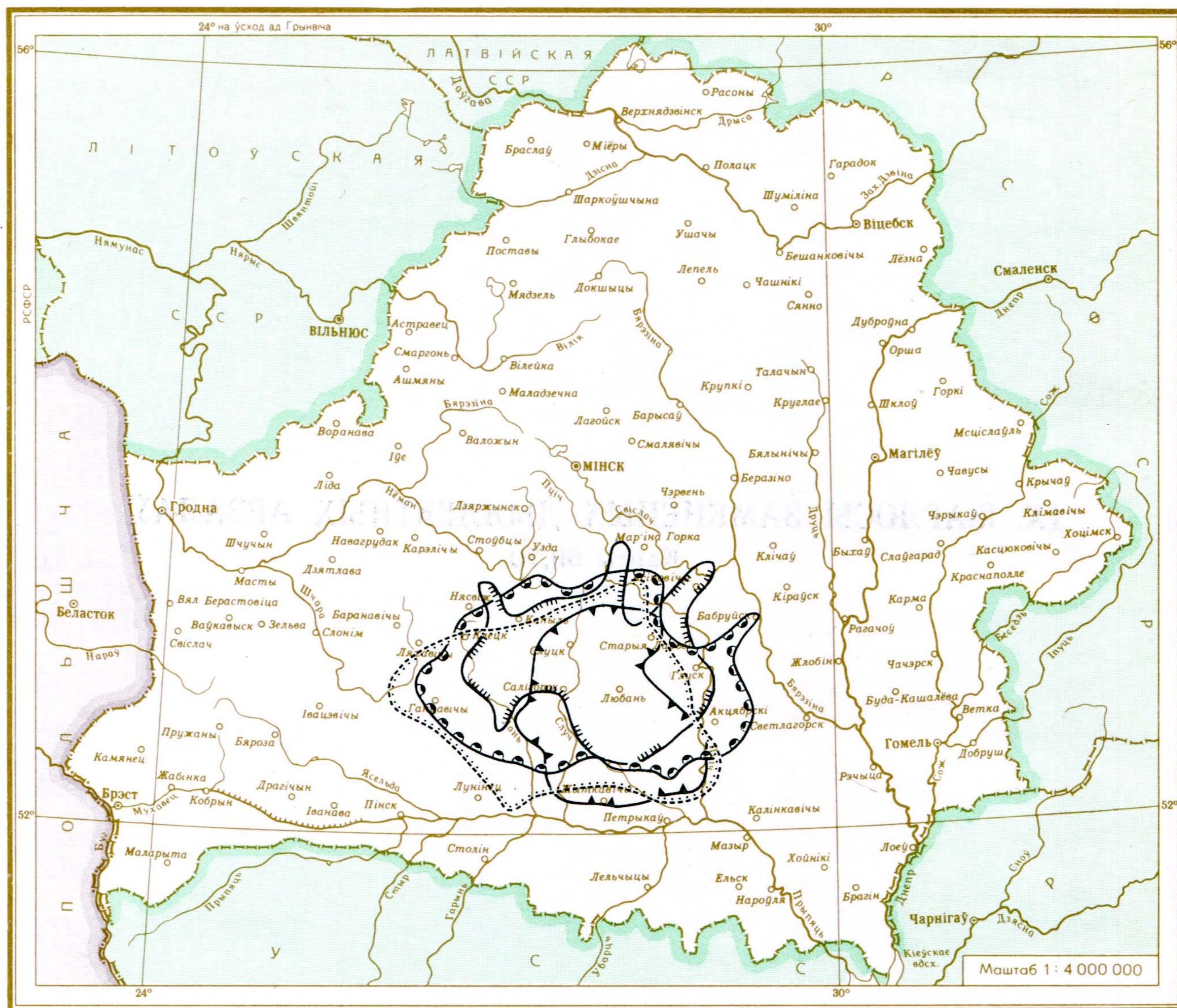
Назвы падлогі (ДАБМ, карта 336): *мост* або *мост* і *падло́га* : *падло́га*

Пашырэнне слова *ляда* і яго значэнне (ДАБМ, карта 337): адзначаецца *ля́да* ў значэнні 'высечаны ўчастак лесу'

Назвы франтона (ДАБМ, карта 230): адзначаецца *шчыт, зашчы́так*

IX. ІЗАГЛОСЫ ЗАМКНЁНЫХ ДЫЯЛЕКТНЫХ АРЭАЛАЎ

Карты 69,70

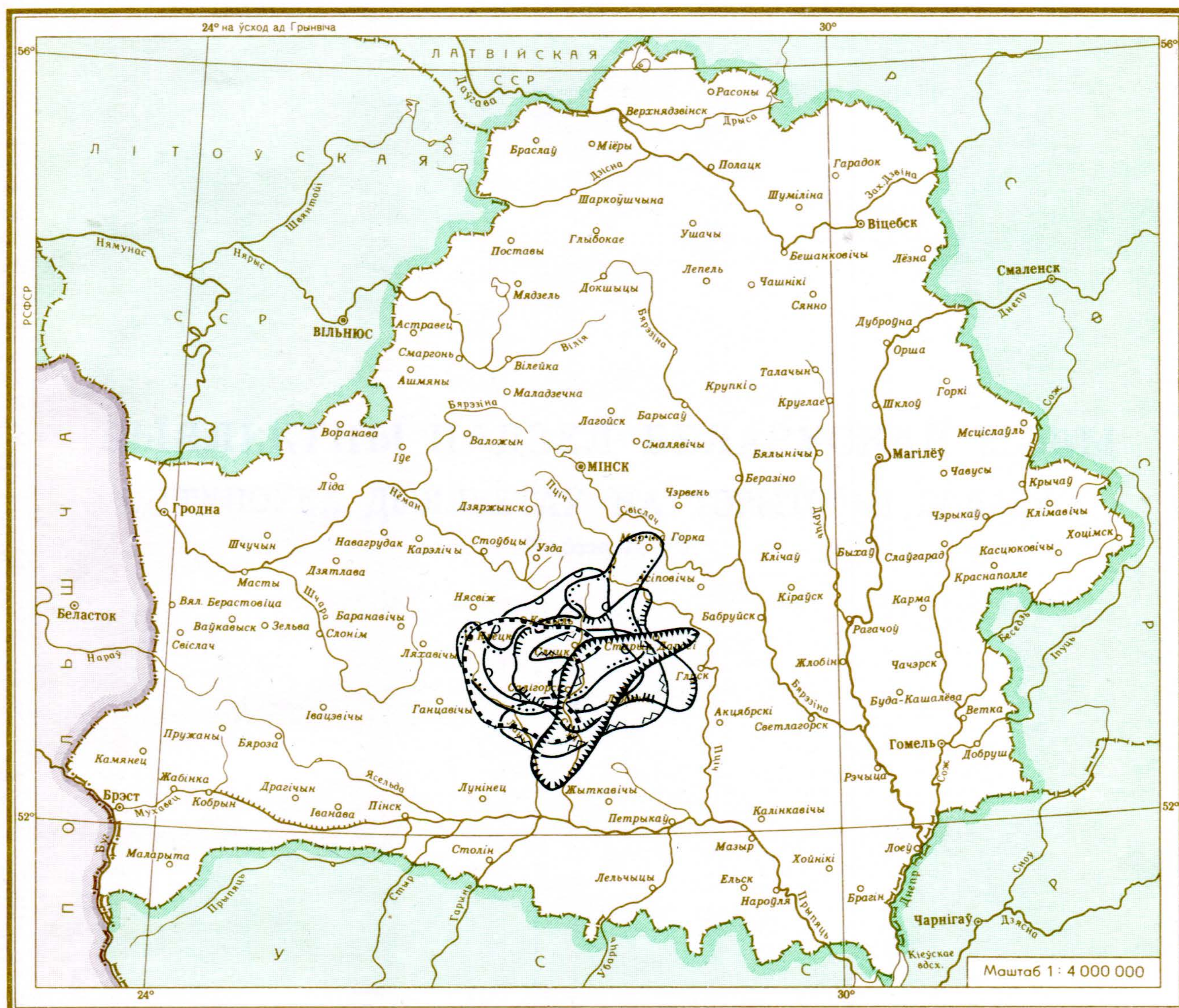

Вымаўленне слова *мёд* (ДАБМ, карта 30): *[мйо]д* : *[м'о]д, [м'е]д, [м'и]д*

Пашырэнне слоў *гаспадар, хазяін (хадзяін, хаджаін)* (ДАБМ, карта 334): *хаджа́ін* : *гаспада́р, хазя́ін* і інш.

Дзеяслоў *ржэ* (аб кані) і яго адпаведнасці (ДАБМ, карта 299): *раго́ча* : *ржэ, гаго́ча* і інш.

Назвы бручкі (ДАБМ, карта 276): *бу́льба, бу́льма* : *бру́чка, гры́жына* і інш.

Назвы вагі ў студні з жураўлём (ДАБМ, карта 243): *пругло́ : вага́, страла́, жураве́ль* і інш.

Назвы касільна (ДАБМ, карта 262): *касі́льна : кассӗ, кассе́* і інш.

Словы са значэннем 'гаварыць' (ДАБМ, карта 320): *жу́піць : гу́тарыць, гамані́ць* і інш.

Назвы паняцця 'калектыўная дапамога ў сельскагаспадарчай рабоце' (ДАБМ, карта 315): *гурт : талака́, тало́ка, по́мач*

Агульныя назвы скаціны (ДАБМ, карта 293): *гавя́да : скаці́на, тава́р, жывёла* і інш.

Назвы сцяблоў і лісця бульбы (ДАБМ, карта 281): *ця́ўнік : картафля́нік, бульбо́ўнік* і інш.

ДЫЯЛЕКТНЫ ПАДЗЕЛ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

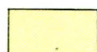
І. ГРУПОЎКА ДЫЯЛЕКТАЎ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ

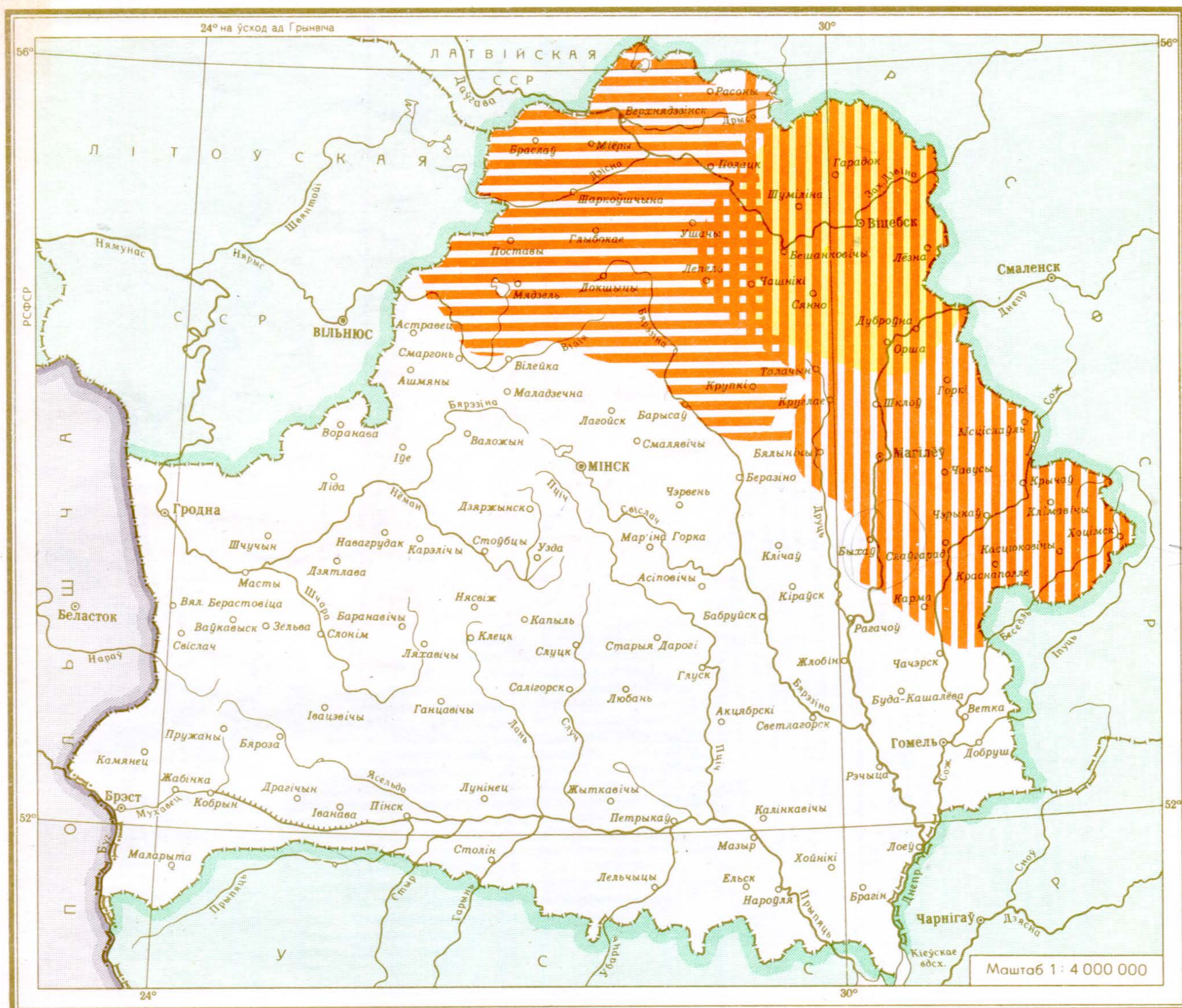
Карты 71–75

ГРУПОЎКА ДЫЯЛЕКТАЎ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ

Карта №71

Палеская група гаворак

Асноўны масіў беларускай дыялектнай мовы

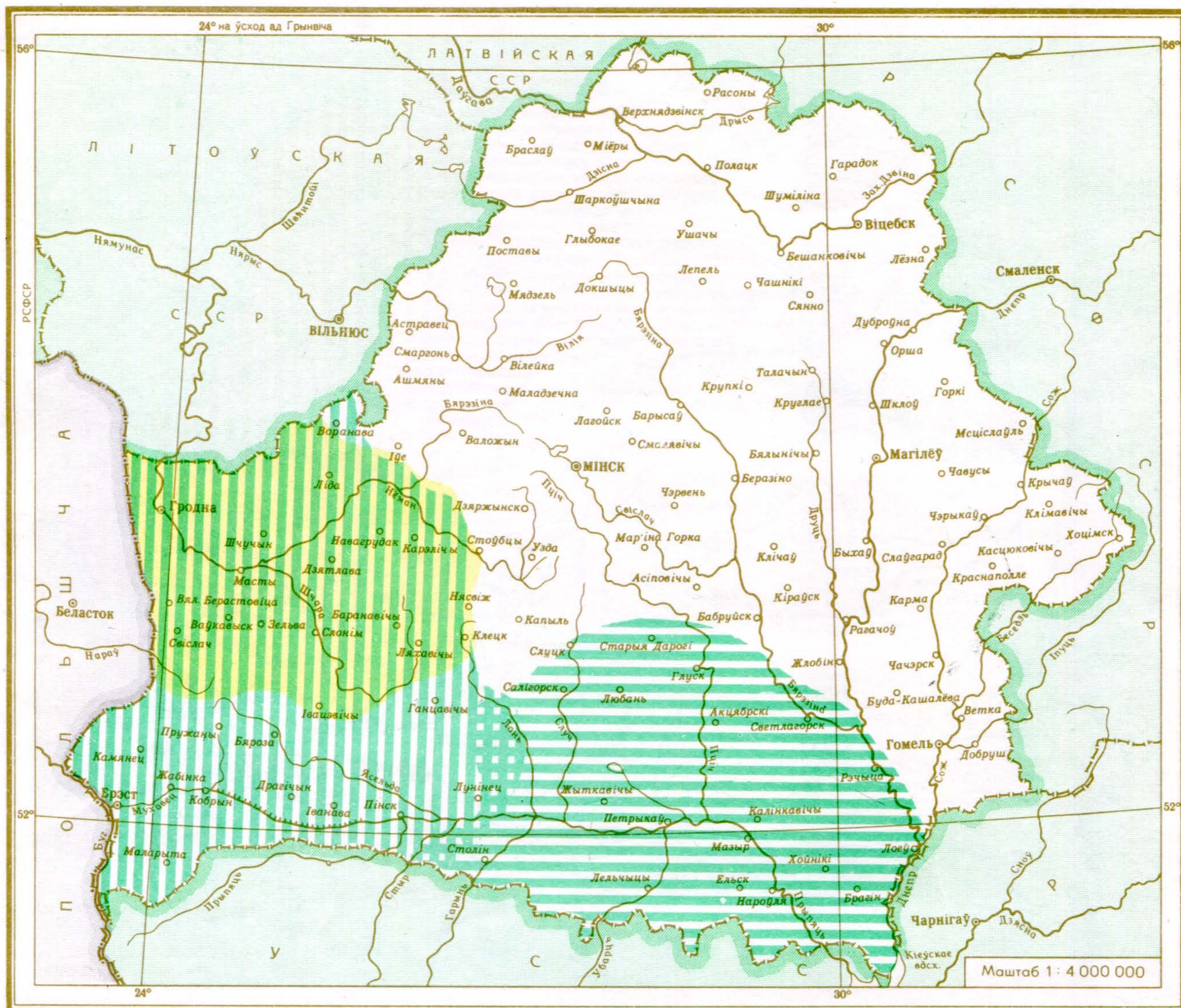

Полацкая група гаворак

Віцебска-магілёўская група гаворак

Віцебская падгрупа гаворак

ГРУПОЎКА ДЫЯЛЕКТАЎ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ

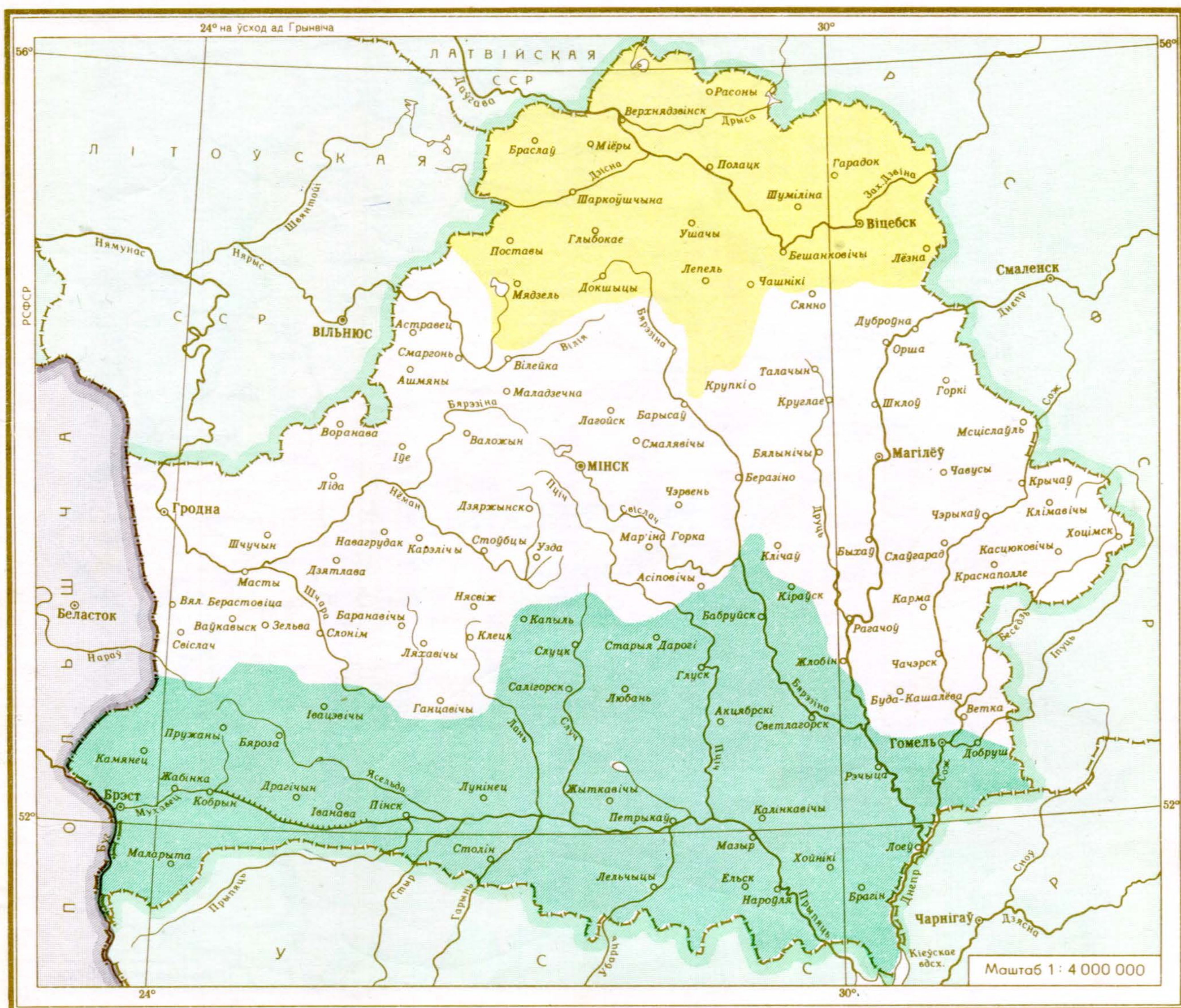

Заходняя група гаворак

Паўночна - заходняя падгрупа гаворак

Мазырская група гаворак

ГРУПОЎКА ДЫЯЛЕКТАЎ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ

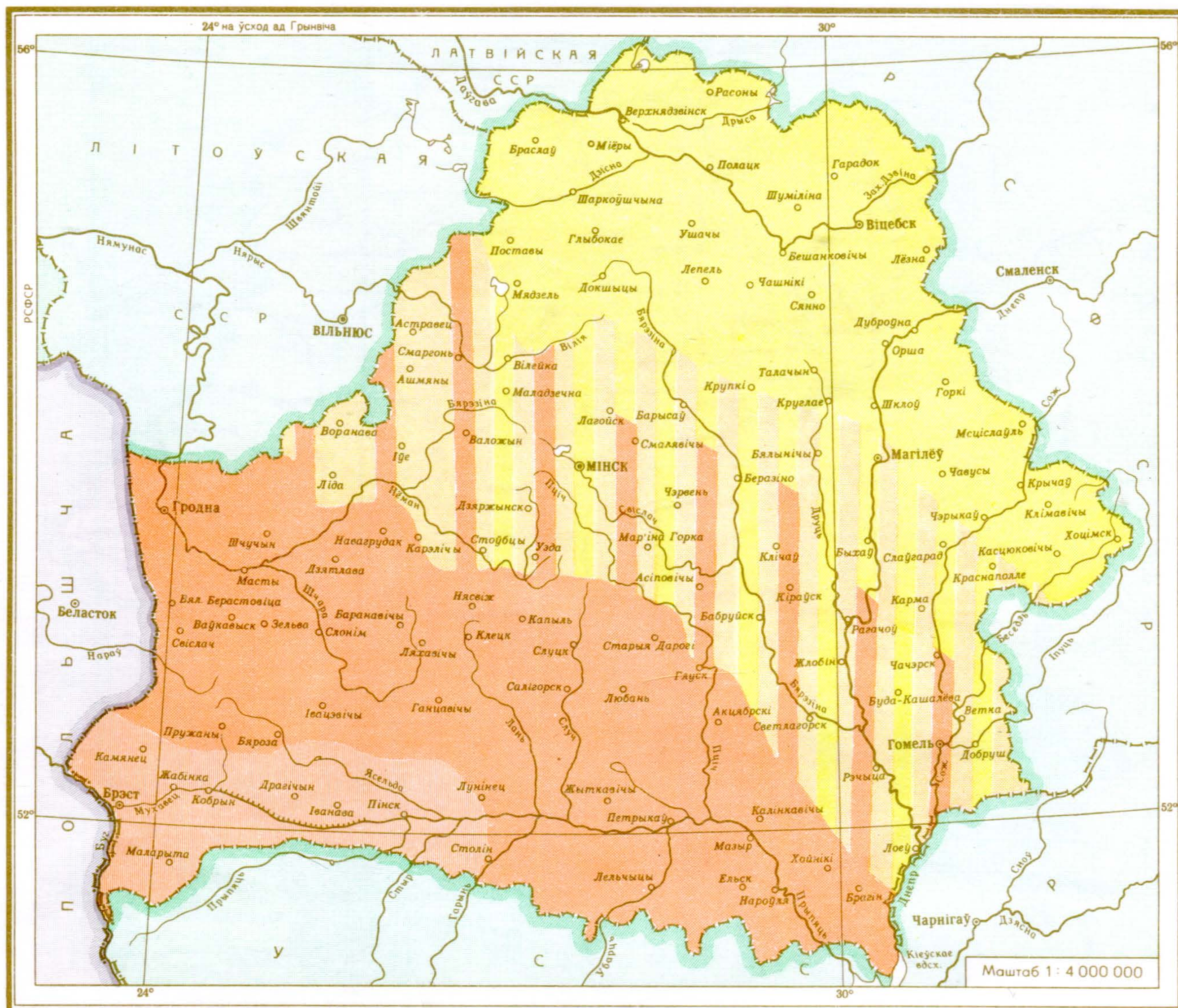

Паўночная група гаворак

Паўднёвая група гаворак

ГРУПОЎКА ДЫЯЛЕКТАЎ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ

Карта №75

Паўночна-ўсходні дыялект

Паўднёва-заходні дыялект

Сярэднебеларускія гаворкі

Палеская група гаворак

II. ДЫЯЛЕКТНЫЯ ЗОНЫ

Карты 76–80

24° на ўсход ад Грынвіча

ЛАТВІЙСКАЯ ССР

ЛІТОЎСКАЯ ССР

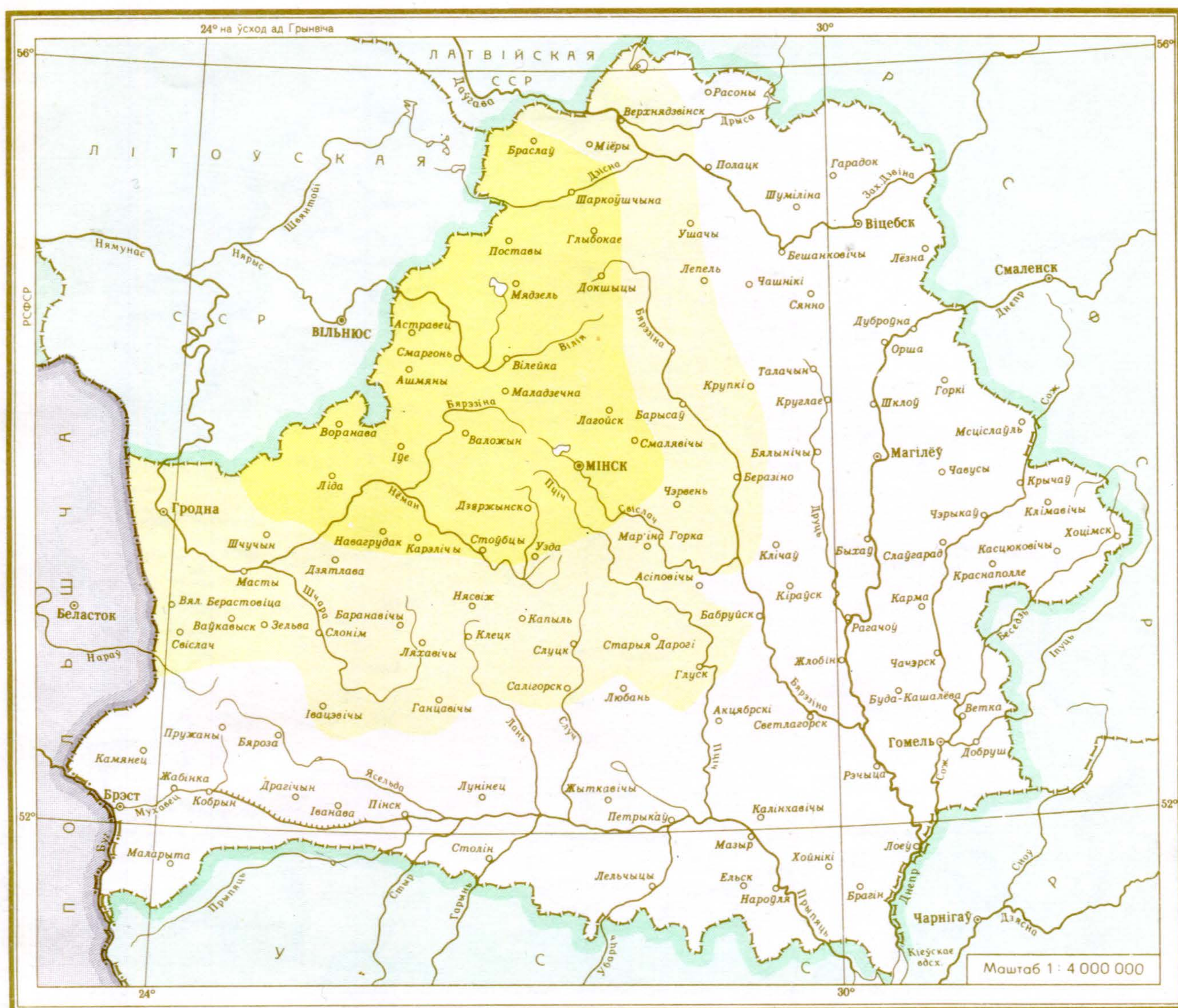
РСФСР

ПОЛЬШЧА

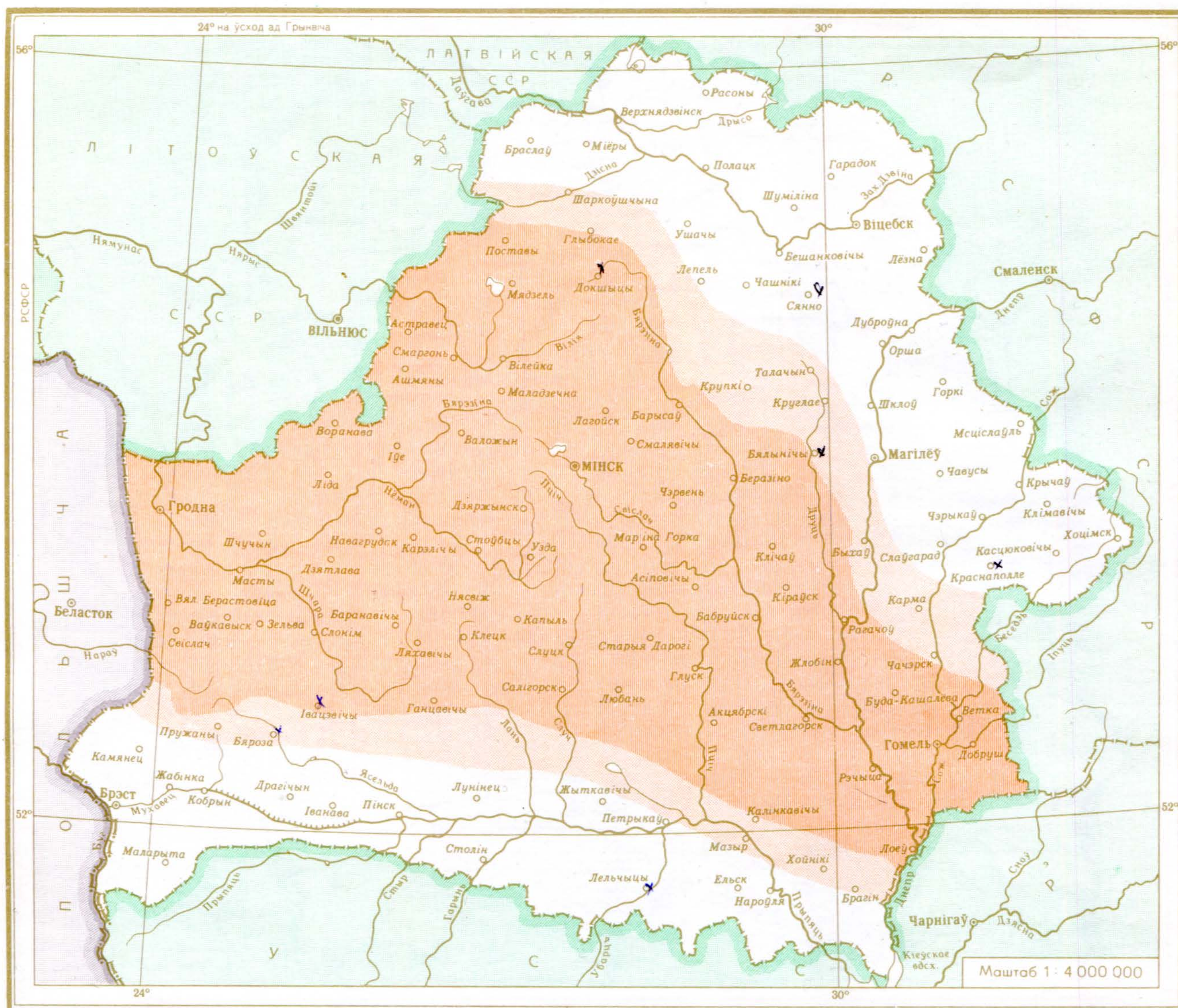
УССР

Маштаб 1 : 4 000 000

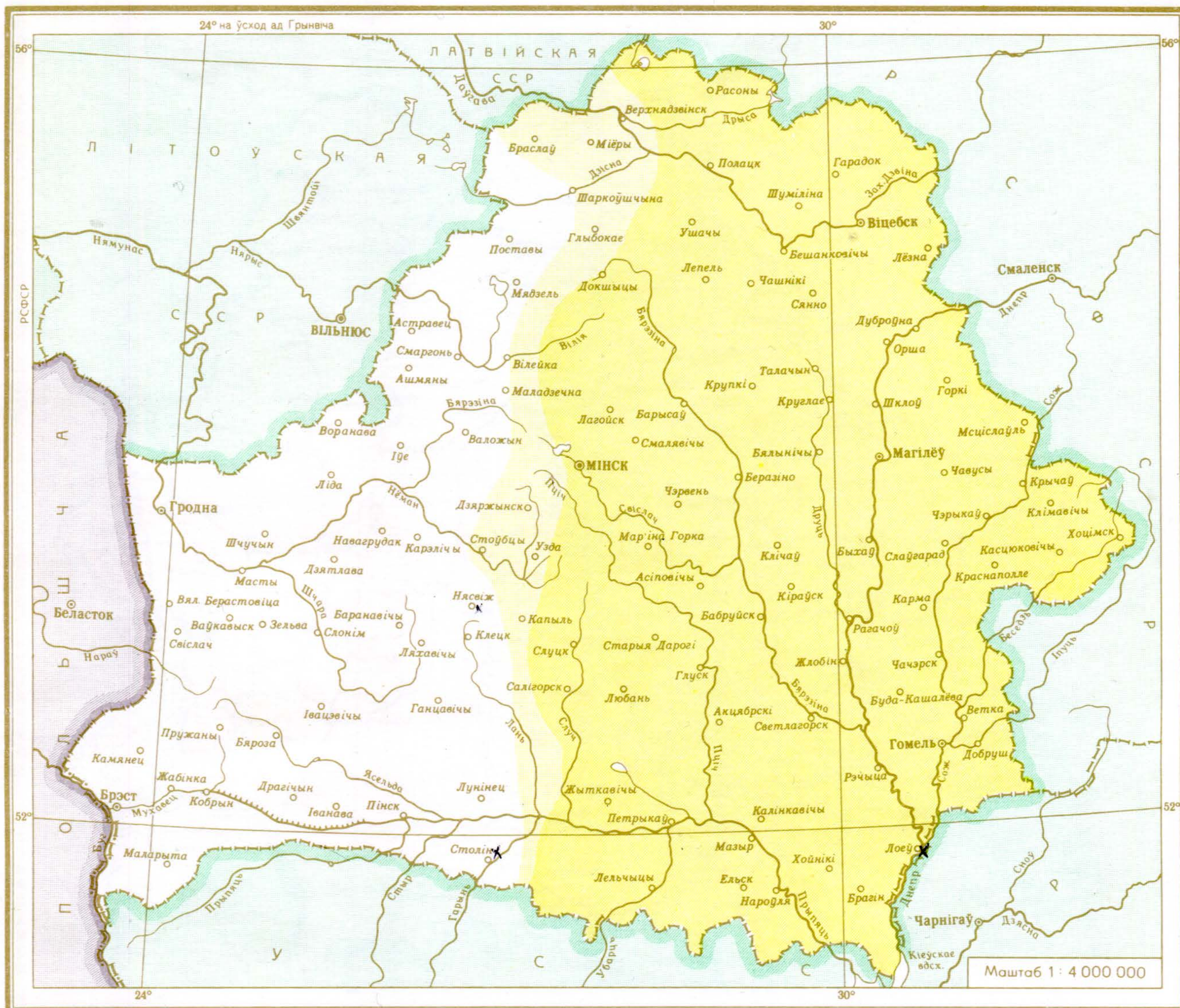

Паўднёва-ўсходняя зона

Паўночна-заходняя зона

Сярэдняя зона

Усходняя зона

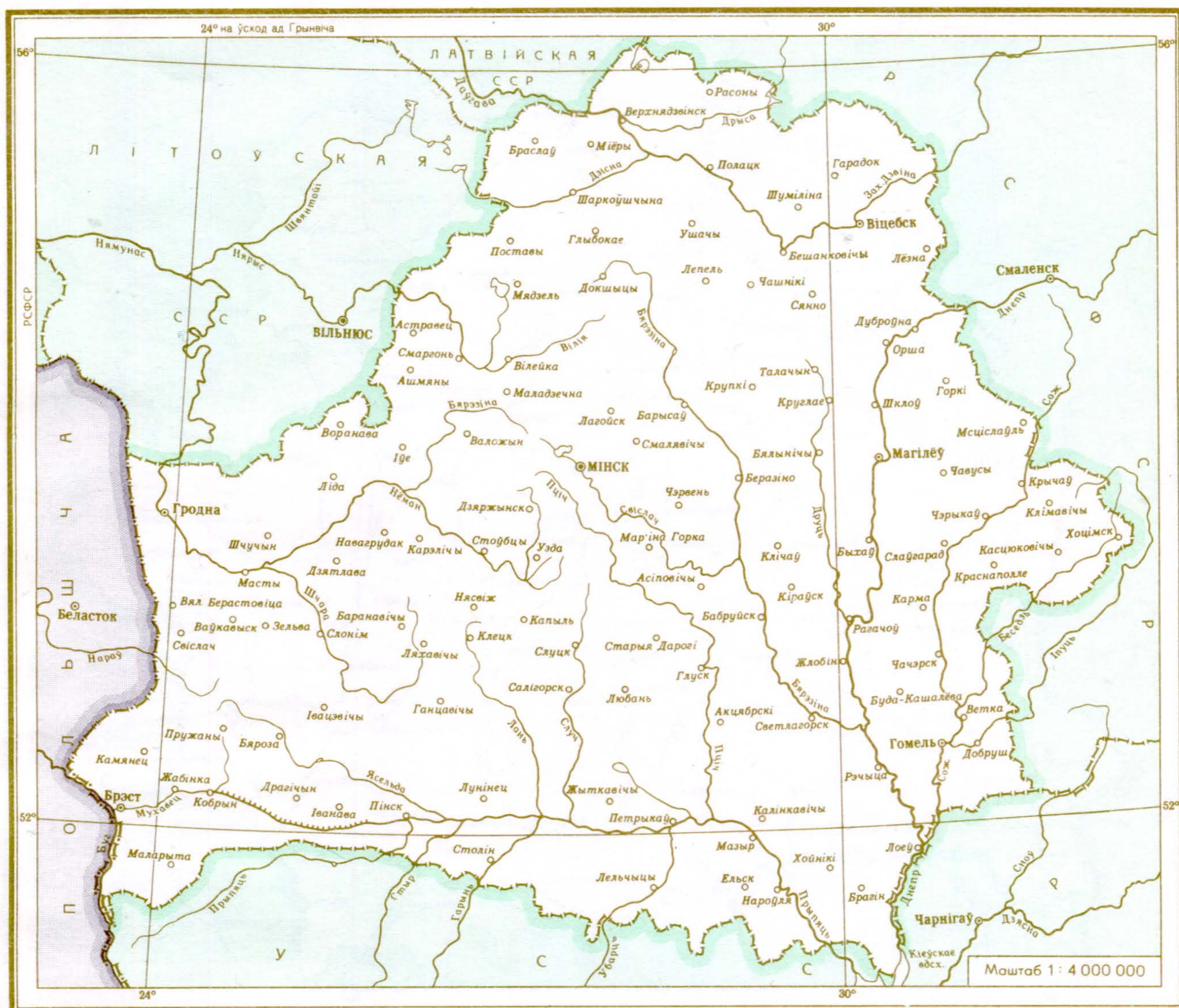
ДЫЯЛЕКТНЫЯ ЗОНЫ

Карта №80

Маштаб 1 : 4 000 000

Заходняя зона

24° на ўсход ад Грынвіча
30°
56°
52°
24°
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
ПОЛЬШЧА
УССР
Маштаб 1 : 4 000 000
Даўгава
Расоны
Верхнядзвінск
Дрыса
Браслаў
Міёры
Полацк
Гарадок
Дзісна
Шаркоўшчына
Шуміліна
Зах. Дзвіна
Віцебск
Нямунас
Швянтоі
Нярыс
Паставы
Глыбокае
Ушачы
Бешанковічы
Лёзна
Смаленск
Лепель
Чашнікі
Мядзель
Докшыцы
Сянно
ВІЛЬНЮС
Астравец
Бярэзіна
Дубродна
Дняпр
Смаргонь
Вілейка
Вілія
Орша
Ашмяны
Маладзечна
Талачын
Крупкі
Круглае
Горкі
Бярэзіна
Лагойск
Барысаў
Шклоў
Сож
Воранава
Валожын
Смалявічы
Мсціслаўль
Іўе
МІНСК
Бялынічы
Магілёў
Чавусы
Ліда
Бярэзіна
Крычаў
Гродна
Нёман
Дзяржынск
Пціч
Свіслач
Чэрвень
Друць
Чэрыкаў
Клімавічы
Шчучын
Навагрудак
Карэлічы
Стоўбцы
Узда
Мар'іна Горка
Клічаў
Быхаў
Слаўгарад
Касцюковічы
Хоцімск
Масты
Дзятлава
Асіповічы
Краснаполле
Вял. Берастовіца
Шчара
Нясвіж
Кіраўск
Карма
Беласток
Ваўкавыск
Зельва
Баранавічы
Капыль
Бабруйск
Рагачоў
Свіслач
Слонім
Клецк
Слуцк
Старыя Дарогі
Бесядзь
Нараў
Ляхавічы
Глуск
Жлобін
Чачэрск
Іпуць
Салігорск
Любань
Буда-Кашалёва
Ветка
Івацэвічы
Ганцавічы
Лань
Акцябрскі
Бярэзіна
Светлагорск
Случ
Пружаны
Бяроза
Птич
Гомель
Добруш
Камянец
Ясельда
Рэчыца
Жабінка
Драгічын
Лунінец
Жыткавічы
Сож
Брэст
Мухавец
Кобрын
Іванава
Пінск
Петрыкаў
Калінкавічы
Буг
Малырыта
Столін
Мазыр
Хойнікі
Лоеў
Прыпяць
Лельчыцы
Ельск
Дняпр
Снов
Стыр
Гарынь
Нарoўля
Прыпяць
Брагін
Чарнігаў
Дзясна
Убарць
Кіеўскае вдсх.

Атлас аформлены, падрыхтаваны да друку, надрукаваны і пераплецены фабрыкай
Галоўнага ўпраўлення геадэзіі і картаграфіі пры Савеце Міністраў СССР

Тэхнічныя рэдактары: Р.І. Іларыёнава, Г.Р. Шыкунова

АТ-17919 Падпісана да друку 3.І-1969 г.
Фармат паперы 62×84 Аб'ём 14 др.арк. Уч.-выд.арк.9,77 Тыраж 1000 Заказ 2809 Цана 2руб.51 кап.

Лінгвістычная геаграфія і групоўка беларускіх гаворак (кніга інтэрпрэтацыі ізаглос). Цана 1руб.41 кап.
Агульная цана 3руб.92 кап.